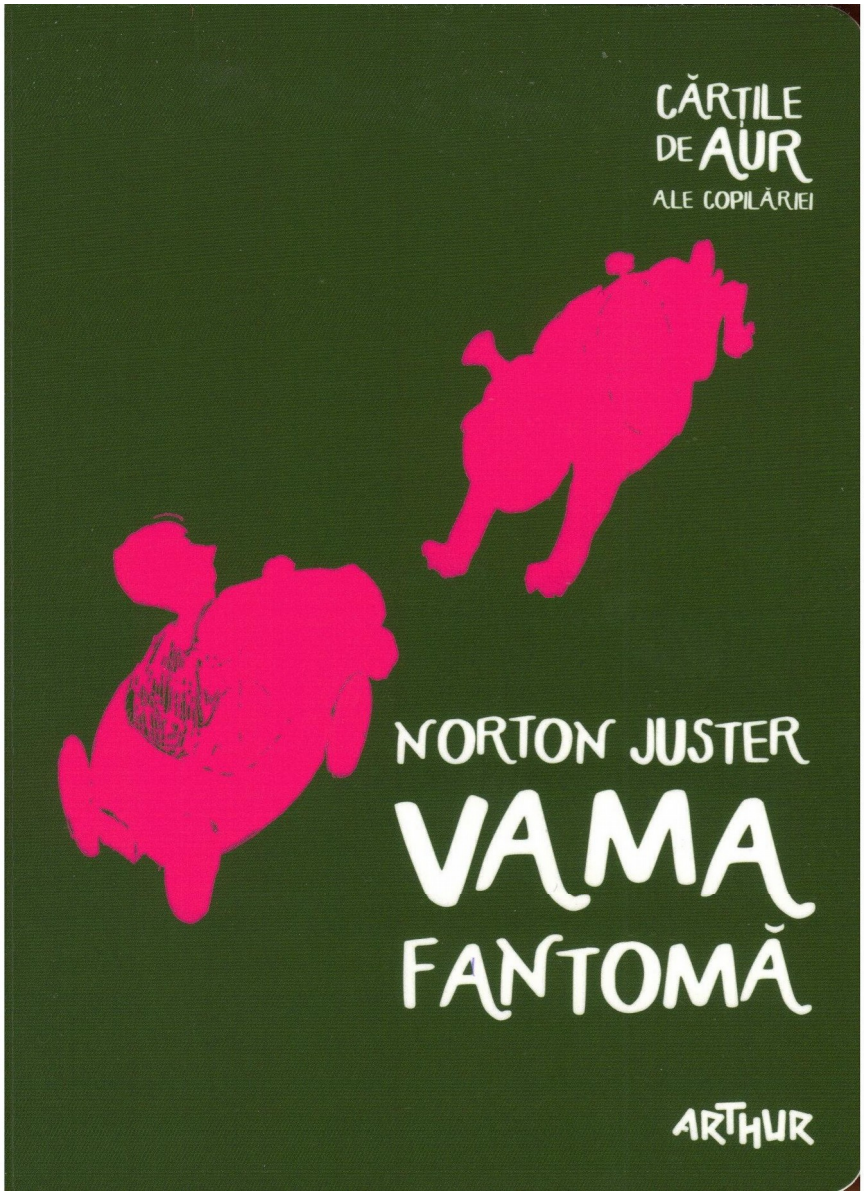

VAMA FANTOMĂ
NORTON JUSTER

Cuvintele, sentimentele şi... Milo sunt devin personaje în cel mai surprinzător – şi profund – roman pentru copii din literatura mondială, o carte–cult iubită de fiecare nouă generație.

De unde provin toate cuvintele din lume? Dar numerele? Cine are dreptul să piardă timpul? Unde este Realitatea? Ce sunt Aşteptările? Până la ce vârstă putem merge liniştiți cu capul în nori şi de la ce vârstă coborâm cu picioarele pe pământ?

Răspunsurile lui Norton Juster pentru toate aceste întrebări le vom regăsi citind Vama fantomă.

Cuprins

O APRECIERE....3
INTRODUCERE....5
UN CUVÂNT DIN PARTEA AUTORULUI....7
CAPITOLUL I. MILO....8
CAPITOLUL II. DINCOLO DE AŞTEPTĂRI....12
CAPITOLUL III. BUN VENIT LA DICȚIONOPOLIS....19
CAPITOLUL IV. ZĂPĂCEALĂ ÎN PIAȚĂ....25
CAPITOLUL V. DOI TIMPI ŞI TREI MIŞCĂRI....31
CAPITOLUL VI. POVESTEA VAG MACABREI....36
CAPITOLUL VII. BANCHETUL REGAL....40
CAPITOLUL VIII. FARSORUL SE OFERĂ VOLUNTAR....45
CAPITOLUL IX. TOTUL E CUM PRIVEŞTI LUCRURILE....49
CAPITOLUL X. O SIMFONIE COLORATA....53
CAPITOLUL XI. DISCORD ŞI ZBANG....61
CAPITOLUL XII. VALEA TĂCUTĂ....68
CAPITOLUL XIII. CONCLUZII NEPLĂCUTE....75
CAPITOLUL XIV. DODECAEDRUL PREIA CONDUCEREA....80
CAPITOLUL XV. PE AICI, SPRE INFINIT....85
CAPITOLUL XVI. UN PĂSĂROI FOARTE MURDAR....88
CAPITOLUL XVII. COMITETUL DE NEÎNTÂMPINARE....96
CAPITOLUL XVIII. CASTELUL DIN AER....102
CAPITOLUL XIX. ÎNTOARCEREA RIMEI ŞI A RAȚIUNII....107
CAPITOLUL XX. LA REVEDERE ŞI SALUT....114

O APRECIERE

Ştii că te afli în mâini foarte bune când, în mijlocul unui dialog educativ zăpăcitor, autorul te dezarmează:

— Cred că pur şi simplu nu m–am gândit, spuse Milo.

— EXACT! strigă câinele şi alarma îi sună din nou. Acum ştii ce trebuie să faci.

— Mă tem că nu, recunoscu Milo, simțindu–se cam prost.

— Păi, continuă nerăbdător câinele de pază, de vreme ce ai ajuns aici fiindcă nu te–ai gândit, e rezonabil să deduci că trebuie să începi să gândeşti ca să ieşi.

Zicând acestea, sări în maşină.

Inima mi s–a topit la ceea ce a spus după aceea câinele de pază Tock (vezi ilustrația lui Feiffer), la prima mea lectură, demult: „Te superi dacă mă urc şi eu? Ador plimbările cu maşina!" Iată**–l** pe Norton Juster cel cu mintea fecundă ciupind coarda corectă exact în momentul oportun.

Vama fantomă țopăie, levitează, abundă de note corecte în locurile potrivite, cum îi şade bine unei adevărate capodopere. Reacția primilor critici a fost entuziasmată; ei şi–au garnisit cronicile cu calambururi exuberante şi jocuri de cuvinte justeriene. Comparația cu *Alice în Țara Minunilor* este inevitabilă, „căci autorul demonstrează aceeaşi ingeniozitate, acelaşi sarcasm şi acelaşi spirit ludic în atacul său împotriva folosirii şablonarde a cuvintelor". Toate bune şi frumoase. E minunată, de fapt, această recunoaştere instantanee de către criticii contemporani. E chiar plăcut, de–a dreptul duios, să fii comparat cu *Alice,* deşi am bănuiala că Norton Juster ar fi preferat să–i fie asemuită cartea cu *Vântul prin sălcii.* Cartea a fost asemuită până şi cu Bunyan! „Aşa cum *Călătoria pelerinului* îşi propune ca obiectiv trezirea spiritului leneş, *Vama fantomă* tratează problema însuflețirii minții trândave."

Cele de mai sus l–ar încânta pe orice tânăr autor, dar comparațiile cu Carroll şi Bunyan abia încep să ne dea o idee despre calitățile care fac din *Vama fantomă o* carte splendidă. Pentru mine, această scriere minunată este în primul rând produsul minții şi sufletului lui Norton Juster, *menschkeit–ul* său. Un alt aspect al minunii: deşi *Vama fantomă* este o fantezie extraordinară, ea este strâns ancorată în aici şi acum, degajă un sentiment viu şi alarmant al realității. Jules Feiffer – din clasa rarilor artişti care se pricep să deseneze idei – combină, în superbele lui ilustrații şocante, trase în peniță, aceeaşi realitate insistentă cu fantezia nețărmurită.

Vama fantomă este produsul unui loc şi al unui timp care mă umplu de sfâşietoare nostalgie. A apărut la New York în 1961, acel glorios moment din istoria editării cărților pentru copii în Statele Unite când noi, puştii norocoşi – Norton, Jules, subsemnatul şi mulți alții – eram antrenați cu toții în aventura publicării, plină de riscuri şi de momente înălțătoare, care aproape mi se ştersese din memorie. Unica noastră dorință era aceea de a uimi. Nu existau tentații, fiindcă banii erau puțini, iar „cărțuliile pentru puştani" erau ferm bătute în cuie la baza „totemului unei cariere literare". Era, pur şi simplu, lesne să rămâi ingenuu şi curat, să fii tu însuți într–un mod dezinvolt – o turmă de pui de balenă fericiți, vânturându–ne lacomele cozi triunghiulare şi plonjând în străfunduri după aur. *Vama fantomă* e aur pur.

Recitind–o acum (până şi Milo s–ar mira de cât de repede au trecut, val–vârtej, treizeci şi cinci de ani), sunt din nou mişcat de aplombul, certitudinea şi strălucirea unei cărți care *ştia* că trebuie să existe. îți declanşează acelaşi şoc al recunoaşterii ca la prima lectură, aceeaşi emoție şi pură încântare datorate splendidelor şi trăsnitelor acrobații

verbale. Totodată, este profetică şi înspăimântător de actuală în ceea ce priveşte viața citadină de la sfârşitul anilor nouăzeci. Cartea se ocupă, în termeni fantastici, de probleme temute, precum specializarea excesivă, deficitul de comunicare, conformismul, cupiditatea, toate relele alarmante ale timpurilor noastre. Lucrurile au degenerat de la rău la mai rău şi la hidos. îndobitocirea Americii progresează în ritm susținut. Demonul Ignoranței, al Exagerării Sfruntate (ai cărei colți feroce sunt meniți doar „să mutileze adevărul") şi al meschinei Scuze Străvezii s–au aciuat între zidurile Regatului înțelepciunii, în timp ce Gorgone precum Ura şi Răutatea, Tiranicul Ştie–Tot şi mai ales Triplii Demoni ai Compromisului ocupă poziții înalte de dregători peste tot în lume. Este evident că preafrumoasele prințese Rima şi Rațiunea au fost din nou surghiunite. E nevoie de Milo! E nevoie de el şi de prietenii lui dragi, Tock, câinele de pază, şi Farsorul, ca să le mai salveze o dată. Avem nevoie de ei, să se cațere în drăguța maşină electrică şi să parcurgă drumul plin de meandre din jurul Buclucurilor, al Colinelor Confuziei, al Munților Ignoranței, până la Castelul din Aer unde sunt captive Rima şi Rațiunea, ca să ni le aducă înapoi. în timp ce aşteptăm, să ne bucurăm de marele noroc că ni s–a dat, în urmă cu treizeci şi cinci de ani fericiți, *Vama fantomă. Mazel tov,* Milo, Norton şi Jules!
Maurice Sendak 1996

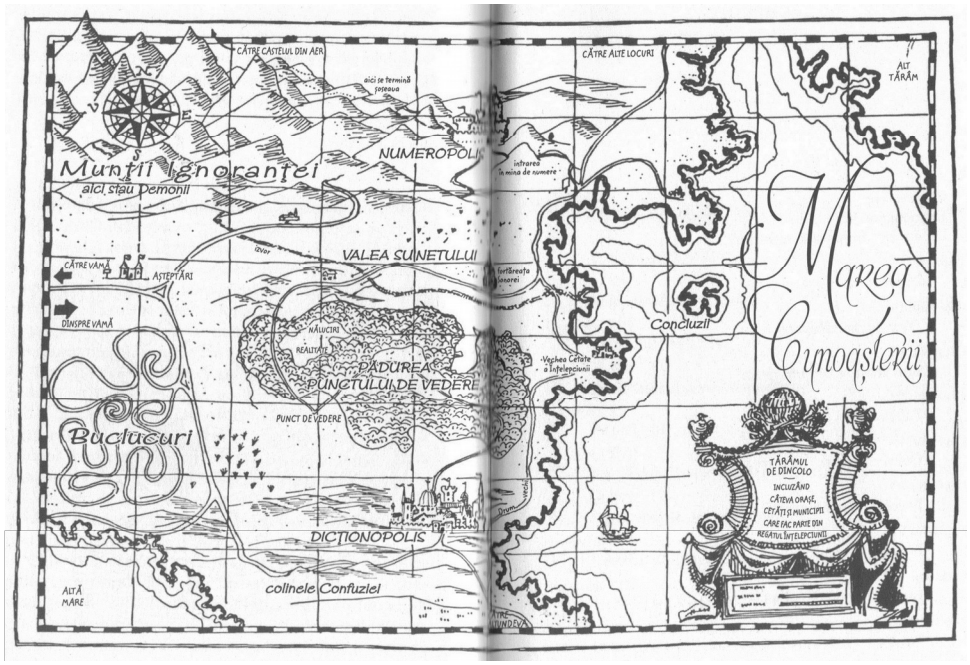

INTRODUCERE

Ca majoritatea lucrurilor bune ce mi s–au întâmplat în viață, am scris *Vama fantomă* din dorința de a evita altă muncă – ceva ce mi se cerea să fac. Unii oameni procedează astfel. Printre ei, şi eu. Să mă explic.

În 1957, demobilizat din armată, am venit la New York, unde am început să lucrez într–un birou de arhitectură, cu scopul de a acumula experiența necesară pentru a practica într–o bună zi arhitectura. Căci asta sunt eu în viața de zi cu zi şi aşa mă văd. Dacă m–ați scutura în toiul nopții ca să mă treziți şi m–ați întreba ce sunt, v–aş răspunde, bolborosind, „arhitect", nu „scriitor", „profesor" ori altceva. Ceea ce nu înseamnă că aş considera scrisul sau predarea activități secundare. Pentru mine, ambele ocupă un loc deosebit de important. Dar arhitectura este cea care mi–a modelat viziunea despre lume şi ataşamentul față de anumite idei.

Muncind la New York (1958 – 1959), am dezvoltat un mare interes față de felul cum oamenii îşi văd mediul ambiant şi trăiesc în mijlocul lui – ce te face să te simți bine ori rău într–o anumită localitate, în care ne construim oraşele şi municipiile. Mi–a venit ideea că ar fi plăcut şi instructiv să scriu o carte pentru copii despre toate astea. La urma urmei, ale lor vor fi conştiința şi preocupările care vor modela ambientul viitor. Am primit un grant ca să scriu o carte despre urbanism şi perceperea spațiului urban: am renunțat la slujbă şi m–am dedicat imediat masivei munci de cercetare absolut necesare pentru un astfel de proiect. Nu peste mult timp, am descoperit adevărul unui vechi proverb: „Când vrea să te pedepsească, Dumnezeu îți îndeplineşte dorințele".

După multe luni de trudă, eram epuizat şi descurajat, aşa că mi–am luat o vacanță şi am plecat la mare pentru câteva zile, mulțumindu–mă să mă plimb pe plajă. Şi, firește, ca să nu mă mai preocupe planificarea urbană, a trebuit să mă gândesc la altceva. Hoinărind aşa, mi–am amintit de o conversație avută cu câteva luni înainte, la un restaurant. Eram singur la bar, aşteptând să fiu condus la o masă, când lângă mine s–a aşezat un băiat de zece–unsprezece ani. După câteva clipe, m–a întrebat din senin: „Care e cel mai mare număr care există?" O întrebare surprinzătoare, de genul celor pe care tinerii se pricep de minune să le pună. L–am întrebat care credea el că ar fi cel mai mare număr existent, iar când mi–a răspuns, i–am cerut să adauge unu. El mi–a cerut să fac acelaşi lucru. Am continuat ca la ping–pong, iar apoi ne–am simțit minunat discutând despre infinitate şi dându–ne seama că, pur şi simplu, era imposibil să ajungi acolo de aici. Curiozitatea mi–a fost stârnită, am fost proiectat înapoi în amintirile din copilărie, mi–am amintit în ce fel mă gândeam la misterele universului. Aşa că am

început să scriu un text pe care l–am socotit la început o povestioară despre confruntarea unui băiețel cu cifrele şi cuvintele, cu sensurile şi alte concepte stranii impuse de sus copiilor.

Cu cât înaintam cu scrisul, cu atât mai distinct îmi aminteam de lucrurile pe care le văzusem şi de care mă minunasem în copilărie. De ce eram pus să învăț atâtea chestii aparent irelevante pentru viața mea din perioada aceea? Dificultatea de a înțelege lumea şi straniul, ilogicul ei *modus operandi.* Dar, mai ales, cantitatea enormă de timp pe care o petreceam neinteresat de nimic din ceea ce mi se cerea să învăț ori să fac. Pentru mine, la vârsta de zece ani, pur şi simplu parcă nu existau prea multă Rimă şi Rațiune.

Umpleam, fericit, colile de hârtie, iar povestea creştea. Cel mai grozav lucru era că ținea departe de gândurile mele cartea la care se presupunea că lucram. Am tot scris, până s–a strâns o colecție de episoade, dialoguri şi personaje, dar nu aveam idee încotro mă îndreptam. Mă simțeam în al nouălea cer. Mă încânta prilejul de a întoarce lucrurile cu susul în jos, de pe față pe dos, şi de a mă delecta cu toate bancurile proaste, calamburile şi jocurile de cuvinte aflate de la tata când eram mic.

După ce scrisesem circa cincizeci de pagini, o prietenă le–a dat unui redactor de editură cunoscut de ea. Peste câteva săptămâni, mi s–a oferit un contract ca să termin cartea. Dumnezeule! Era de–acum o carte care trebuia terminată! Nu mai era o simplă joacă. N–o mai posedam eu, mă poseda ea pe mine! Am luat–o de la început, făcând tot posibilul ca să uit de contract, încetul cu încetul, munca a redevenit amuzantă. După vreo şase luni, prințesele fuseseră eliberate, se reinstaurase oarece ordine, cel puțin temporar, şi atât Milo cât şi eu învățasem câte ceva.

Se cuvin adăugate câteva vorbe despre ilustrații. Pe vremea când scriam cartea, împărțeam un duplex mare şi cam dărăpănat din New York City cu Jules Feiffer. Jules se afla la începutul carierei. îl intriga dute–vino–ul de la etajul de deasupra şi, din când în când, citea secțiuni din manuscrisul meu şi făcea crochiuri pentru posibile ilustrații. Schițele acelea erau splendide – perfect adecvate spiritului cărții.

Am hotărât împreună ca el să fie ilustratorul. Existau, însă, câteva piedici mărunte. El, pur şi simplu, detesta să deseneze unele lucruri. În primul rând, hărți. Eu mă dau în vânt după hărți, cred că unul dintre motivele pentru care am scris povestea era faptul că puteam include în ea o hartă, precum în volumaşele lui Arthur Ransome cu care mă desfătasem în copilărie. Aşa că la hartă am lucrat împreună. Lui Jules nu–i plăcea să deseneze nici cai. în scena de la sfârşit, când prințesele şi Milo sunt salvați din ghearele demonilor, oştirile Regatului înțelepciunii vin călare. Primele schițe ale lui Jules îi înfățişau pe luptători călare pe pisici. De la o vreme, totul a devenit un fel de joc: el

inventa moduri de a desena aşa cum dorea, pe când eu născoceam lucruri care să**–l** pună în dificultate maximă. Bunăoară, în Munții Ignoranței există o ceată de demoni care**–l** amenință pe Milo. Printre ei, Triplii Demoni ai Compromisului. Unul e scund şi gras, al doilea înalt şi slab, iar al treilea e asemănător celorlalți doi. Dintr–un motiv oarecare, n–au fost ilustrați. Jules s–a răzbunat, totuşi, pe mine, desenându–mă ca Omul–Dacă–Vreme (p. 24), un semi–lunatic mic de statură, chel şi bondoc, în togă. Total nedrept, deoarece toți cunoscuții ştiu că eu nu port niciodată togă.

Oricum, n–am mai reluat lucrul la volumul despre perceperea problemelor urbanismului, dar partea curioasă este că multe idei pe care le avusesem pentru acea carte s–au strecurat în final în *Vama fantomă.* Poate într–o zi mă voi întoarce la acel proiect, ca să evit să fac altă treabă.

Norton Juster

UN CUVÂNT DIN PARTEA AUTORULUI

Vama fantomă a fost prima carte publicată de mine. Cu mai bine de cincizeci de ani în urmă. înainte de ea nu scrisesem nimic, iar graficianul, un vechi prieten, nu ilustrase nicio carte pentru copii. Nu ştiam prea bine la ce ne angajaserăm, dar am senzația că tocmai din acest motiv proiectul a fost încununat de succes. N–am urmat nicio regulă, n–am ținut cont de sfaturi. Pur şi simplu am făcut ceea ce consideram că este bine.

Marea mea sursă de inspirație a fost tata. El era un om liniştit şi răbdător, care–mi încuraja ideile nu o dată năstruşnice şi imaginația debordantă. Avea un subtil simț al umorului şi o dragoste specială pentru jocuri de cuvinte şi calambururi, moştenită de mine şi care, într–un fel sau altul, apare în multe din povestirile mele. Venise în America de copil, cu mama lui, cam la începutul secolului XX. Erau din România.

Eu n–am fost niciodată în România. Când am aflat că–mi va fi publicată cartea acolo, m–a emoționat gândul că s–ar putea să aflu mai multe despre țara natală a tatei, despre cum i–a fost influențată şi formată viața.

Am convingerea că viețile ne sunt influențate crucial de experiențele timpurii, de locul în care am crescut şi am început să devenim cei care suntem acum.

Americanul Samuel Juster era un produs al României şi Americii, iar americanul Norton Juster e continuarea acelei moşteniri amalgamate. Sunt nerăbdător să aflu mai multe despre el şi despre mine însumi.

Sper să vă placă povestea mea. *Ianuarie 2013*

CAPITOLUL I. MILO

A fost odată ca niciodată un băiat numit Milo, care nu ştia ce să facă cu sine însuşi – nu doar în anumite momente, ci permanent.

Când era la şcoală, tânjea să fie afară, iar când era afară, tânjea să fie înăuntru. Pe drum se gândea să ajungă acasă şi când ajungea acasă se gândea să plece. Oriunde s–ar fi aflat, dorea să se afle altundeva, iar când ajungea altundeva, se întreba de ce–şi dăduse atâta osteneală. Nimic nu**–l** interesa cu adevărat, cu atât mai puțin, lucrurile care s–ar fi cuvenit să**–l** intereseze.

„Am impresia că aproape totul este pierdere de vreme", remarcă el într–o zi, întorcându–se fără chef acasă de la şcoală. „Nu văd ce rost are să înveți să rezolvi probleme nefolositoare, să scazi morcovi din morcovi, să ştii unde se află Etiopia şi cum se ortografiază corect «februarie»."

Deoarece nimeni nu–şi bătea capul să–i explice că altfel stăteau lucrurile, el privea procesul acumulării de cunoştințe drept cea mai mare pierdere de vreme posibilă.

În timp ce băiatul şi nefericitele sale gânduri înaintau în mare grabă (căci, dacă nu era niciodată nerăbdător să fie acolo unde se ducea, îi plăcea să ajungă cât mai curând posibil), i se părea un miracol extraordinar că lumea, deşi atât de vastă, părea uneori atât de mică şi de goală.

„Cel mai trist e", continuă el, abătut, „că nu am nimic de făcut, nu am chef să merg nicăieri, nu există aproape nimic demn de văzut."

Îşi punctă această ultimă cugetare cu un suspin atât de profund, încât o vrabie care ciripea pe acolo îşi întrerupse trilul şi dădu zor să se întoarcă la familia ei.

Fără a se opri sau a–şi ridica privirea din pământ, Milo trecu în viteză pe lângă clădirile şi prăvăliile animate aliniate pe stradă şi, după câteva minute, ajunse acasă. Trecu fulgerător prin foaier, sări în lift – doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt şi afară, deschise uşa apartamentului, dădu buzna în camera lui, se trânti supărat într–un fotoliu şi bombăni, bleg: „încă o după–amiază interminabilă!"

Supărat, îşi trecu în revistă posesiunile: cărțile a căror lectură îi cerea prea mult efort, uneltele pe care nu învățase cum să le folosească, micul automobil electric nepornit de câteva luni – ori, poate, ani? – sutele de alte jocuri şi jucării, crose şi mingi, bucățele şi piese împrăştiate peste tot. Şi, deodată, pe o latură a încăperii, chiar lângă fonograf, observă un lucru pe care era sigur că nu**–l** mai văzuse niciodată.

Cine–i putuse aduce un pachet atât de mare şi de bizar? Căci, dacă nu era chiar cubic, în mod evident nu era nici sferic, fiind cu certitudine

mai voluminos decât oricare colet mare de dimensiuni reduse văzut de el vreodată.

Pe o latură a pachetului era lipit un plic de un albastru intens, cu inscripția simplă:

PENTRU MILO, CARE ARE TIMP BERECHET.

Dacă ai primit vreodată un colet–surpriză, îți vine uşor să–ți imaginezi cât de uluit şi de curios era Milo, iar dacă n–ai primit, fii atent, că nu–i exclus să capeți unul la un moment dat.

„Nu cred că–i ziua mea", îşi spuse el, nedumerit. „Iar până la Crăciun mai sunt câteva luni bune; oricum, n–am fost prea cuminte, n–am fost cuminte deloc." Era obligat să recunoască asta măcar pentru sine. „Aproape sigur că n–o să–mi placă, dar, de vreme ce nu ştiu cine mi **l–**a trimis, este evident că nu**–l** pot returna."

Mai chibzui puțin, după care deschise plicul, doar ca să fie politicos.

O GHERETĂ VAMALĂ AUTENTICĂ, scria acolo, şi continua:

UŞOR DE ASAMBLAT ACASĂ, PENTRU A FI FOLOSITĂ DE CEI CARE N–AU CĂLĂTORIT NICIODATĂ PE TĂRÂMUL DE DINCOLO.

„De dincolo de ce?" gândi Milo şi citi mai departe:

PACHETUL CONȚINE URMĂTOARELE:

Una (1) gheretă de taxare autentică, de montat după instrucțiuni.

Trei (3) semne de avertizare, de folosit cu circumspecție.

Monede asortate pentru plata taxei de trecere.

Una (1) hartă adusă la zi, trasată cu exactitate de maeştrii cartografi, reproducând detalii naturale şi detalii construite de om.

Una (1) broşură cu regulamente şi reguli de circulație, care nu trebuie îndoită sau ruptă. încheierea era tipărită cu litere mai mici în josul paginii:

NU GARANTĂM REZULTATELE, DAR DACĂ NU SUNTEȚI PERFECT MULȚUMIT, VĂ VOM DESPĂGUBI PENTRU TIMPUL PIERDUT.

Urmând instrucțiunile, care–i cereau să taie aici, să ridice dincolo, să îndoaie de jur–împrejur, Milo despacheta cât ai clipi ghereta şi o aşează pe platforma ei. Fixă geamurile în găurile lor şi ataşă acoperişul, proiectat să depăşească linia pereților, apoi fixă cutia pentru monede. Semăna foarte mult cu gheretele pentru taxa de autostradă pe care le văzuse de nenumărate ori în excursiile de familie, numai că, normal, era mult mai mică şi de culoare violet.

„Ce cadou straniu", îşi zise el. „Ar fi putut, cel puțin, trimite şi o autostradă, căci în lipsa ei, chestia asta este absolut inutilă."

Dar neavând deocamdată poftă să se joace cu altceva, montă şi cele trei anunțuri:

REDUCEȚI VITEZA LA APROPIEREA DE BARIERĂ

VĂ RUGĂM PREGĂTIȚI SUMA EXACTĂ

GÂNDIȚI–VĂ LA DESTINAȚIA DUMNEAVOASTRĂ şi despături încet harta.

Aşa cum scria în instrucțiuni, era o hartă splendidă, multicoloră, înfățişând şoselele principale, râurile şi mările, oraşele şi municipiile, munții şi văile, intersecțiile şi ocolirile, punctele de interes deosebit din punct de vedere estetic şi istoric.

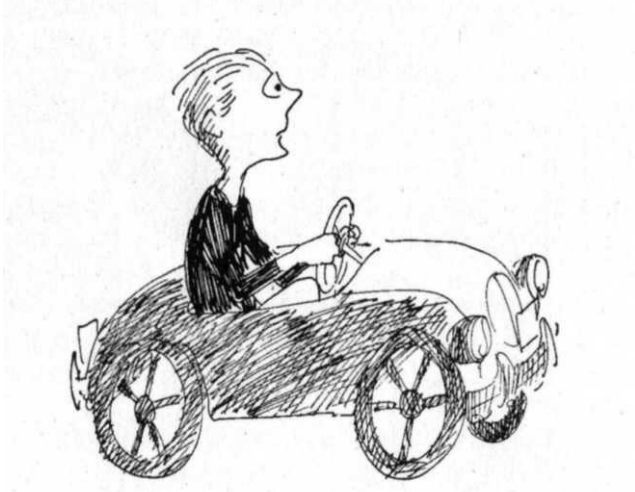

Unica problemă era că Milo nu auzise în viața lui de locurile trecute pe hartă, ale căror denumiri sunau extrem de bizar.

„Nu cred că există o asemenea țară", conchise el, după un studiu aprofundat al hărții. „Bine, oricum nu are importanță."

Cu ochii închişi, împunse harta cu degetul.

„Dicționopolis", silabisi Milo rar, văzând alegerea făcută de degetul său. „Perfect, pot merge acolo la fel de bine ca altundeva."

Traversă camera şi şterse de praf, grijuliu, maşinuța electrică. Apoi, luând cu el harta şi broşurică de instrucțiuni, sări în maşinuță şi, neavând ceva mai bun de făcut, o conduse încet până la ghereta de taxare. Introduse moneda şi trecu mai departe, gândind pentru sine:

„Sper să fie un joc interesant, altfel după–amiaza va fi teribil de plictisitoare."

CAPITOLUL II. DINCOLO DE AŞTEPTĂRI

Deodată se pomeni circulând cu viteză pe o şosea rurală necunoscută, iar când privi înapoi peste umăr, nu mai zări nici ghereta de taxare, nici camera lui, ba nici măcar imobilul unde locuia. Ceea ce începuse ca o fantezie era acum teribil de real.

„Ce întâmplare nemaipomenită", gândi el (exact cum gândiți dumneavoastră acum). „Jocul ăsta e mult mai serios decât crezusem, căci iată–mă mergând pe un drum pe care nu l–am văzut niciodată, îndreptându–mă către un loc pe care nu l–am văzut niciodată, totul din pricina unei gherete de taxare apărută din neant. Sunt foarte bucuros, oricum, că e o zi frumoasă pentru excursii", conchise el, plin de speranță, întrucât în acel moment acela era singurul lucru pe care îl ştia.

Soarele strălucea, bolta cerului era curată, toate culorile păreau mai vii şi mai bogate decât şi le amintea. Florile luceau ca spălate şi lustruite, pomii înalți de pe marginile şoselei îşi tremurau în văzduh verdele argintiu.

BUN VENIT ÎN AŞTEPTĂRI, zicea un indicator scris cu mare grijă de pe o casă mică de la marginea drumului.

OFERIM CU BUCURIE INFORMAȚII, PREZICERI ŞI CONSILIERE. PARCAȚI AICI ŞI CLAXONAȚI.

Când claxona prima dată, din căsuță ieşi alergând un omuleț îmbrăcat într–o mantie lungă, vorbind cât putea de repede şi repetând întruna:

— Măi, măi, măi, bun venit, bun venit, bun venit în Aşteptări, în Aşteptări, în Aşteptări. Nu avem prea mulți vizitatori zilele astea, e sigur că nu avem prea mulți vizitatori. Ce pot să fac pentru dumneavoastră?

Eu sunt Omul–Dacă–Vreme.

— Sunt pe drumul bun spre Dicționopolis? se interesă Milo, uşor descumpănit de exuberanta primire.

— Păi să vedem, păi să vedem, păi să vedem, reîncepu omulețul. Nu cunosc niciun drum rău spre Dicționopolis; prin urmare, dacă şoseaua asta duce la Dicționopolis, trebuie să fie cea bună; dacă nu duce, sigur e drumul bun spre altundeva, asta fiindcă nu există drumuri rele spre nicăieri. Crezi că o să plouă?

— Parcă dumneavoastră eraţi Omul–Vreme, răspunse Milo, încurcat.

— O, nu, eu sunt Omul–Dacă–Vreme, pentru că, la urma urmei, e mai important dacă va fi vreme decât cum va fi vremea[1].

Zicând acestea, eliberă vreo douăsprezece baloane care se înălțară la cer.

— Trebuie să constatăm în ce direcție bate vântul, zise, chicotind la glumița lui şi privind cum dispăreau baloanele în toate direcțiile.

— Ce fel de loc sunt Aşteptările? întrebă Milo, incapabil să guste umorul şi îndoindu–se serios că omulețul era întreg la cap.

— Bună întrebare, bună întrebare! exclamă acesta. Aşteptările sunt locul unde trebuie să mergi înainte de a te duce acolo unde vrei să te duci. Fireşte, unii oameni nu trec dincolo de Aşteptări, dar slujba mea este să le dau ghes să se ducă, de le place ori nu. Ei, dar ce altceva pot să fac pentru tine?

Înainte ca Milo să–i răspundă, se repezi în căsuță şi după o secundă reapăru cu o haină nouă şi o umbrelă.

— Cred că găsesc şi singur calea, zise Milo, deloc sigur că va izbuti să se descurce.

Dar, cum nu**–l** înțelegea deloc pe omuleț, îşi spunea că era mai bine să–şi vadă de drum, cel puțin până întâlnea pe cineva ale cărui

1 în limba engleză, Whether Man. Joc de cuvinte între *whether* („dacă") şi *weather* („vreme"), care se pronunță la fel. (N. r.)

propoziţii să nu sune ca şi cum ar fi avut acelaşi sens rostite de la cap sau de la coadă.

— Spendid, splendid, splendid! exclamă Omul–Dacă–Vreme. Dacă găseşti singur drumul sau nu, e sigur că vei găsi un drum. Dacă găseşti drumul meu, te rog să mi**–l** dai înapoi, căci l–am pierdut cu mulţi ani în urmă. îmi imaginez că acum e destul de înţelenit. Spuneai că o să plouă, nu? Cu asta, deschise umbrela şi privi, neliniştit, spre cer.

— Mă bucur că ai luat o hotărâre de unul singur. Eu nu pot suferi să hotărăsc ceva, dacă e bun ori rău, sus ori jos, înăuntru ori afară, ploaie ori soare. Aşteaptă–te la orice, e deviza mea, şi atunci neaşteptatul nu se va întâmpla. Acum te rog să conduci cu grijă. La revedere, la revedere, la revedere!

Ultimul „la revedere" fu înecat de un tunet enorm, iar Milo, şofând în josul drumului în lumina orbitoare a soarelui, îl văzu pe Omul–Dacă–Vreme stând în mijlocul unei violente ruperi de nori, care parcă se descărca numai asupra lui.

Acum şoseaua cobora într–o vale largă şi verde şi continua până se pierdea în zare. Maşinuţa se hurduca, depunând un efort minim, iar Milo aproape că nu trebuia să apese pe acceleraţie ca să prindă viteza dorită. Era mulţumit că–şi reluase călătoria.

„E cât se poate de plăcut să petreci ceva vreme în Aşteptări", îşi zise, „dar n–aş fi ajuns nicăieri dacă aş fi stat la taifas toată ziua cu omuleţul acela bizar. Cea mai excentrică persoană pe care am întâlnit–o", îşi continuă el gândul, fără să ştie câte persoane excentrice avea să mai cunoască în scurtă vreme.

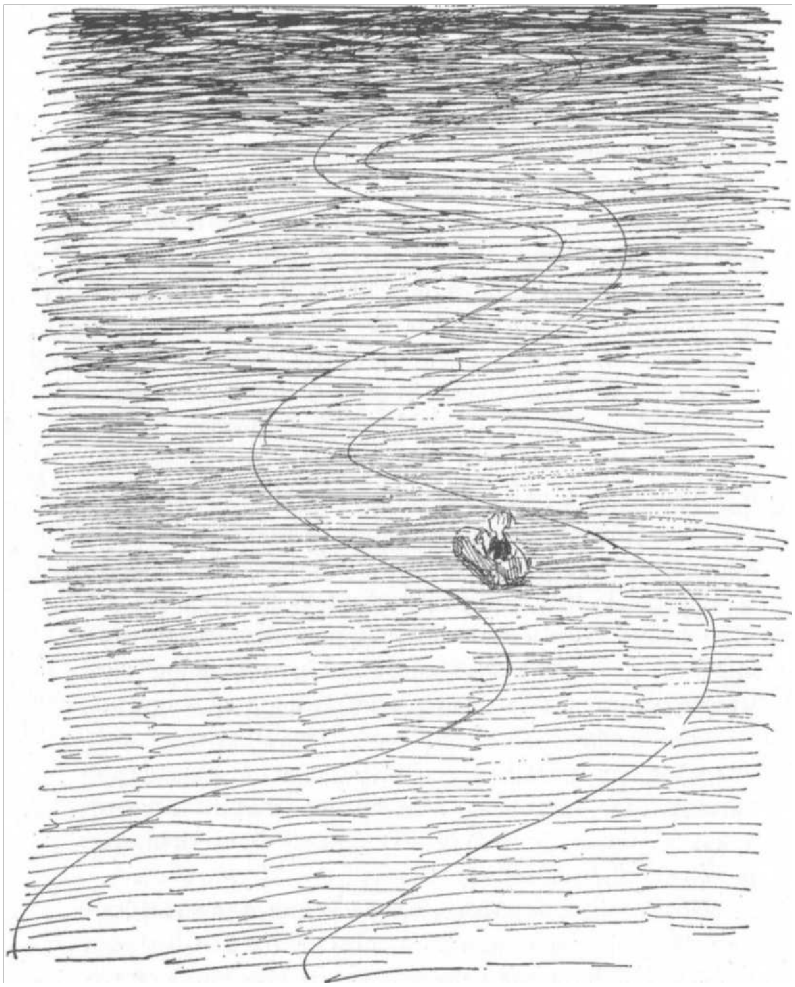

Şofând pe şoseaua paşnică, începu imediat să viseze cu ochii deschişi, mai puțin atent încotro mergea. Nu peste mult timp, atenția îi slăbi de tot. De aceea, la o bifurcație, unde indicatorul arăta spre stânga, Milo viră la dreapta, pe un drum suspect, care părea greşit din toate punctele de vedere.

Peisajul se schimbă de cum părăsi şoseaua principală. Cerul deveni plumburiu şi, odată cu el, tot ținutul parcă îşi pierdu culorile, îmbrăcând aceeaşi haină monotonă. Tăcerea era desăvârşită, până şi aerul atârna greu. Păsările cântau numai melodii terne şi drumul şerpuia necontenit, într–o serie nesfârşită de serpentine ascendente. Milă după milă după milă după

milă conduse, iar acum, treptat, maşina încetini tot mai mult, până când abia dacă se mai mişca.

„Pare–mi–se că nu ajung nicăieri", căscă Milo, dintr–odată somnoros şi încet la minte. „Sper că n–am cotit pe un drum greşit."

Milă după milă după milă după

milă, şi totul deveni mai gri şi mai monoton. în cele din urmă, maşina se opri pur şi simplu şi, în pofida

eforturilor lui, nu vru să mai înainteze niciun centimetru.

— Mă întreb unde sunt, zise Milo, cu îngrijorare în ton.

— Eşti în... Buclucuri, se vaită o voce care părea îndepărtată.

Băiatul îşi roti repede privirea, să vadă cine vorbise. Nimeni, nicăieri. Totul era cât îți poți imagina de tăcut şi de nemişcat.

— Da... Buclucuri, se tângui altă voce, dar el tot nu văzu pe nimeni.

— CE SUNT BUCLUCURILE? strigă el tare, străduindu–se cât putea de tare să observe cine–i va răspunde.

— Buclucurile, prietene, sunt locul unde nu se întâmplă niciodată nimic şi nimic nu se schimbă.

De data asta, vocea se auzi atât de aproape că Milo tresări surprins, pentru că, aşezată pe umărul său drept, atât de uşoară că nici n–o simțea, stătea o creatură mititică, exact de culoarea cămăşii lui. – Permite–ne să ne prezentăm cu toții, continuă creatura. Suntem letargarienii, la dispoziția ta.

Milo privi în jur şi, pentru întâia oară, băgă de seamă că erau cu zecile, şezând pe maşină, stând în picioare pe carosabil, tolănite prin toți pomii şi tufele. Erau extrem de greu de distins, fiindcă aveau exact culoarea lucrului pe care se întâmpla să şadă ori în apropierea căruia se aflau. Fiecare era copia fidelă a alteia, cu excepția culorii, firește, iar unele semănau mai mult cu celelalte decât cu ele însele.

— Încântat de cunoştință, zise Milo, nesigur dacă era încântat sau nu. Mă gândesc că m–am rătăcit. Mă puteți ajuta, vă rog?

— Să nu spui „gândesc", zise o creatură ce şedea pe pantoful lui, căci cea de pe umărul lui adormise. E interzis prin lege!

Căscă şi ațipi şi ea imediat.

— Nimănui nu–i este permis să gândească în Buclucuri, continuă o a treia, pe care o fura deja somnul.

De cum îi vorbea, fiecare creatură adormea şi o alta continua conversația, fără nicio întrerupere.

— Nu ai la tine regulamentul? E ordonanța locală 175389–J.

Milo scoase iute din buzunar broşura cu reguli, o deschise la pagina respectivă şi citi: „Ordonanța 175389–J. Este nelegiuit, ilegal şi neetic să gândeşti, să te gândeşti, să te răzgândeşti, să bănuieşti, presupui,

raționezi, meditezi sau speculezi cât timp te afli în Buclucuri. Orice încălcare a legii va fi aspru pedepsită."

— Ce lege ridicolă! exclamă Milo, absolut indignat. Toată lumea gândeşte!

— Noi nu! strigară imediat, în cor, letargarienii.

— Şi nici tu, majoritatea timpului, zise o creatură galbenă, aşezată pe o narcisă. De–aia te afli aici. Nici nu te–ai gândit, nici n–ai fost atent. Cei care nu sunt atenți se pomenesc deseori împotmoliți în Buclucuri.

Cu asta, se rostogoli de pe floare şi căzu, sforăind, în iarbă.

Milo nu se putu abține să nu râdă de strania comportare a micii creaturi, deşi ştia că gestul lui putea fi nepoliticos.

— Încetează imediat! ordonă creatura cadrilată, ținându–se strâns de ciorapul lui. Să râzi e împotriva legii! Nu ai la tine regulamentul? Ordonanța locală 574381–W.

Deschizând din nou cărțulia, Milo găsi ordonanța 574381–W: „În Buclucuri, râsul e dezavuat, iar zâmbitul e permis doar în zilele de joi, din două în două săptămâni Contravenienții vor fi pedepsiți cu cea mai mare severitate."

— Bine, dar dacă nu puteți râde sau gândi, ce aveți voie să faceți? întrebă Milo.

— Orice, atâta timp cât nu e ceva, şi totul, câtă vreme nu înseamnă nimic, îi explică altă creatură. O mulțime de lucruri sunt de făcut. Avem un program foarte încărcat... La ora 8.00 ne trezim şi pe urmă ne petrecem timpul:

De la 8.00 la 9.00, visând cu ochii deschişi.

De la 9.00 la 9.30, cu moțăitul de dimineața devreme.

De la 9.30 la 10.30, trândăvim şi tragem de timp.

De la 10.30 la 11.30, ne facem somnul de dimineața târzie.

De la 11.30 la 12.00, ne socotim timpul şi mâncăm de prânz.

De la 13.00 la 14.00, lâncezim şi pierdem vremea.

De la 14.00 la 14.30, ne facem somnul de după–amiază timpurie.

De la 14.30 la 15.30, amânăm pe mâine ceea ce putem face azi. De la 15.30 la 16.00, ne facem somnul de după–amiază târzie.

De la 16.00 la 17.00, lenevim şi ne tolănim până la cină.

De la 18.00 la 19.00, tărăgănăm.

De la 19.00 la 20.00, ne facem somnul de seara devreme, apoi, timp de o oră înainte de a merge la culcare la 21.00, pierdem vremea.

După cum vezi, nu ne rămâne aproape deloc timp pentru a sta pe gânduri, a rămâne în urmă, a ne târşâi picioarele, a zăbovi, aşa că, dacă ne–am opri ca să râdem sau să gândim, n–am termina nimicul. –Vrei să spui „n–am termina nimic", o corectă Milo.

— Nu vrem să terminăm nimic, se răsti altă creatură, supărată. Vrem să terminăm nimicul, şi asta o putem face fără ajutorul tău.

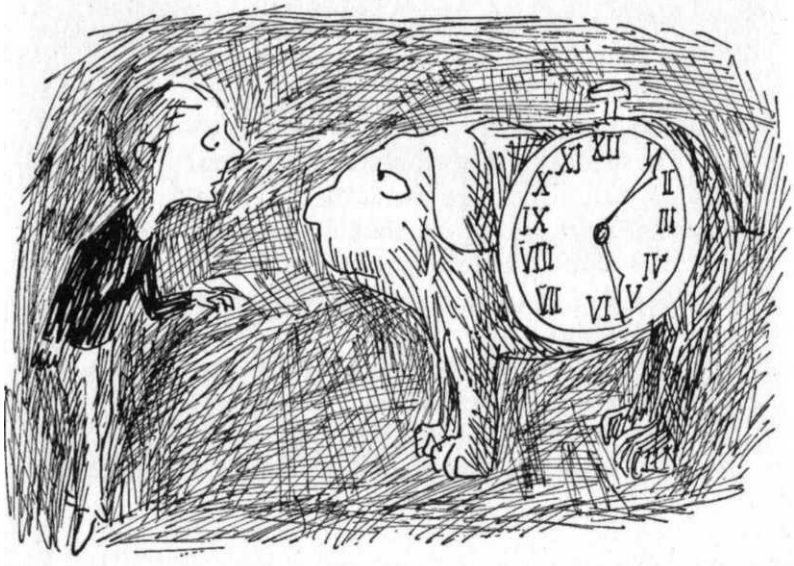

— Vezi tu, continuă alta, pe un ton mai conciliant, e de fapt destul de dificil să nu faci nimic toată ziua, aşa că o dată pe săptămână ne luăm concediu şi nu mergem nicăieri, care e exact locul spre care mergeam când ai apărut tu. Vrei cumva să ni te alături?

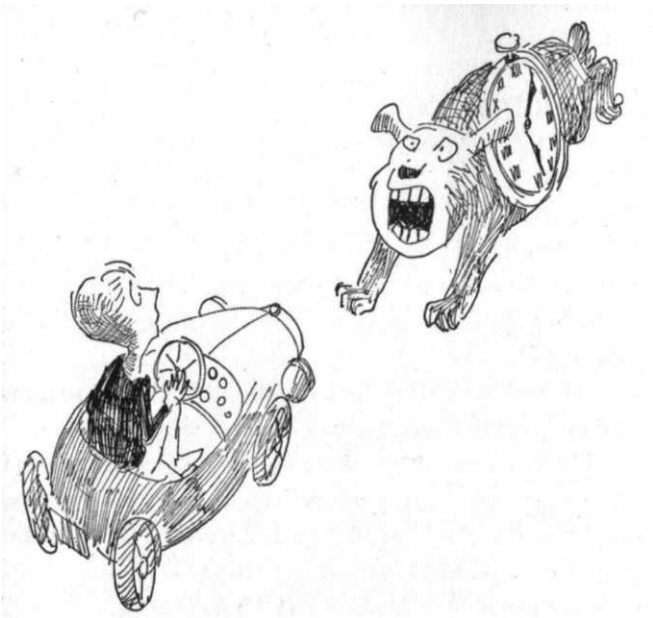

„Aş putea", îşi spuse Milo, „doar tot acolo merg şi eu."

— Spuneți–mi, zise el căscând, căci se simțea la rându–i gata să tragă un pui de somn, toată lumea de aici nu face nimic?

— Toată lumea, în afară de teribilul dulău de pază[2], ziseră două creaturi, tremurând la unison. El amuşină peste tot, ca să se asigure că nimeni nu pierde vremea. Un personaj absolut detestabil.

— Dulăul de pază? întrebă Milo, mirat.

— DULĂUL! strigă alta, leşinând de frică, deoarece pe drum în jos venea în goană, lătrând furios şi stârnind un imens nor de praf, exact câinele de pază la care se referiseră.

— FUGIȚI!

— TREZIȚI–VĂ!

— FUGIȚI!

— VINE!

— DULĂUL!

Țipete isterice umplură văzduhul, iar letargarienii se risipiră în toate direcțiile şi în curând nu se mai văzu nici picior de ei.

— MRRRHAMRRR! făcu dulăul, năpustindu–se asupra maşinii, pufăind şi gâfâind cu putere.

Milo făcu ochii mari, fiindcă acolo, în fața lui, stătea un câine mare cu un cap absolut normal, patru labe şi coadă, însă în loc de corp avea un ceas deşteptător care ticăia tare.

— Ce cauți aici? mârâi dulăul de pază.

— Ia, omor şi eu timpul, zise Milo. Vezi tu…

— OMORI TIMPUL?! urlă câinele, atât de furios încât i se declanşa alarma. E destul de rău să *pierzi* timpul, darămite să**–l** omori!

Ideea îl făcu să se cutremure.

— Ce cauți în Buclucuri? N–ai unde să te duci altundeva?

— Eram în drum spre Dicționopolis când m–am împotmolit aici, explică Milo. Mă poți ajuta?

2 în limba engleză *Watchdog.* Joc de cuvinte pornind de la *watch,* care înseamnă „a veghea", dar şi „ceas de mână". (N. r.)

— Să te ajut? Trebuie să te ajuți singur, replică dulăul, trăgând, atent, ceasul cu laba stângă din spate.

Presupun că ştii din ce cauză te–ai împotmolit.

— Cred că pur şi simplu nu m–am gândit, spuse Milo.

— EXACT! strigă câinele şi alarma îi sună din nou. Acum ştii ce trebuie să faci. –Mă tem că nu, recunoscu Milo, simțindu–se cam prost.

— Păi, continuă nerăbdător câinele de pază, de vreme ce ai ajuns aici fiindcă nu te–ai gândit, e rezonabil să deduci că trebuie să începi să gândeşti ca să ieşi. Zicând acestea, sări în maşină.

— Te superi dacă vin şi eu? Ador plimbările cu maşina. Milo se puse pe gândit, cât putea de intens (îi venea greu, căci nu era obişnuit). Se gândi la păsări care înoată şi la peşti care zboară. Se gândi la prânzul de ieri şi la cina de mâine. Se gândi la cuvinte care încep cu J şi la numere terminate în cifra 3. Pe măsură ce gândea, roțile prinseră a se învârti.

— Ne mişcăm, ne mişcăm! strigă el, fericit.

— Gândeşte mai departe! îl cicăli dulăul.

Maşinuța înainta tot mai repede, în timp ce creierul lui Milo trepida de activitate. începură să meargă la vale. Peste câteva minute ieşiseră din Buclucuri şi se aflau din nou pe şoseaua principală. Culorile, toate, îşi recăpătaseră strălucirea originală şi, zburând ca săgeata pe drum, Milo continua să se gândească la tot felul de lucruri: la multele ocoliri şi viraje greşite, atât de uşor de făcut, la cât de bine era că înaintau şi, mai ales, la câte puteai realiza cu puțină gândire. Dulăul, cu nasul în vânt, stătea liniştit, lăsat pe spate, ticăind din ceas.

CAPITOLUL III. BUN VENIT LA DICŢIONOPOLIS

— Te rog să mă ierți pentru comportarea grosolană, zise dulăul, după ce merseseră ceva vreme, dar, ştii, tradiția este ca dulăii de pază să fie feroce...

Milo era atât de uşurat că scăpase din Buclucuri încât îl asigură pe câine că nu–i purta pică, ba de fapt îi era recunoscător pentru ajutor.

— Splendid! strigă dulăul. Sunt încântat. Nu mă îndoiesc că vom fi prieteni la cataramă tot restul excursiei. Poți să–mi spui Tock.

— Ciudat nume pentru un câine care face *tic–tic–tic* toată ziua, observă Milo. De ce nu ți s–a spus...

— Nu pronunța numele, sări câinele, iar Milo văzu că ochii i se umpleau de lacrimi.

— N–am vrut să te jignesc, îl asigură Milo, care nu voia deloc să**–l** jignească.

— Nu–i nimic, zise dulăul, recâştigându–şi stăpânirea de sine. E o întâmplare veche şi tristă, dar acum ți–o pot povesti. Când s–a născut fratele meu, primul cățelandru din familie, părinții s–au bucurat nespus şi i–au pus numele Tick, în aşteptarea sunetului pe care erau siguri că**–l** va scoate. Când i–au întors pentru întâia oară cheița, au descoperit, siderați, că în loc de *tic–tic–tic* el făcea *toc–toc–toc.* Au dat fuga la Evidența Populației să–i schimbe numele, dar era prea târziu. Fusese deja înscris oficial, nu se mai putea face nimic. Când am sosit şi eu pe lume, părinții, hotărâți să nu repete greşeala şi considerând că era logic ca toți copiii lor să producă acelaşi sunet, m–au botezat Tock. Restul, fireşte, ți–e cunoscut: fratelui meu i se spune Tick pentru că face roc–*toc–toc,* iar eu mă numesc Tock pentru că fac *tic–tic–tic.* Amândoi vom purta povara numelor greşite toată viața. Părinții noştri s–au supărat atât de tare, încât au renunțat să mai aibă copii şi şi–au dedicat viețile muncii caritabile întru ajutorarea săracilor şi flămânzilor.

— Dar cum ai devenit dulău de pază? interveni Milo, sperând să schimbe subiectul, deoarece Tock suspina de–acum destul de tare.

— Şi asta, zise dulăul, frecându–se la ochi cu o labă, tot datorită tradiției. Ai mei au fost întotdeauna dulăi de pază, din tată în fiu, din zorii istoriei. Vezi, continuă el, simțindu–se ceva mai bine, cândva n–a existat niciun fel de timp, ceea ce pentru oameni era foarte neconvenabil. Nu–şi dădeau seama dacă mănâncă de prânz ori de seară şi pierdeau trenul în mod regulat. Deci s–a inventat timpul, ca să delimiteze ziua, iar ei să ajungă acolo unde trebuia. Când au început să măsoare timpul aflat la dispoziția lor, cu 60 de secunde într–un minut, 60 de minute într–o oră, 24 de ore într–o zi şi 365 de zile într–un an, li s–a părut că au mai mult decât pot folosi vreodată. „Dacă–i aşa de mult, nu poate fi prea prețios" era opinia generală, şi timpul a început să fie discreditat. Lumea îl pierdea, ba îl mai şi dăruia. Atunci ni s–a încredințat misiunea să veghem ca nimeni să nu mai piardă vremea, zise dulăul, îndreptându–şi, mândru, spinarea. Căci, vezi tu – acum stătea cu o labă din spate pe banchetă şi cu una pe parbriz, gesticulând cu cele din față şi strigând – timpul este averea noastră cea mai importantă, mai prețioasă decât diamantele. Mărşăluieşte înainte, el şi mareele nu aşteaptă după niciun om şi...

La acest punct din tiradă, maşina se lovi de o denivelare din şosea, iar dulăul de pază se prăbuşi, căzând o grămadă pe scaunul din dreapta față, cu alarma sunând furios.

— Ai pățit ceva? strigă Milo.

— Umf, bombăni Tock. Iartă–mi înflăcărarea, dar înțelegi ce–am vrut să spun.

Merseră mai departe, iar Tock continuă să–i explice valoarea timpului, citând filosofi antici şi poeți, ilustrând fiecare idee cu gesturi ample, care–l duceau periculos de aproape de a cădea cu capul înainte din automobilul aflat în plină viteză.

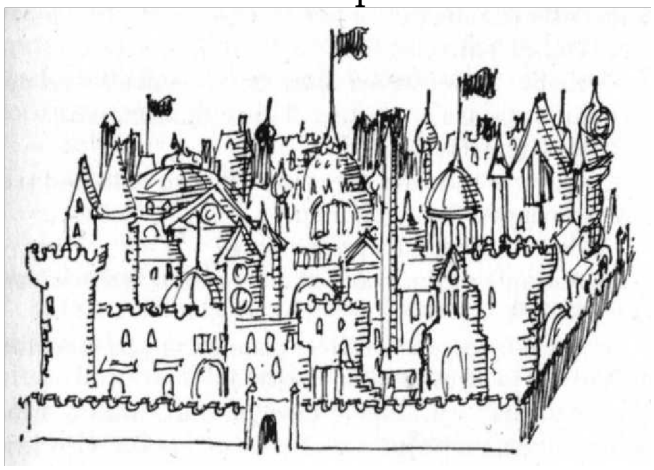

Nu peste mult timp, zăriră în depărtare turnurile şi flamurile din Dicționopolis, scânteietoare în lumina soarelui, iar peste alte câteva momente, ajunseră în dreptul marelui zid exterior şi se opriră la poarta cetății.

— Hm–hm! făcu străjerul, dregându–şi glasul şi luând poziția de drepți. Sunteți la Dicționopolis, regatul fericit, convenabil amplasat pe Colinele Confuziei şi mângâiat de brize dulci dinspre Marea Cunoaşterii. Astăzi, prin edict regal, e zi de târg. Ați venit să cumpărați ori să vindeți?

— Ce–ați spus? întrebă Milo.

— Să cumpărați ori să vindeți, să cumpărați ori să vindeți? repetă, nervos, paznicul porții. Care din ele? Trebuie să fi venit dintr–un motiv sau altul.

— Păi, eu... începu Milo.

— Haide, haide, dacă n–ai un motiv, sigur că ai cel puțin o explicație sau un pretext, îl întrerupse străjerul.

Milo clătină din cap.

— Foarte grav, foarte grav, zise străjerul, clătinând şi el din cap. Nu poți intra fără motiv. Medita un moment, apoi continuă:

— Aşteaptă puțin, poate că am eu unul vechi pe care să–l foloseşti.

Scoase din ghereta gărzii un geamantan uzat şi scotoci nerăbdător în el, mormăind în barbă:

— Nu... nu... nu... Ăsta nu merge... nu... hm... a, ăsta–i perfect! strigă, triumfător, ridicând un mic medalion pe lanț.

Îl şterse de praf şi pe o parte se văzu inscripția gravată: DE CE NU?

— Ăsta–i un motiv bun pentru orice – cam folosit, nu zic nu, dar încă util.

Zicând acestea, îi atârnă medalionul de gât lui Milo, împinse poarta masivă de fier, se înclină adânc şi le făcu semn să intre în cetate.

„Mă întreb cum o fi la târg", gândi Milo, trecând pe sub poartă cu maşina. Dar, până să aibă timp pentru răspuns, pătrunseră într–o imensă piață, plină de şiruri lungi de tarabe cu munți de marfă pe ele şi decorată cu flamuri vesel colorate. Deasupra tuturor, un banner mare proclama:

BINE AȚI VENIT LA TÂRGUL MONDIAL!

Din partea cealaltă a pieței, cinci gentlemeni foarte înalți, înveşmântați regeşte în mătăsuri şi satin, pălării cu panaş, pantofi cu catarame, se repeziră spre maşină, se opriră brusc, şterseră de sudoare cinci frunți, îşi traseră cinci răsuflări, derulară cinci pergamente şi începură să vorbească pe rând: –Salutări!

— Omagii!

— Bun venit! –O zi bună!

— Hello!

Milo încuviință din cap, şi ei continuară să citească de pe suluri:

— Din ordinul lui Azaz Neprescurtatul...

— Regele din Dicționopolis... –Monarhul literelor...

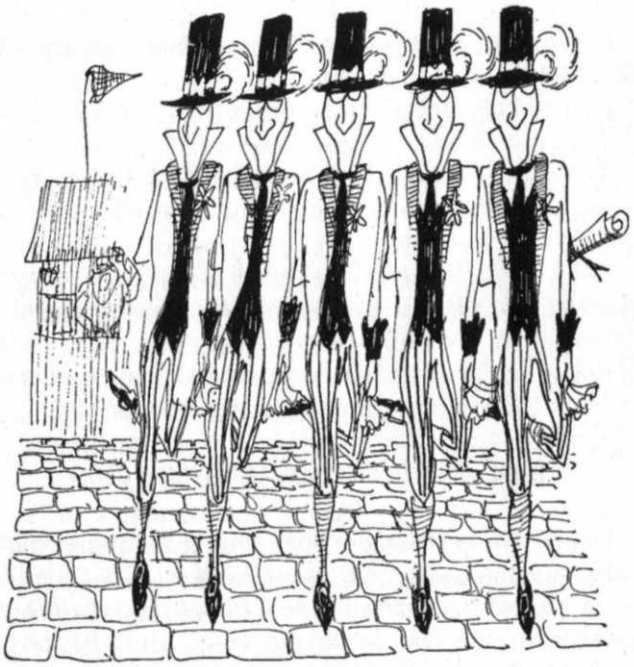

— Împăratul sintagmelor, propozițiilor, frazelor şi diverselor figuri de stil...
— Vă oferim ospitalitatea regatului...
— Statului...
— Națiunii...
— Țării...
— Commonwealth–ului...
— Împărăției...
— Imperiului...
— Palatinatului...
— Principalității...
— Toate cuvintele astea înseamnă acelaşi lucru? întrebă, uluit, Milo.
— Desigur.
— Fireşte.
— Precis.
— Exact.
— Bineînțeles, răspunseră ei pe rând.
— Bine, dar, zise Milo, neînțelegând de ce fiecare spunea acelaşi lucru într–o manieră uşor diferită, n–ar fi mai simplu să folosiți un singur cuvânt? Cu certitudine ar avea mai mult sens. –Nonsens!
— Ridicol! –Aiurea!
— Absurd!
— Tâmpenie! strigară ei iarăşi, în cor.
— Nu ne interesează să avem sens, nu e treaba noastră, îl certă primul.
— Şi apoi, continuă al doilea, un cuvânt e la fel de valabil ca altul, prin urmare de ce nu le–am folosi pe toate?
— Căci atunci nu trebuie să hotărăşti care dintre ele e corect, îl povățui al treilea.

— În plus, suspină al patrulea, dacă unul e corect, atunci zece sunt de zece ori mai corecte.

— Evident că nu ştii cine suntem noi, surâse sarcastic al cincilea. Şi se prezentară pe rând ca fiind:

— Ducele Definiției.

— Ministrul Semnificației.

— *Earl*[3]–ul Esenței.

— Contele Conotației.

— Subsecretarul înțelegerii.

Milo se arătă încântat de cunoştință şi, în timp ce Tock mârâia moale, ministrul explică:

— Suntem sfetnicii regelui sau, mai oficial spus, cabinetul Măriei Sale.

— *Cabinet,* „Unu", recită ducele, „încăpere mică, privată, sau dulăpior, comodă cu sertare, pentru păstrarea lucrurilor de preț sau expunerea de curiozități. Doi, sală de consiliu pentru principalii miniştri de stat. Trei, grup de consilieri oficiali ai şefului executivului unei țări".

— Vezi, continuă ministrul, înclinându–se drept mulțumire către duce. Dicționopolis este locul de unde provin toate cuvintele din lume. Ele cresc chiar aici, în livezile noastre.

— Habar n–aveam că şi cuvintele cresc în copaci, spuse timid Milo.

— Dar unde–ți închipuiai că ar putea creşte? strigă, enervat, *earl*–ul.

Începu să se adune un grup mic, ca să**–l** vadă pe băiețaşul ce nu ştia că literele cresc în pomi.

— Nu ştiam că literele cresc, din capul locului, recunoscu Milo, şi mai intimidat. Câțiva oameni clătinară compătimitor din cap.

— Păi, banii nu cresc în copaci, nu–i aşa? întrebă contele.

— Din câte ştiu eu, nu, răspunse Milo.

— Atunci ceva trebuie să crească. De ce nu cuvintele? exclamă, triumfător, subsecretarul de stat.

3 Titlu nobiliar britanic, situat între marchiz şi viconte. (N. r.)

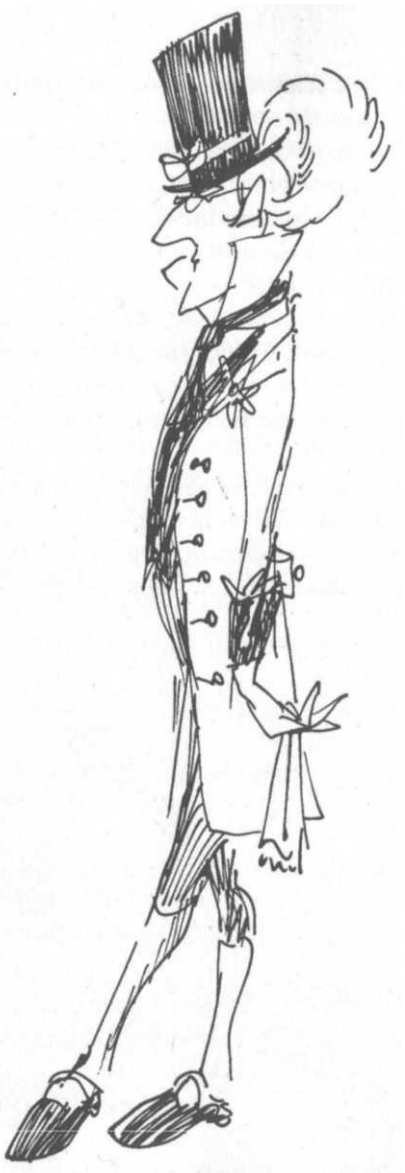

Mulțimea aclamă această demonstrație de gândire logică şi–şi văzu de treabă.

— Mai departe, continuă grăbit ministrul. O dată pe săptămână, prin edict regal, târgul mondial se ține aici, în piața mare, iar lumea vine din toate punctele cardinale să cumpere cuvintele de care are nevoie sau să facă troc cu cele netrebuincioase.

— Sarcina noastră, explicită contele, e să ne asigurăm că toate cuvintele vândute sunt bune, fiindcă n–ar fi corect să–i vinzi cuiva o vocabulă care fie n–are sens, fie nu există. De pildă, dacă ai cumpăra un cuvânt ca *ghlbtsk,* în ce context l–ai folosi?

„Ar fi cam greu", se gândi Milo, dar existau multe cuvinte foarte dificile, iar el nu prea le cunoştea.

— Dar noi niciodată nu alegem pe care să le folosim, explică *earl*–ul, în timp ce se deplasau spre tarabele din piață, deoarece, câtă vreme înseamnă ceea ce sunt menite să însemne, nu ne pasă dacă exprimă sens sau nonsens.

— Inocență sau magnificență, adăugă contele.

— Reticență sau bun–simț, spuse subsecretarul.

— Pare destul de simplu, zise Milo, străduindu–se să fie politicos.

— Uşor ca atunci când cazi de pe un buştean, strigă *earl*–ul, căzând de pe un buştean cu o bufnitură sonoră.

— Chiar trebuie să fii atât de neîndemânatic? strigă ducele.

— N–am spus decât că... începu *earl*–ul, frecându–şi ceafa.

— Te–am auzit, i–o întoarse mânios ministrul. Va trebui să găseşti o expresie mai puțin periculoasă. *Earl*–ul se scutură de praf, în timp ce ceilalți chicoteau destul de tare.

— Vezi, îi atrase atenția contele, trebuie să alegi cuvintele cu multă precauție şi să exprimi exact ceea ce intenționezi să spui. Dar acum trebuie să plecăm, să ne pregătim pentru Banchetul Regal.

— Vei participa şi tu, se înțelege, zise ministrul.

Şi, nelăsându–i lui Milo şansa de a deschide gura, o luară la fugă de–a curmezişul pieței, tot atât de repede cum veniseră.

— Distracție plăcută la târg! îi strigă, peste umăr, subsecretarul.

— *Târg,* recită ducele, „spațiu deschis sau clădire convertită în care..." Asta fu tot ce mai auzi Milo înainte ca ei să fie înghițiți de gloată.

— Nu ştiam cât de tare te pot zăpăci cuvintele, i se destăinui Milo lui Tock, aplecându–se să**–l** scarpine pe dulău după ureche.

— Numai dacă foloseşti prea multe ca să exprimi prea puțin, răspunse Tock.

Milo îşi spuse că era cea mai înțeleaptă constatare din câte auzise în ziua aceea. –Vino! strigă el. Să vizităm piața! Pare foarte interesantă.

CAPITOLUL IV. ZĂPĂCEALĂ ÎN PIAȚĂ

Chiar era interesantă, fiindcă, apropiindu–se, Milo văzu cete de oameni care se îmbulzeau şi strigau mergând printre tarabe, cumpărând şi vânzând, târguindu–se şi tocmindu–se. Care uriaşe cu roți de lemn curgeau înspre piață, venind dinspre livezi, şi convoaie lungi, având ca

destinație cele patru colțuri ale regatului, se pregăteau să se urnească din loc. Sacii şi lăzile erau stivuite înalt, aşteptând să fie urcate pe vapoarele care navigau pe Marea Cunoaşterii şi, într–o parte, un grup de menestreli intona felurite cântecele, spre deliciul celor prea tineri ori prea bătrâni ca să se ocupe cu comerțul. Dar peste zarva şi tumultul mulțimii se auzeau vocile negustorilor, făcând reclamă produselor cu voce tare:

— Ia, omule, *dacă* şi *dar,* proaspăt culese!

— Hei–ia, hei–ia, *unde* şi *când* pârguite şi frumoase!

— Cuvinte zemoase şi tentante, de vânzare!

Atâtea cuvinte şi oameni atât de numeroşi! Proveneau din toate locurile imaginabile, ba şi din locuri mai îndepărtate decât acelea, şi toți se dădeau de ceasul morții alegând, sortând, vârând marfă în lădițe. De cum se umplea una, se apucau de alta. înghesuiala şi agitația păreau de neoprit.

Milo şi Tuck se fâțâiră în sus şi–n jos prin fața tarabelor, admirând splendidele sortimente de cuvinte de vânzare. Erau cuvinte lungi şi uşoare, de întrebuințat zilnic, altele lungi şi foarte complicate, pentru ocazii speciale, dar şi unele minunat de fanteziste, împachetate în cutii pentru cadouri individuale, de folosit la decretele şi proclamațiile regale.

— Apropiați–vă, apropiați–vă! Găsiți aici cuvinte fanteziste de cea mai bună calitate, anunța un bărbat cu o voce bubuitoare. Apropiați–vă! Ah,

ce pot face pentru tine, puştiule? Ce zici de o minunată pungă cu pronume? Ori, poate, preferi sortimentul nostru special de nume?

Până atunci, Milo nu–şi prea bătuse capul cu vorbele, dar astea arătau atât de bine, încât îşi dorea să aibă câteva.

— Uite, Tock! strigă el, nu că–s splendide?

— Sunt bune, dacă ai ceva de spus, replică pe un ton plictisit Tock, fiindcă**–l** interesa mult mai mult să găsească un os decât să cumpere cuvinte noi.

— Poate că dacă îmi cumpăr câteva, învăț şi cum să le folosesc, zise Milo, alert, începând să scormonească printre cuvintele de pe tarabă.

Până la urmă alese trei care i se păreau deosebit de interesante: *babilonie, stupefacție* şi *tapiserie.* N–avea idee ce însemnau, dar i se păreau elegante şi impozante.

— Cât costă astea? se interesă, dar când tejghetarul îi şopti răspunsul, le puse repede la loc şi dădu să plece.

— De ce nu iei câteva kile de „fericite"? îl povățui vânzătorul. Sunt mult mai practice, folositoare pentru „An Nou Fericit", „Multă fericire", „tânăr şi ferice". –Grozav mi–ar plăcea, răspunse Milo, dar...

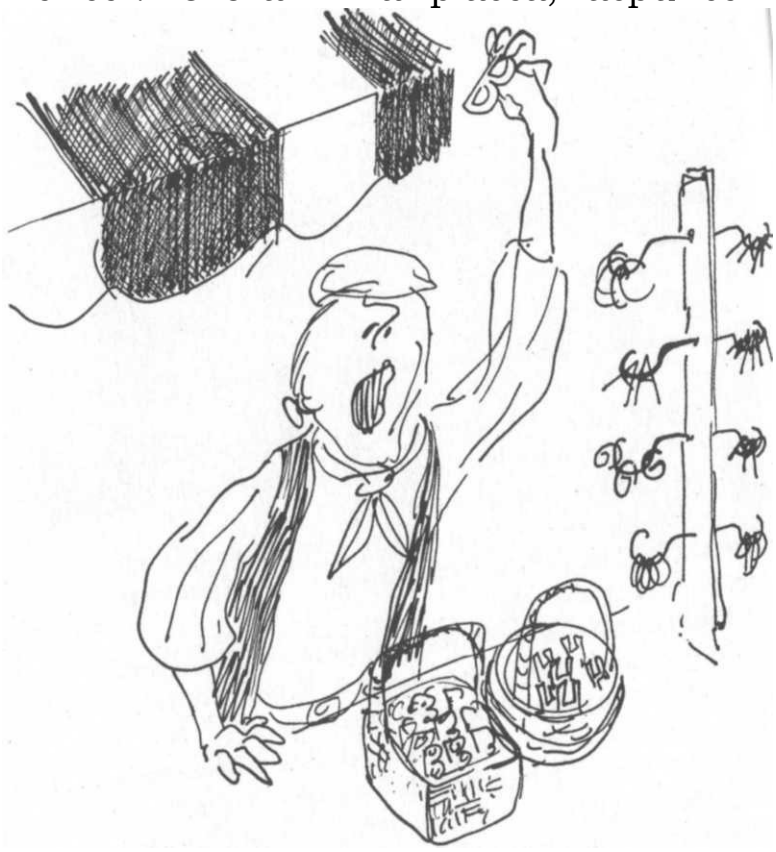

— Sau poate te–ar interesa un pachet cu „bune", oricând utile pentru „bună dimineața", „bună ziua", „bună seara" ori „la bună vedere", sugeră negustorul.

Milo ar fi dorit cu adevărat să cumpere ceva, dar n–avea alți bani decât moneda necesară ca să treacă înapoi prin vamă, iar unica avuție a lui Tock era, fireşte, timpul.

— Nu, mulțumesc, răspunse Milo. Ne uităm numai, îşi continuară plimbarea prin târg.

Când cotiră pe ultimul rând de tarabe, Milo observă un car parcă diferit de celelalte. Pe latura coviltirului, un anunț scris cu litere mici şi îngrijite spunea: „fă–l singur", iar înăuntru erau douăzeci şi şase de cutii pline cu toate literele alfabetului, de la A la Z.

— Astea–s pentru cei cărora le place să–şi formeze singuri cuvintele, îl lămuri vânzătorul. Poți alege orice combinație doreşti sau să cumperi o cutie specială, conținând toate literele, semnele de punctuație şi manualul cu instrucțiuni. Hai, gustă un A, sunt foarte bune.

Milo ronțăi precaut litera şi o găsi dulce şi delicioasă. Avea exact gustul la care te aştepți de la litera A. –Ştiam eu c–o să–ți placă, râse omul cu literele, aruncându–şi în gură doi de G şi un R şi lăsând zeama să i se prelingă pe bărbie. A este una dintre literele cele mai căutate. Nu toate au un gust atât de bun, mărturisi el, cu voce scăzută. Să o luăm, bunăoară, pe Z. Uscată şi cu gust de rumeguş. Dar X? Ca un cufăr plin de aer stătut. De aceea abia dacă sunt folosite. Dar majoritatea celorlalte sunt destul de gustoase. Mai încercați vreo două!

Îi întinse lui Milo un I, rece ca gheața şi proaspăt, iar lui Tock un C crocant.

— Cei mai mulți oameni sunt pur şi simplu prea indolenți ca să–şi formeze singuri cuvintele, continuă vânzătorul, dar e mult mai amuzant aşa.

— E greu? Nici eu nu mă prea pricep să formez cuvinte, recunoscu Milo, scuipând sâmburii dintr–un S. –Poate că vă pot da o mână de ajutor – a–j–u–t–o–r, bâzâi o voce nefamiliară, iar când ridică privirea, Milo văzu o albină uriaşă, cam de două ori cât el, şezând pe prelata carului.

— Sunt Albina Ortografică, anunță Albina Ortografică. Nu vă alarmați – a–l–a–r–m–a–ț–i.

Tock o zbughi sub căruță, iar Milo, căruia nu–i prea plăceau nici albinele normale, se dădu înapoi. –Pot spune literă de literă orice – o–r–i–c–e, se făli albina, verificându–şi aripile. Pune–mă la încercare, pune–mă la încercare!

— Poți să spui pe litere „la revedere"? întrebă Milo, în–depărtându–se în continuare.

Albina se ridică blând în aer şi descrise, alene, câteva cercuri deasupra capului lui Milo.

— Posibil (p–o–s–i–b–i–l) ai ideea eronată (e–r–o–n–a–t–ă) că aş fi periculoasă, zise, făcând un luping elegant la stânga. Dă–mi voie să te asigur (a–s–i–g–u–r) că intențiile mele sunt paşnice (p–a–ş–n–i–c–e).

Vorbind astfel, se aşează la loc pe acoperitoarea căruței, făcându–şi vânt cu o aripioară.

— Acuma, gâfâi ea, gândeşte–te la cel mai greu cuvânt pe care–l ştii, şi eu ți–l spun pe litere.

Grăbeşte–te!

Albina trepida de nerăbdare.

„Pare destul de prietenoasă", îşi spuse Milo, neştiind cât de prietenoasă ar trebui să fie o albină prietenoasă, şi încercă să–şi amintească un cuvânt foarte dificil.

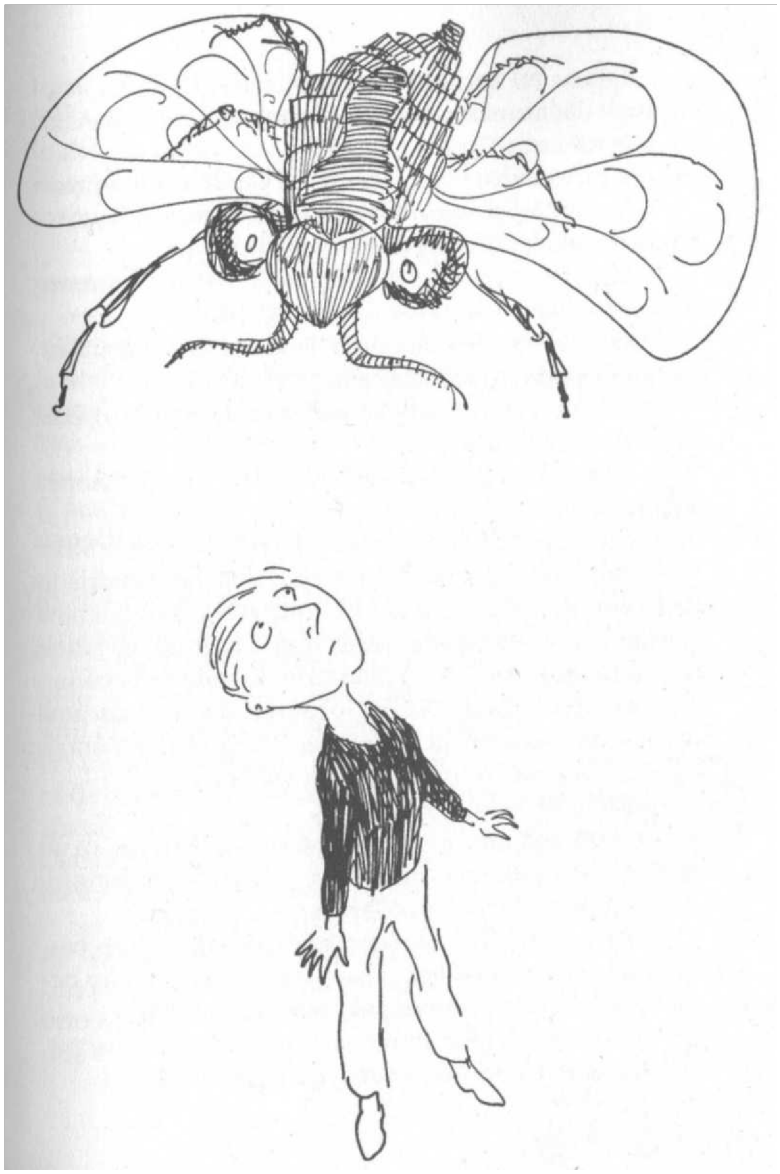

— Spune–mi pe litere *zarzavat,* ceru el, fiindcă acest cuvânt îi dădea mereu de furcă la şcoală.

— Ăsta–i unul greu, zise albina, făcându–i cu ochiul omului care vindea litere. Stai să mă gândesc... hmmm...

Se încruntă, îşi şterse fruntea şi păşi încolo şi încoace pe coviltirul căruței. Cât timp am la dispoziție?

— Doar zece secunde! strigă Milo, înfierbântat. Cronometrează, Tock!

— O, Doamne, o, Doamne, o, Doamne, se vaită albina, continuând să facă paşi, agitată.

Apoi, exact când îi expira timpul, zise cât putu de repede:

— Z–a–r–z–a–v–a–t.

— Corect! strigă vânzătorul de litere şi toată lumea aplaudă.

— Chiar ştii cum se scriu toate? întrebă admirativ Milo.

— Aproape, răspunse albina, cu o notă de mândrie în voce. Vezi dumneata, cu ani în urmă eram doar o albină obişnuită, îmi vedeam de treaba mea, mirosind flori cât e ziua de lungă şi din când în când bâzâind sub şepcile oamenilor, să–i înnebunesc. Dar într–o bună zi mi–am dat seama că voi rămâne un nimeni fără educație şi, fiind înzestrată de la natură cu talent ortografic, am hotărât să...

— PROSTII! bubui o voce.

Din spatele căruței îşi făcu apariția o insectă mare, ca un cărăbuş, îmbrăcată într–o jiletcă luxoasă, pantaloni dungați, vestă cadrilată, ghetre şi o pălărie derby.

— Repet: PROSTII! mai strigă ea o dată, agitându–şi bastonul şi pocnind din călcâie în aer. Haide, haide, nu fiți nepoliticoşi! Nimeni nu vrea să mă prezinte flăcăului?

— Dumnealui, rosti albina, cu cel mai profund dispreț, este Farsorul. Un individ extrem de dezagreabil.

— PROSTII! Toată lumea iubeşte farsorii, strigă Farsorul. Aşa cum îi spuneam Regelui zilele trecute...

— N–ai ajuns niciodată în preajma Regelui, îl acuză furioasă albina.

Apoi, întorcându–se către Milo, continuă:

–Să nu crezi nicio vorbă din ce spune acest escroc patentat.

— VAX ALBINA! replică Farsorul. Fac parte dintr–o familie veche şi nobilă, întru totul respectabilă: *insectium farsorium,* dacă mi se permite să apelez la limba latină. Păi, ai mei au luptat în Cruciade alături de Richard Inimă de Leu, au traversat Atlanticul alături de Columb, au croit drumuri în Vestul Sălbatic cot la cot cu pionierii, iar astăzi mulți membri ai familiei mele dețin posturi guvernamentale importante în lumea întreagă. E plină istoria de Farsori!

— Foarte izbutit discurs – d–i–s–c–u–r–s, îl ironiza albina. Da acum de ce nu–ți iei tălpăşița?

Tocmai îl învățam pe copilul ăsta cât e de important să scrii corect.

— BAH, făcu goanga, prinzându–l pe Milo de talie. Nici nu înveți bine cum să scrii un cuvânt, că ți se şi cere să ortografiezi un altul. Niciodată nu ajungi la zi, aşa că de ce să te mai osteneşti? Ascultă–mi sfatul, băiețaş, şi lasă–te păgubaş! Cum spunea stră–stră–stră–bunicul meu, George Washington

Farsor...

— Dumneata, domnule, strigă albina, eşti un impostor –i–m–p–o–s–t–o–r – care nu ştie să–şi ortografieze corect nici propriul nume!

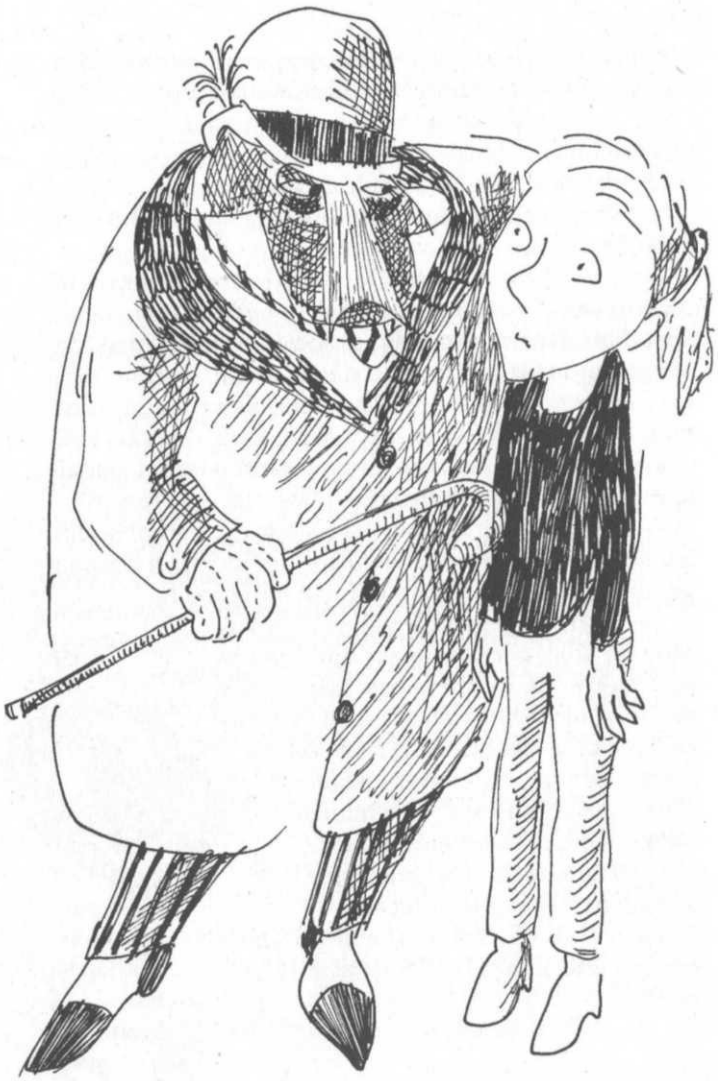

— Preocuparea servilă față de alcătuirea cuvintelor este semnul unui intelect falimentar! răcni Farsorul, agitând, furios, bastonul.

Milo nu avea idee ce însemnau toate astea, dar ele o înfuriară, evident, pe Albina Ortografică, iar ea îşi luă zborul, răsturnând cu o aripă pălăria Farsorului.

— Păzea! strigă Milo, când insecta îşi balansa iar bastonul, lovind–o pe albină într–un picior şi răsturnând cutia cu W–uri. –Piciorul meu! țipă albina.

— Pălăria mea! țipă cărăbuşul, şi încăierarea începu. Albina Ortografică bâzâia mânioasă, intrând şi ieşind din câmpul de acțiune al bastonului Farsorului, învârtit sălbatic, timp în care cei doi protagonişti se amenințau şi–şi aruncau vorbe grele, iar mulțimea se dădea înapoi, ferindu–se de primejdie. –Trebuie să existe şi o altă modalitate de a..., începu Milo. Apoi strigă:

— PĂZEA! dar prea târziu.

Se auzi o trosnitură năprasnică atunci când Farsorul, pradă unei mânii oarbe, se lovi de o tarabă, răsturnând–o peste alta, apoi peste alta şi alta, până când toate tarabele fură dărâmate şi haosul total se înstăpâni în piață.

Albina, încurcată în nişte baloturi de pânză, căzuse la pământ, dărâmându–l şi pe Milo peste ea, şi zăcea acolo, țipând:

— Ajutor! Ajutor! Un băiețaş stă pe mine! Cărăbuşul era întins dizgrațios pe o movilă de litere zdrobite, iar Tock, căruia îi suna insistent alarma, era îngropat sub un munte de cuvinte.

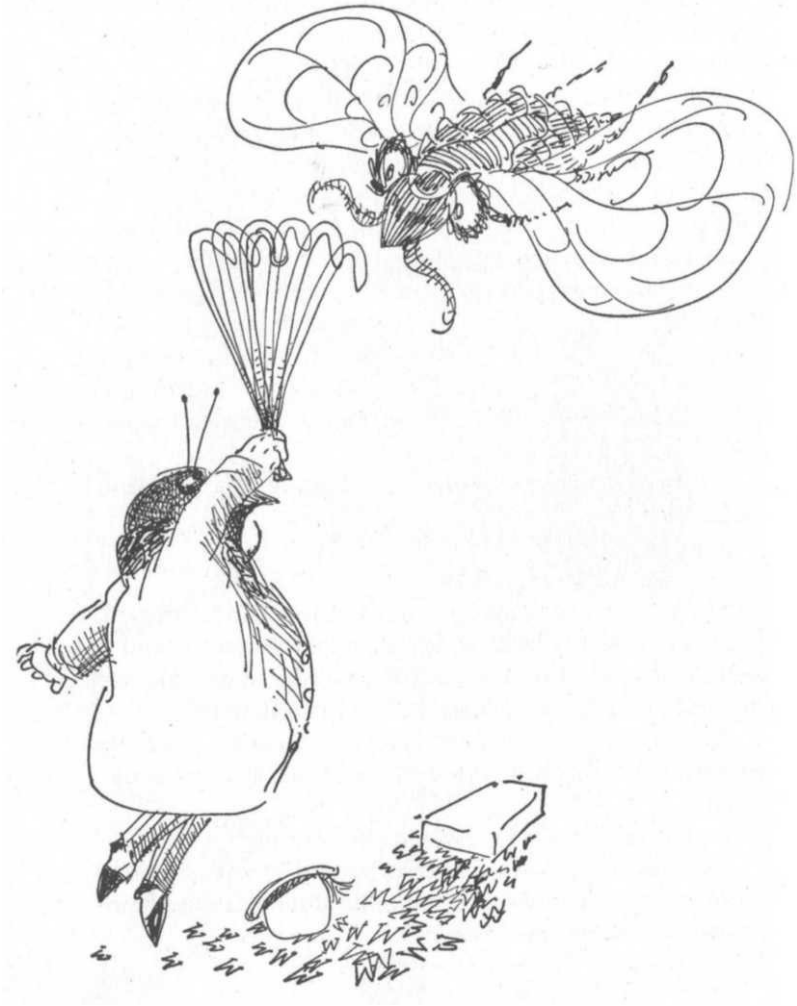

CAPITOLUL V. DOI TIMPI ŞI TREI MIŞCĂRI

— Făcut ce–ai te uită! strigă, mânios, un tarabagiu. Intenționase să spună „Te uită ce–ai făcut", dar cuvintele se amestecaseră în aşa hal încât nimeni nu le putea desluşi sensul.

— Acum facem noi ce–o să! se tângui altul şi toți se apucară să dreagă lucrurile cât puteau mai bine.

Timp de câteva minute, nimeni nu rosti o frază inteligibilă, ceea ce spori considerabil zăpăceala. Totuşi, cât mai repede posibil, tarabele fură refăcute şi cuvintele măturate într–o grămadă mare, pentru sortare.

Albina, cătrănită rău de toată întâmplarea, îşi luase zborul țâfnoasă, şi, exact când Milo se puse pe picioare, îşi făcu apariția toată poliția din Dicționopolis... suflând asurzitor din fluier.

— Acum îi venim de hac problemei, îl auzi pe careva spunând. Vine agentul Doi–timpi–şi–trei–mişcări.

Cel mai scund polițist văzut vreodată de Milo traversa piața cu paşi mari. Să fi tot avut vreo şaptezeci de centimetri înălțime şi era de două ori mai lat. Avea o uniformă albastră, cu centiron şi mănuşi albe, un chipiu înalt şi o mină fioroasă. Continuă să fluiere până când chipul i se înroşi ca sfecla, întrerupându–se doar cât a fost necesar ca să strige fiecărei persoane pe lângă care trecea:

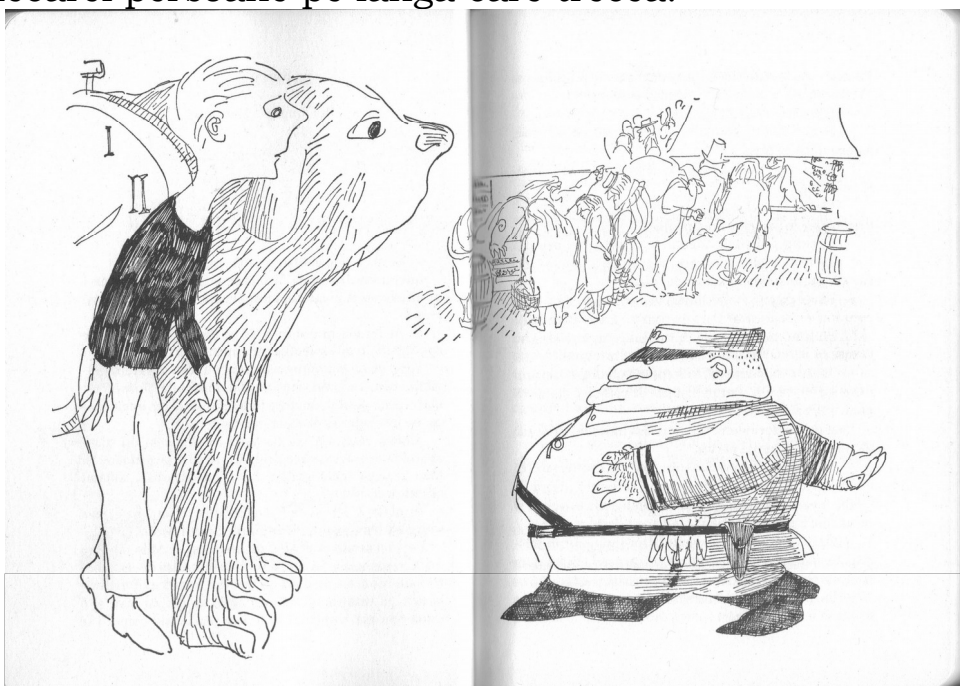

— Eşti vinovat! Eşti vinovat!

— N–am văzut de când sunt pe cineva mai vinovat, zise, ajungând lângă Milo.

Apoi, întorcându–se spre Tock, care continua să zbârnâie tare, strigă:

— Opreşte odată dulăul ăla! E lipsă de respect să suni deşteptarea în prezența unui polițist!

Îşi însemnă grijuliu incidentul în carnetul său negru şi făcu paşi mari încolo şi încoace, cu mâinile împreunate la spate, examinând harababura din piață.

— Foarte drăguț, foarte drăguț, se încruntă el. Cine–i răspunzător de toate astea? Dacă nu vorbiți, vă arestez pe toți!

Urmă o tăcere prelungită. întrucât aproape nimeni nu văzuse ce se întâmplase, nimeni nu deschise gura.

— Tu! se răsti polițistul, îndreptând un deget acuzator către Farsor, care–şi scutura hainele de praf şi–şi aranja ținuta. Tu pari suspect!

Luat prin surprindere, Farsorul lăsă bastonul să–i cadă din mână şi răspunse nervos:

— Vă asigur, sir, pe onoarea mea de gentleman, că n–am fost decât un privitor inocent, care–mi vedeam de treaba mea, delectându–mă cu înviorătoarele privelişti şi sunete ale lumii comerțului, când acest tânăr domn...

— AHA! îl întrerupse agentul Doi–timpi–şi–trei–mişcări, trecând o nouă însemnare în carnețel.

Exact cum credeam: băieții sunt cauza tuturor relelor.

— Îmi pare rău, insistă Farsorul, dar cu niciun chip n–aş fi vrut să se înțeleagă că...

— TĂCERE! tună polițistul, înălțându–se cât putu de mult şi fulgerându–l cu o privire amenințătoare pe intimidatul Farsor. Acum, continuă el, întorcându–se către Milo, ia să vedem, unde te aflai în seara de 27 iulie?

— Ce legătură are? întrebă Milo.

— Atunci e ziua mea, răspunse omul legii, notându–şi în carnet „A uitat de ziua mea". Băieții nu țin cont niciodată de aniversările altora. Ai comis următoarele infracțiuni, continuă el, grav: posezi un câine cu alarmă neautorizată, ai creat confuzie, ai răsturnat căruța cu mere, ai făcut prăpăd şi ți–ai drămuit cuvintele.

— Las–o mai moale, mârâi Tock, supărat.

— Plus lătrat ilegal, continuă polițistul. încâlci legea dacă latri fără un contor de lătrat. Eşti gata să primeşti sentința?

— Numai un judecător poate pronunța o sentință, protestă Milo, amintindu–şi că citise aşa ceva într–un manual.

— Corectă observație, zise polițistul, scoțându–şi chipiul şi îmbrăcând o lungă robă neagră. Tot eu sunt şi judecătorul. Ce preferi, o sentință lungă sau una scurtă?

— Una scurtă, vă rog, zise Milo.

— Bine, spuse judecătorul, bătând de trei ori din ciocănaş. Pe cele lungi mi le amintesc mai greu, de obicei. Ce–ai zice de „Să exişti"? Asta–i cea mai scurtă sentință pe care o cunosc. Toată lumea fu de acord că sentința era dreaptă, iar judecătorul urmă:

— Va mai exista şi o micuță condamnare suplimentară de şase milioane de ani de închisoare. Caz clasat! declară el, cu o nouă lovitură de ciocan. Vii cu mine. Te duc la temniță.

— Numai temnicerul te poate azvârli în temniță, îl provocă Milo, citând din acelaşi manual.

— Corectă observație, aprobă judecătorul, dezbrăcând roba şi scoțând de undeva un mănunchi mare de chei. Tot eu sunt şi temnicerul.

Zicând acestea, porni în fruntea lor.

— Nu te pierde cu firea! îi strigă Farsorul. Poate îți vor scădea un milion de ani din pedeapsă pentru comportare exemplară.

Uşa grea a închisorii se închise la loc, lent, iar Milo şi Tock îl urmară pe agentul Doi–timpi–şi–trei–mişcări de–a lungul unui coridor nesfârşit şi întunecat, iluminat doar pe ici, pe colo de câte o lumânare pâlpâindă.

— Atenție la trepte, îi avertiză polițistul când începură să coboare o scară circulară abruptă.

Aerul era rece şi puturos, ca mirosul de pături jilave, iar zidurile masive de piatră erau cleioase la atingere. Coborâră şi tot coborâră, până ajunseră la o altă uşă ce arăta mai rezistentă şi mai grea decât prima. O pânză de păianjen îi atinse lui Milo obrazul, înfiorându–l.

— O să vă placă aici, chicoti polițaiul, trăgând zăvorul şi deschizând cu un brânci uşa, care scârțâi lugubru. Nu aveți pe nimeni ca să vă țină de urât, dar oricând vreți, puteți tăifăsui cu vrăjitoarea.

— Vrăjitoarea? tremură Milo.

— Da, stă de mult aici, zise polițaiul, pornind pe un alt coridor.

După alte câteva minute trecuseră prin încă trei uşi, peste o punte îngustă, străbătuseră încă două coridoare şi coborâseră pe încă o scară, ajungând în final la uşa unei celule mici.

— Asta e, zise polițaiul. Tot confortul de acasă.

Uşa se deschise, se închise, iar Milo şi Tock se pomeniră într–o celulă boltită înalt, cu două ferestruici mititele pe la jumătatea pereților.

— Ne vedem peste şase milioane de ani, zise agentul Doi–timpi–şi–trei–mişcări, iar zgomotul făcut de paşii săi deveni din ce în ce mai stins, până nu se mai auzi deloc.

— Pare grav, nu–i aşa, Tock? întrebă întristat Milo.

— Fără îndoială că da, răspunse dulăul, amuşinând ca să se familiarizeze cu noua lor locuință.

— Nu ştiu ce–o să facem cu atâta timp. N–avem nici măcar un joc de dame sau o cutie cu creioane colorate.

— Nu te–ngrijora, mârâi Tock, se va ivi ceva. Te rog fii bun şi răsuceşte–mi arcul. A cam început să se destindă.

— Ştii ceva, Tock? întrebă Milo, răsucind arcul câinelui. Poți să dai de mare belea amestecând cuvintele sau neştiind ortografierea lor corectă. Dacă ieşim vreodată de aici, am să mă asigur că ştiu totul despre ele.

— O ambiție foarte lăudabilă, tinere, rosti o voce mititică din partea opusă a celulei.

Milo ridică privirea, extrem de surprins, şi observă pentru întâia oară, în semi–obscuritatea încăperii, o doamnă bătrână cu înfățişare distinsă, care se legăna şi croşeta în tăcere.

— Bună ziua, o salută el.

— Bună, îi răspunse ea.

— Trebuie să fiți atentă, o avertiză Milo. înțeleg că este o vrăjitoare pe aici, pe undeva.

— Eu sunt aia, zise pe un ton natural bătrâna doamnă, potrivindu–şi mai bine şalul pe umeri.

Milo făcu un salt înapoi de frică şi**–l** înhaţă strâns pe Tock, ca să se asigure că nu i se declanşează alarma, ştiind cât urăsc vrăjitoarele zgomotele stridente.

— Nu–ţi fie frică, râse ea. Nu–s o vrăjitoare, sunt o *vrăji–Care*[4].

— O, făcu Milo, neputându–se gândi la alt comentariu.

— Sunt Vag Macabra, o *vrăji–Care* nu prea rea, continuă femeia, şi n–am să vă fac niciun rău.

— Ce e o Care? întrebă Milo, dându–i drumul lui Tock şi apropiindu–se de ea.

— Păi, zise ea în timp ce–i trecea un şobolan peste pantof, sunt stră–mătuşa Regelui. Ani şi ani mi–a revenit mie sarcina de a decide ce cuvinte să se folosească în care ocazii, care să fie rostite şi care să nu fie, care să fie scrise şi care nu. Vă puteţi imagina că, având în vedere miile de cuvinte din care trebuia să aleg, era o misiune importantă, de mare răspundere. Mi s–a acordat titlul de „Care Oficială" şi am fost tare fericită şi mândră. La început am făcut tot posibilul să mă asigur că vor fi folosite doar cuvintele cele mai adecvate şi mai potrivite. Totul se spunea clar şi simplu, niciun cuvânt nu era irosit. Lipisem, în tot palatul şi în piaţă, afişe care spuneau:

CONCLUZIA, E SUFLETUL SPIRITULUI.

Dar puterea corupe şi în curând am devenit zgârcită şi am ales cuvinte din ce în ce mai puţine, încercând să păstrez pentru mine cât puteam de multe. Am afişat alte lozinci, cu textul:

UN CUVÂNT RĂU ALES E MESAGERUL TONTULUI.

4 Joc de cuvinte intraductibil. în limba engleză *witch* („vrăjitoare") şi *which* („care") se pronunţă exact la fel. (N.t.)

În piață, vânzările au început să scadă. Oamenii se temeau să cumpere la fel de multe cuvinte ca înainte, iar regatul a cunoscut timpuri grele. Dar eu deveneam şi mai avară. Nu peste mult timp fură alese atât de puține cuvinte, încât aproape că nu se mai putea spune nimic, până şi conversațiile obişnuite deveniseră dificile. Iarăşi am postat sloganuri noi, care ziceau:

VORBEŞTE, LA OBIECT SAU TACI ÎNȚELEPT.

În final şi pe astea le–am înlocuit cu unul care nu spunea decât:

TĂCEREA E DE AUR.

Orice comunicare a încetat. Nu se mai vindeau cuvinte, piața s–a închis, oamenii au scăpătat şi şi–au pierdut optimismul. Văzând ce se întâmplase, Regele s–a înfuriat şi m–a azvârlit în temnița asta unde mă vedeți acum, o femeie mai bătrână, dar mai înțeleaptă.

— Toate astea s–au întâmplat cu mulți ani în urmă, continuă femeia, dar n–a mai fost numită o nouă Care, ceea ce explică de ce astăzi oamenii folosesc cât pot de multe cuvinte şi se cred foarte deştepți fiindcă o fac. Căci nu uita: dacă e greşit să foloseşti prea puține, deseori e mult mai rău să foloseşti prea multe.

Terminând, suspină profund, îl bătu uşor pe Milo pe umăr şi se puse iar pe croşetat.

— Şi de atunci vă aflați aici? întrebă, compătimitor, Milo.

— Da, răspunse ea, tristă. Aproape toată lumea m–a uitat sau îşi aminteşte de mine, eronat, ca de o vrăjitoare, nu ca de *vrăji–Care*. Dar nu contează, nu contează, continuă ea, nefericită, fiindcă oamenii se tem de amândouă, în egală măsură.

— Eu nu vă socotesc înspăimântătoare, zise Milo, iar Tock îl aprobă dând din coadă.

— Îți mulțumesc frumos, spuse Vag Macabra. Poți să–mi zici Tuşa Vag. Poftim, îți dăruiesc un semn de punctuație!

Îi întinse o cutie cu semne de întrebare, puncte, virgule, semne de exclamare, toate glazurate cu zahăr.

— Astea–s toate merindele pe care le am deocamdată.

— Ei bine, când ies de aici am să vă ajut, declară impetuos Milo.

— Foarte drăguț din partea ta, răspunse ea, dar unicul lucru care mă poate ajuta este revenirea Rimei şi Rațiunii.

— Revenirea cui? întrebă Milo.

— A Rimei şi Rațiunii, repetă ea. Dar asta–i o altă poveste lungă, pe care nu vreți s–o auziți.

— Ba ne–ar face o mare plăcere, latră Tock.

— Chiar că ne–ar plăcea, întări Milo, iar Care, legănându–se uşor în balansoar, începu să le spună povestea.

CAPITOLUL VI. POVESTEA VAG MACABREI

„Cândva, tare demult, ținutul ăsta era o pustietate seacă, înspăimântătoare, ai cărei munți înalți şi stâncoşi adăposteau vânturi crude şi ale cărei văi neroditoare nu ofereau nimănui ospitalitate. Creşteau plante puține, iar cele care reuşeau să trăiască erau îndoite şi răsucite şi aveau poame amare ca pelinul. Ceea ce nu era sălbăticie era deşert, iar ceea ce nu era deşert era stâncă. Demonii întunericului îşi aveau cuibul între coline. Creaturi malefice bântuiau ținutul după bunul lor plac, până jos la mare. Era cunoscut drept Țara Nimănui.

Dar iată că într–o zi pe Marea Cunoaşterii se ivi o corabie mititică. La bord, un prinț aflat în căutarea viitorului. în numele bunătății şi al adevărului, s–a proclamat stăpân peste întreg teritoriul şi a pornit să–şi exploreze noul domeniu. Demonii, monştrii şi giganții, indignați de obrăznicia lui, s–au unit ca să**–l** alunge. Pământul s–a cutremurat de încrâncenarea bătăliei, iar când au terminat, tot ce–i mai rămăsese prințului era un petic mic de teren pe coasta mării.

— Am să ridic o cetate aici, a declarat el, şi a şi făcut–o.

Nu peste mult, sosiră corăbii noi, aducând colonişti pentru noul teritoriu, iar oraşul a crescut, împingându–şi hotarele tot mai departe. Era asediat zi de zi, dar nimic nu putea distruge noua cetate a prințului. De crescut, creştea întruna. Curând n–a mai fost un simplu oraş, ci un regat, şi i s–a dat numele de Regatul înțelepciunii.

Dar, în afara zidurilor, nimic nu era sigur, aşa că noul rege a jurat să cucerească pământurile ce–i aparţineau de drept. în fiecare primăvară pleca în fruntea oştirii şi în fiecare toamnă se întorcea acasă, iar regatul creştea an după an, devenind tot mai întins şi mai prosper. Prinţul şi–a luat o soţie şi nu după mult timp, au avut doi băieţi frumoşi, pe care i–a învăţat tot ce ştia, ca într–o bună zi să poată domni şi ei înţelept.

Când băieţii s–au făcut flăcăi, Regele i–a chemat la el şi le–a spus:

— Am îmbătrânit şi nu mai pot lupta în bătălie. Trebuie să–mi luaţi locul, să înălţaţi cetăţi noi în pustie, fiindcă Regatul înţelepciunii trebuie să crească.

Ei procedară întocmai. Unul plecă în Sud, către Colinele Confuziei, şi întemeie Dicționopolis, cetatea cuvintelor, iar celălalt se duse în Nord, înspre Munții Ignoranței, şi construi acolo Numeropolis, cetatea numerelor. Ambele oraşe înfloriră puternic, iar demonii fură alungați şi mai departe. Curând şi alte oraşe şi târguri au fost întemeiate în teritoriile noi, până când acelor creaturi teribile nu le–au mai rămas decât cotloanele cele mai îndepărtate ale sălbăticiei, unde stăteau la pândă, gata să culce la pământ pe oricine s–ar fi aventurat prin preajmă cu garda relaxată.

Cu toate acestea, cei doi frați au preferat să–şi vadă fiecare de treaba lui, fiind, din fire, foarte suspicioşi şi geloşi. Fiecare se străduia să–l întreacă pe celălalt şi munceau cu atâta hărnicie şi îndârjire încât nu trecu mult până când cetățile lor concurară cu înțelepciunea, ca dimensiuni şi strălucire.

Cuvintele sunt mai prețioase decât înțelepciunea, se gândea unul, în secret.

Numerele sunt mai prețioase decât înțelepciunea, gândi, numai pentru el, celălalt. Astfel ajunseră să se deteste tot mai mult.

Dar bătrânul Rege, ignorând animozitatea instalată între fiii săi, era cât se poate de fericit în amurgul domniei şi–şi petrecea zilele plimbându–se şi admirând grădinile regale. Unicul său regret era că nu avea şi o fiică, pentru că iubea fetițele la fel de mult ca pe băiețaşi. Într–o zi, plimbându–se liniştit pe domeniul său, descoperi doi bebeluşi mititei abandonați într–un coş sub bolta de viță–de–vie. Erau două fetițe splendide, cu cosițe aurii. Regele era înnebunit de bucurie.

— Mi–au fost trimise ca să–mi îndulcească bătrânețile, strigă el şi o chemă pe Regină, îşi chemă miniştrii, tot personalul palatului, ba chiar tot poporul, să le admire.

— Pe una o botezăm Rima, iar pe cealaltă Rațiunea, hotărî el şi astfel fetele deveniră Prințesa Rimei Dulci şi Prințesa Rațiunii Pure şi fură crescute la palat.

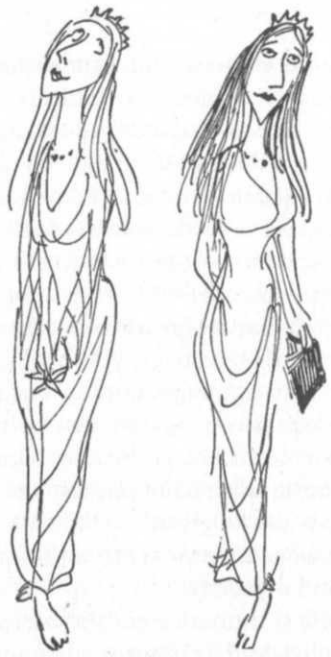

Când bătrânul Rege a trecut la cele veşnice, regatul a fost împărțit între cei doi fii, urmând ca amândoi să fie răspunzători, în egală măsură, de bunăstarea prințeselor. Un fiu s–a stabilit în Sud şi a devenit Azaz Neprescurtatul, regele din Dicționopolis, iar celălalt s–a dus în Nord, unde a devenit Matemagicianul, domnitorul din Numeropolis. Credincioşi cuvântului dat, amândoi s–au îngrijit ca domnițelor, care au continuat să trăiască în înțelepciune, să nu le lipsească nimic.

Toată lumea le îndrăgea pe prințese datorită frumuseții lor strălucitoare, delicateții şi abilității lor de a rezolva corect şi rezonabil disputele. De pe tot întinsul regatului, oameni cu petiții, plângeri, inițiative veneau la Curte să fie sfătuiți. Chiar şi cei doi frați, care deja se certau încontinuu, apelau deseori la ele ca să–i ajute să ia decizii în probleme de stat. Toată lumea spunea că «Rima şi Rațiunea rezolvă toate dilemele».

Anii trecură, cei doi frați se înstrăinară tot mai mult unul față de celălalt, regatele lor separate deveniră tot mai bogate şi mai grandioase. Disputele dintre ei însă erau din ce în ce mai greu de reconciliat. Regele Azaz insista că vorbele erau mai importante decât cifrele şi, în consecință, regatul său era cu adevărat cel mai măreț, în vreme ce Matemagicianul susținea că numerele depăşeau cu mult în importanță cuvintele şi, datorită acestui fapt, regatul său era suprem. Discutară, dezbătură, polemizară şi argumentară cu patos, până când fură gata să se ia la pumni, iar în acest punct se hotărâră să supună chestiunea arbitrajului prințeselor.

După câteva zile de grijulie chibzuială, timp în care au fost cântărite toate dovezile şi toți martorii au fost audiați, ele şi–au formulat decizia:

— Cuvintele şi numerele au o valoare egală, pentru că în mantia cunoaşterii primele sunt urzeala, iar celelalte firele țesăturii. Nu e mai

important să numeri firele de nisip decât să dai nume stelelor. De aceea, regatele trebuie să trăiască în pace.

Verdictul fu pe placul tuturor. Adică al tuturor cu excepția fraților, care văzură roşu de supărare.

— La ce sunt bune fetele astea, dacă nu se pricep să rezolve o dispută în favoarea unei părți? bombăniră ei, fiind, amândoi, mai preocupați de avantajul propriu decât de adevăr. O să le surghiunim pe vecie din regat.

Aşadar, fetele fură luate de la palat şi duse departe, la Castelul din Aer, iar de atunci n–au mai fost văzute. De aceea astăzi, în țara noastră, nu mai există Rimă şi Rațiune." –Dar cu cei doi domnitori ce s–a întâmplat? voi să ştie Milo.

— Să le exileze pe prințese a fost ultima chestiune asupra căreia au căzut de acord. Curând după aceea, între cei doi s–a declanşat războiul. în ciuda acestui fapt, cele două regate au continuat să prospere, dar vechea cetate înțelepciune a decăzut teribil şi nu s–a găsit nimeni să îndrepte lucrurile. Aşa că, vedeți, până se reîntorc prințesele trebuie să stau aici.

— Am putea să le salvăm noi, propuse Milo, văzând cât de tristă era bătrâna Care.

— A, dar ar fi peste măsură de greu, răspunse femeia. Castelul din Aer e departe de aici şi unica scară ce urcă la el este păzită de demoni cruzi, cu inima neagră.

Tock mârâi amenințător, căci ura până şi ideea de demoni.

— Teamă mi–e că un băiețaş şi un câine nu pot face mare lucru, continuă Care, dar n–are importanță, nu–i chiar atât de rău. M–am obişnuit să trăiesc aici. Voi însă plecați, nu vă irosiți toată ziulica!

— O, răspunse Milo, suntem aici pentru şase milioane de ani şi nu văd nicio cale de scăpare.

— Aiurea, îl admonesta Care, nu trebuie să luați de bune spusele agentului Doi–timpi–şi–trei–mişcări. îi place să bage oamenii la mititica, dar nu–i place să–i țină acolo. Acum, apăsați pe butonul ăla din perete şi vedeți–vă de drum.

Milo apăsă butonul şi uşa se deschise, descriind un arc şi lăsând să pătrundă o coloană de lumină solară intensă.

— La revedere, să mai veniți! strigă Care când ei păşiră afară şi uşa se închise.

Milo şi Tock rămaseră clipind în lumina puternică şi, după ce pupilele li se adaptară, primul lucru pe care îl văzură fură sfetnicii Regelui, care se năpusteau din nou asupră–le.

— Aha, iată–vă!

— Unde ați fost?

— V–am căutat peste tot.

— Imediat începe banchetul regal.

— Veniți cu noi!

În timp ce Milo păşea umăr la umăr cu ei, păreau extrem de agitaţi şi respirau sacadat.

— Dar cum e cu maşina mea? întrebă băiatul.

— N–ai nevoie de ea, îl asigură ducele.

— Inutilă, întări ministrul.

— Netrebuincioasă, afirmă *earl*–ul.

— Neavenită! ţipă subsecretarul. Vom folosi vehiculul nostru.

— Mijlocul de transport.

— Careta.

— Diligenta.

— Rădvanul.

— Brişcă.

— Trăsura.

— Cariola, repetară ei repede, pe rând, arătând spre o căruţă mică de lemn.

„O, Doamne, iarăşi toate cuvintele astea", se gândi Milo, aburcându–se în căruţă cu Tock şi membrii cabinetului.

— Cum o s–o urniţi din loc? Nu are...

— Păstrează o tăcere absolută, îi ceru ducele, fiindcă nu–i vorbă că merge.

Într–adevăr, de cum tăcură toţi, vehiculul începu să meargă rapid pe străzi şi cât ai zice „peşte" ajunseră la palatul regal.

CAPITOLUL VII. BANCHETUL REGAL

— Pe aici!

— Urmaţi–ne!

— Haideţi odată!

— Pasul mai vioi!

— Am sosit! strigară ei, sărind din căruţă şi urcând în fugă treptele late de marmură.

Milo şi Tock îi urmară de aproape. Palatul arăta bizar şi, dacă n–ar fi fost precaut, Milo ar fi zis că avea exact înfăţişarea unei cărţi enorme, aşezată în picioare, cu uşa din faţă plasată în partea de jos a cotorului, exact unde se înscrie de obicei numele editurii.

Odată intraţi, străbătură grăbiţi un culoar lung, în care scânteiau candelabre de cristal şi reverbera ecoul paşilor lor. Pereţii şi tavanele erau căptuşiţi cu oglinzi ale căror reflexii dansau ameninţător în jurul lor, iar lacheii se înclinau ceremonios.

— Cred că am întârziat teribil de mult, icni nervos *earl*–ul când ajunseră în dreptul uşilor înalte de la intrarea în sala de festivităţi.

Era o încăpere enormă, plină de oameni ce vorbeau tare şi se ciondăneau. Masa lungă era aşternută frumos, cu farfurii de aur şi şervete de damasc. În spatele fiecărui scaun, adăsta câte un servitor, iar în mijloc, puţin mai înălţat decât restul scaunelor, era un tron drapat în

catifea carmin. Drept în spate, pe perete, se vedea blazonul regal, flancat de drapelele cetății Dicționopolis.

Milo identifică mulți oameni pe care îi văzuse în piață. Omul cu literele era ocupat să explice unui cerc de interesați istoria literei W, iar într–un colț mai îndepărtat Farsorul şi Albina Ortografică discutau aprins despre absolut nimic. Agentul Doi–timpi–şi–trei–mişcări făcea slalom prin mulțime, mormăind suspicios: „Vinovați, vinovați, toți sunt vinovați", dar, observându–l pe Milo, se înseninã brusc şi comentă în treacăt:

— Deja au trecut şase milioane de ani? Doamne, cum zboară timpul!

Toți păreau bosumflați fiindcă trebuiau să aştepte dineul şi răsuflară uşurați cu toții văzând că oaspeții întârziați sosiseră.

— Nemaipomenit de bucuros că ai ajuns, în final, bătrâne, zise Farsorul, scuturând cordial mâna lui Milo. Ca oaspete de onoare, se înțelege de la sine că trebuie să alegi meniul.

„O, Doamne", gândi el, neştiind ce să spună.

— Nu pierde vremea, îi sugeră Albina Ortografică. Sunt lihnită – l–i–h–n–i–t–ă.

În timp ce Milo se trudea să gândească, se auzi o suflare de trompete, puternică de–ți spărgea timpanele, şi un paj îi anunță pe invitații speriați:

— REGELE AZAZ NEPRESCURTATUL!

Regele intră pe uşă, merse cu paşi mari la masă şi–şi aşeză trupul masiv pe tron, strigând enervat:

— La locurile voastre, toți! Luați–vă locurile!

Era cel mai mătăhălos om văzut de Milo, cu un burtoi enorm, ochi mari, pătrunzători, o barbă căruntă ce–i cădea până la brâu şi un inel cu pecete, din argint, pe degetul mic al mâinii stângi. Mai purta şi o coroană mititică şi o hlamidă cu literele alfabetului brodate iscusit pe toată suprafața.

— Ce avem aici? se interesă, privindu–i de sus pe Tock şi Milo, în timp ce mesenii luau loc.

— Cu voia dumneavoastră, zise Milo, eu mă numesc Milo, iar el e Tock. Vă mulțumim din suflet că ne–ați invitat la banchet. Credem că locuința dumneavoastră e splendidă.

— Excelentă, corectă ducele.

— Încântătoare, propuse ministrul.

— Frumoasă, recomandă contele. –Admirabilă, sugeră *earl*–ul.

— Şarmantă, plusa subsecretarul.

— TĂCERE! ceru Regele. Acum, tinere, ce eşti în stare să faci ca să ne binedispui? Să cânți ceva? Să depeni poveşti? Să compui sonete? Să jonglezi cu farfuriile? Să faci tumbe? Ce anume?

— Nu mă pricep la nimic din toate astea, recunoscu Milo.

— Ce băieţaş mediocru, comentă Regele. Păi, membrii cabinetului meu pot face tot felul de lucruri. Ducele ăsta se pricepe să facă din țânțar armăsar. Ministrul despică firul în patru. Contele bate fierul cât e cald. *Earl*–ul mută munții din loc. Iar subsecretarul, sfârşi el, amenințător, atârnă de un fir de păr. Iar tu nu ştii să faci chiar nimic?

— Pot să număr până la o mie, se oferi Milo.

— Câh, numere! Nu pomeni de numere aici! Foloseşte–le numai dacă e strict necesar, bombăni, dezgustat, Regele Azaz. Acuma, de ce nu veniți, tu şi Tock, aici, lângă mine, să înfulecăm ceva?

— Ai hotărât meniul? îi reaminti Farsorul.

— Păi, zise Milo, amintindu–şi că mama lui îi recomandase să nu se îndoape când era invitat, de ce n–am lua o masă uşoară?

— O masă uşoară să fie! răcni goanga, agitându–şi picioarele.

Ospătarii se repeziră înăuntru, purtând platouri mari pe care le aşezară în fața Regelui. Când acesta scoase capacele, raze de lumină strălucitor colorată săriră de pe platouri, ricoşară pe tavane, pereți şi podea şi ieşiră afară pe geamuri.

— N–a fost o mâncare prea substanțială, remarcă Farsorul, frecându–se la ochi, ci doar una foarte atractivă. Poate că puteți propune ceva mai sățios.

Regele bătu din palme, platourile fură îndepărtate, iar Milo propuse repede, fără să stea pe gânduri: –Păi bine, în cazul ăsta cred că e bine să mâncăm la pătrat!

— La pătrat să fie! răcni din nou Farsorul.

Regele bătu din palme şi chelnerii reapărură, aducând platouri pline ochi cu pătrate aburinde, de toate culorile şi mărimile.

— Câh! făcu Albina Ortografică, gustând unul. Sunt îngrozitoare.

Se părea că nici celorlalți nu le plăceau în mod deosebit, iar un pătrat i se opri Farsorului în gât, aproape sufocându–l.

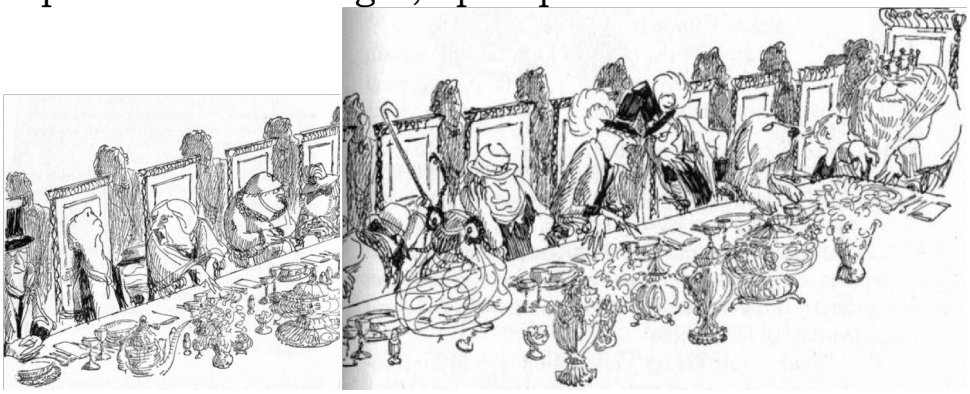

— E momentul să ascultăm discursuri, anunță Regele, când platourile fură retrase şi toată lumea părea plouată. Tu eşti primul, comandă el, arătând spre Milo.

— Majestate, doamnelor şi domnilor, începu Milo, timid. Doresc să profit de ocazie ca să spun că în toată...

— Destul! răcni Regele. Doar n–ai să turui toată ziulica!

— De–abia am început, protestă Milo.

— URMĂTORUL! se răsti Regele.

— Curcan fript, carton piure, înghețată de vanilie, recită Farsorul, săltând în sus şi–n jos, ca pe arcuri.

„Ce discurs ciudat", îşi spuse în sinea lui Milo, care auzise multe discursuri în trecut şi ştia că trebuie să fie lungi şi plictisitoare.

— Hamburgeri, porumb fiert, budincă de ciocolată – b–u–d–i–n–c–ă, zise, la rândul ei, Albina Ortografică.

— Frankfurteri, murături, gem de căpşuni! strigă, de pe scaunul său, agentul Doi–timpi–şi–trei–mişcări.

De vreme ce era mai înalt aşezat decât stând în picioare, nu se mai ostenise să se ridice. Şi continuă aşa pe toată linia, fiecare mesean sculându–se scurt, rostind o scurtă alocuţiune şi aşezându–se la loc. După ce vorbiră toţi, se ridică Regele.

— *Pate de foxe gras, soupe ă l'oignon, faisan sous cloche, salade endive, fromages etfruits et demi–tasse,* spuse el grijuliu şi bătu din palme. Chelnerii reapărură imediat, ducând tăvi grele şi fierbinţi pe care le aşezară pe masă. Fiecare conţinea exact cuvintele rostite de musafiri şi toţi se puseră numaidecât pe mâncat, cu mare poftă.

— Înfulecă! zise Regele, împungându**–l** pe Milo cu cotul şi examinându–i dezaprobator farfuria. Nu pot zice că m–a impresionat opţiunea ta.

— Nu ştiam că va trebui să–mi înghit cuvintele, protestă Milo.

— Dar fireşte, fireşte, la fel ca toată lumea, mormăi Regele. Trebuia să alegi ceva mai gustos.

Milo îşi roti privirea şi văzu că fiecare se înfrupta de zor; apoi îşi privi propria farfurie. Ceea ce era în ea nu părea vrednic de mâncat, iar lui îi era o foame de lup.

— Hai, încearcă un salt mortal, îl pofti ducele. Îmbunătăţeşte aroma.

— Ia o sporovăială, îi oferi contele, pasându–i coşuleţul de pâine.

— Sau un coate–goale, adăugă ministrul.

— Poate vrei o brioşă cu sinonime, sugeră ducele.

— De ce nu aştepţi desertul cuvenit ca răsplată? bălmăji neclar *earl*–ul, cu gura plină.

— De câte ori să–ţi spun să nu muşti mai mult decât poţi mesteca? se răsti subsecretarul, bătându–l pe spate pe nefericitul earl.

— Pe–o ureche intră, pe cealaltă iese, îl mustră ducele, încercând să treacă un cuvânt de–al său prin capul *earl*–ului.

— Dacă nu–i una, e alta, îi dojeni ministrul.

— Din lac în puţ! strigă contele, înecându–se cu apă.

— Dar nu e nevoie să–mi ronţăiţi capul, ţipă, îngrozit, *earl*–ul şi se aruncă, mânios, asupra celorlalţi. Cei cinci se încăierară aprig sub masă.

— ÎNCETAŢI IMEDIAT! tună Azaz, cavă exilez pe toţi.

— Mea culpa!

— Scuze!

— Iertare!

— Pardon!

— Regrete! se scuzară ei pe rând, şi se aşezară pe locurile lor, fulgerându–se din priviri.

Restul banchetului se desfăşură în linişte, până când Regele, ştergându–şi petele de sos de pe vestă, strigă să se aducă desertul. Milo, care nu mâncase nimic, ridică înviorat ochii.

— Azi avem o trataţie excepţională, zise Regele, când mirosul delicat de aluat copt în casă umplu sala. La porunca regală, patiserii au muncit toată noaptea în semi–brutărie să fie siguri că...

— Semi–brutărie? întrebă Milo.

— Bineînțeles, semi–brutărie, se răsti Regele. De unde crezi că ies ideile semi–coapte? Nu mă întrerupe, te rog. La porunca regală, patiserii au muncit toată noaptea ca să...

— Ce–i o idee semi–coaptă? întrebă Milo din nou.

— Vrei să taci odată? mârâi Azaz, supărat.

Dar, până să poată relua fraza, trei cărucioare mari de servit fură împinse pe roțile lor în sală şi toată lumea sări să se servească.

— Sunt nemaipomenit de gustoase, explică Farsorul, dar nu întotdeauna îți pică bine. Uite una foarte bună.

I–o întinse lui Milo, care, printre nuci şi glazura de zahăr, văzu că scria: PĂMÂNTUL E PLAT. –Oamenii au înghițit chestia asta câteva secole, comentă Albina Ortografică, dar nu mai e o idee prea populară actualmente – a–c–t–u–a–l–m–e–n–t–e.

Luă una mai lungă, care spunea LUNA E FĂCUTĂ DIN BRÂNZĂ ALBASTRĂ şi muşcă, pofticioasă, bucata pe care scria BRÂNZĂ.

— Asta da, idee semi–coaptă, zise ea zâmbind.

Milo examina marele sortiment de prăjituri, care erau hăpăite aproape tot atât de iute pe cât se citeau. Contele ronțăia mulțumit o DACĂ NU CURGE, PICĂ, iar Regele era ocupat să felieze un tort cu inscripția NOAPTEA E UN SFETNIC BUN.

— Eu, în locul tău, n–aş mânca prea multe din astea, îl povățui Tock. Or fi arătând ele grozav, dar îți pot cădea teribil de greu.

— Nu te îngrijora, îi răspunse Milo. îmi ambalez una pentru mai târziu.

Înveli într–un şervet prăjitura TOTUL E BINE ÎN CEA MAI BUNĂ DINTRE LUMI.

CAPITOLUL VIII. FARSORUL SE OFERĂ VOLUNTAR

— Nu mai pot înghiți nici măcar un dumicat, pufni ducele, ținându–se de stomac.

— O, Doamne, vai mie! fii de acord ministrul, respirând anevoie.

— M–m–m–m–f–m–m, mormăi *earl*–ul, disperat, încercând să mai înghită o îmbucătură.

— Îndopat până în gât, suspină contele, desfăcându–şi cureaua.

— Supraghiftuit, icni subsecretarul, întinzând mâna după ultima prăjitură.

Toată lumea terminând de mâncat, nu se mai auziră alte zgomote decât scârțâitul scaunelor, împinsul farfuriilor, linsul linguriţelor şi, fireşte, câteva cuvinte rostite de Farsor:

— Un ospăț încântător, pregătit cu delicatețe şi servit elegant, anunță el nimănui anume. Un festin de arome rare. Complimentele mele – neapărat! – bucătarului–şef.

Apoi, cu o mutră foarte îndurerată, se întoarse spre Milo şi gâfâi:

— Eşti bun să–mi dai un pahar de apă? Se pare că mi–am provocat o mică indigestie.

— Poate ai mâncat prea mult şi prea repede, zise, compătimitor, Milo.

— Prea mult, prea repede, prea mult, prea repede, şuieră amărâta gâză, printre sughițuri. Aşa şi este, prea mult, prea repede. Cu certitudine ar fi trebuit să mănânc prea puțin şi prea încet, ori prea mult prea încet, ori prea puțin prea repede, ori să fi petrecut o zi întreagă nemâncând nimic, ori să fi mâncat totul cât ai bate din palme, ori, ocazional, să fi mâncat câte ceva de fiecare dată, ori poate ar fi trebuit...

Epuizat, căzu pe spate în scaunul său, continuând să bombăne ininteligibil.

— Atenție! Acordați–mi atenția dumneavoastră! ceru insistent Regele, sărind în picioare şi bătând cu pumnul în masă.

Cererea era total superfluă, întrucât, din momentul când începuse el să vorbească, toată lumea, în afară de Milo, Tock şi nefericita insectă, spălase putina din sala de banchete, gonind pe scări la vale şi afară din palat.

— Credincioşi supuşi şi prieteni! continuă Azaz, iar vocea îi reverbera în sala aproape pustie. încă o dată, cu această ocazie măreață, am...

— Mă scuzați, zise Milo, tuşind cât se poate de politicos, dar toată lumea a plecat.

— Iar eu care sperasem că nimeni nu va observa, zise Regele. Aşa se întâmplă de fiecare dată.

— S–au dus toți la masă, anunță Farsorul, pierit, şi de cum îmi revin o şterg şi eu după ei. –Ridicol! Cum pot cina după banchet? întrebă Milo.

— SCANDALOS! țipă Regele. Vom pune capăt acestui lucru numaidecât! De acum încolo, prin edict regal, fiecare trebuie să mănânce de cină înainte de banchet!

— Dar şi aşa e destul de rău, protestă Milo.

— Vrei să spui, destul de bine, îl corectă Farsorul. Lucrurile la fel de rele sunt la fel de bune. încearcă să vezi partea luminoasă.

— Nu ştiu la ce parte a ceva, orice ar fi, să mă uit, protestă Milo. Totul e teribil de nedesluşit, iar cuvintele tale nu fac decât să sporească zăpăceala.

— Cât de adevărat grăieşti! exclamă nefericitul Rege, rezemându–şi augusta bărbie pe pumnul monarhic şi gândindu–se cu nostalgie la zilele de odinioară. Trebuie să existe un leac pentru asta.

— Proclamați o lege! sugeră inteligent Farsorul.

— Avem tot atâtea legi câte vorbe, bombăni Regele.

— Oferiți o recompensă! nu se lăsă Farsorul. Regele clătină din cap, cu o mină din ce în ce mai tristă.

— Trimiteți după ajutor!

— Bateți palma!

— Apăsați pe comutator!

— înregistrați o petiție!

— Încrucişați tangonul!

— Fiți pe linie!

— Ridicați podul mobil!

— Baricadați uşa! strigă goanga, sărind în sus şi–n jos şi agitându–şi brațele.

Se aşează prompt pe scaun când Regele îi aruncă o căutătură încruntată.

— Poate aprobați întoarcerea Rimei şi a Rațiunii, zise, blând, Milo, care pândise tocmai un asemenea prilej ca să formuleze revendicarea.

— Ce frumos ar fi! zise Azaz, îndreptându–şi spinarea şi potrivindu–şi coroana pe scăfârlie. Chiar dacă mă sâcâiau uneori, lucrurile mergeau şnur cu ele aici.

Vorbind, se lăsă pe spate pe tron, îşi împreună mâinile la ceafă şi–şi aţinti, gânditor, ochii în tavan.

— Dar mă tem că nu e posibil.

— Evident că nu, nu e posibil, îl îngână Farsorul.

— De ce? întrebă Milo.

— Chiar aşa, de ce? exclamă insecta, dispusă, aparent, să se ralieze la ambele laturi ale disputei.

— Mult prea dificil, replică Regele.

— Fireşte, întări goanga, mult, mult prea dificil.

— Aţi putea, insistă Milo, dacă aţi vrea cu adevărat.

— În orice caz, dacă aţi dori, aţi putea, fu de acord Farsorul.

— Cum? întrebă Azaz, cu o privire distrugătoare spre cărăbuş.

— Cum? se interesă şi Milo, privind în aceeaşi direcţie.

— O sarcină simplă, începu Farsorul, dorindu–şi, subit, să se afle oriunde altundeva. Simplă pentru un brav flăcău cu sufletul mare, un câine de încredere şi un mic automobil în stare perfectă de funcţionare. –Continuă, îi porunci Regele.

— Da, te rog, îl seconda Milo.

— Tot ce ar avea ei de făcut, urmă îngrijoratul cărăbuş, ar fi să străbată mile întregi printr–un ţinut nesigur şi înfricoşător, prin văi necunoscute şi codri nedescoperiţi, pe lângă abisuri formidabile şi pustietăţi fără drumuri, până ajung la Numeropolis (dacă, bineînţeles, ajung vreodată). Apoi ar trebui să**–l** convingă pe Matemagician să fie de acord să le elibereze pe micile prinţese şi, de la sine înţeles, Matemagicianul nu va fi niciodată de acord cu ceea ce doreşte Majestatea Voastră. Oricum, chiar dacă ar fi, e sigur că Majestatea Voastră n–ar fi de acord. După asta, ar urma problema simplă de a pătrunde în Munţii Ignoranţei, cei plini de capcane periculoase şi de semne de rău augur, un tărâm în care mulţi se aventurează, dar de unde puţini se întorc, unde demonii malefici alunecă tăcuţi de pe un pisc pe altul în căutarea prăzii. Pe urmă, o căţărare netrudnică pe scara în spirală cu două mii de trepte, fără balustradă, noaptea, pe un vânt tăios (în munţii ăia e noapte permanent) până la Castelul din Aer. Făcu o pauză ca să inspire adânc şi continuă:

— După un plăcut taifas cu prinţesele, tot ce mai rămâne de făcut este o tihnită întoarcere printre stâncile alea haotice, ale căror spirite înspăimântătoare au jurat să sfârtece orice intrus, mădular cu mădular, şi să**–l** devoreze până la catarama curelei. Iar în final, după lungul drum al întoarcerii, o defilare triumfală (evident, dacă mai are cine să participe la ea), încununată cu ciocolată caldă şi prăjiturele pentru toată asistenţa.

Farsorul făcu o plecăciune adâncă şi se aşeză pe scaun, extrem de satisfăcut de prestația sa.

— Nu mi–am dat seama cât de simplu este, zise Regele, mângâindu–şi barba şi zâmbind larg.

— Colosal de simplu, îl aprobă gândacul.

— Mie mi se pare periculos, îi contrazise Milo.

— Foarte periculos, foarte periculos, murmură Farsorul, tot încercând să le cânte în strună tuturor.

— Cine să întreprindă aşa o călătorie? întrebă Tock, care ascultase descrierea Farsorului cu multă atenție.

— Excelentă întrebare, remarcă Regele. însă mai e o problemă, una foarte serioasă.

— Care anume? întrebă Milo, nemulțumit de turnura discuției.

— Mă tem că nu–ți pot spune decât după ce te întorci, strigă Regele, bătând de trei ori din palme.

Auzindu–l, servitorii se repeziră numaidecât înapoi în sală şi strânseră iute farfuriile, argintăria, fața de masă, masa însăşi, scaunele, sala de banchete şi palatul însuşi, încât cei doi se pomeniră din nou în piață.

— Vă dați seama, desigur, că mi–ar plăcea să fac personal călătoria, continuă Azaz, străbătând piața cu paşi mari, ca şi cum nimic nu s–ar fi întâmplat, dar, de vreme ce ideea v–a venit vouă, onoarea şi faima ale voastre trebuie să fie!

— Dar, vedeți... începu Milo.

— Dicționopolis vă va fi etern recunoscător, dragă băiete, îl întrerupse regele, punând un braț pe după umerii lui Milo şi mângâindu–l pe Tock cu mâna cealaltă. Veți înfrunta multe primejdii în călătoria voastră, dar nu vă temeți, v–am adus ceva pentru protecție.

Scoase de sub hlamidă o cutie mică şi grea, cam de mărimea unui manual şcolar, şi i–o înmâna ceremonios lui Milo.

— În cutia asta se găsesc toate cuvintele pe care le cunosc, explică el. De majoritatea nu vei avea niciodată nevoie, pe unele le vei folosi constant, dar, avându–le, vei putea pune toate întrebările la care nu s–a răspuns niciodată şi vei putea răspunde la toate întrebările care n–au fost niciodată puse. Toate cărțile mari ale trecutului şi cele ce urmează să apară au fost alcătuite din cuvintele astea. Cu ajutorul lor, nu există obstacol de care să nu poți trece. Nu trebuie decât să înveți să le foloseşti corect, în contextul potrivit.

Milo acceptă darul cu gratitudine şi micul grup se îndreptă spre automobil, încă parcat la marginea pieței.

— Vei avea nevoie de un ghid, fireşte, şi, de vreme ce cunoaşte atât de bine obstacolele, Farsorul s–a oferit bucuros să te însoțească.

— Poftim? Nu se poate! strigă, surprins, gândacul, fiindcă era ultimul lucru pe care ar fi dorit să–l facă. –Veți vedea că e de încredere, curajos, descurcăreț şi loial, continuă Azaz, iar Farsorul, prea copleşit de laude, uită să mai obiecteze.

— Sunt sigur că ne va fi de mare folos, strigă Milo, şofând de–a curmezişul pieței.

„Sper şi eu", se gândi în sinea sa Tock, nefiind deloc sigur.

— Noroc bun, noroc bun şi aveți grijă! le strigă Regele, şi ei începură să ruleze pe şosea.

Milo şi Tock se întrebau ce aventuri stranii îi mai aşteptau. Farsorul se trudea să înțeleagă cum se pomenise implicat într–o întreprindere atât de riscantă. Gloata îi ovaționa şi–i aplauda din răsputeri, fiindcă, dacă n–o interesa în mod deosebit sosirea cuiva, era oricând bucuroasă să vadă pe cineva plecând.

CAPITOLUL IX. TOTUL E CUM PRIVEŞTI LUCRURILE

Curând, ultimele detalii ale cetății Dicționopolis se pierdură în urmă, şi în fața lor se întindeau ținuturile stranii şi necunoscute dintre regatul cuvintelor şi regatul numerelor. Era târziu după–amiaza şi soarele portocaliu–închis plutea greu deasupra munților îndepărtați. O briză răcoroasă şi prietenoasă mângâia jucăuş maşina, iar umbre lungi se întindeau leneşe de la bazele copacilor şi arbuştilor. –Ah, la drum deschis! exclamă Farsorul, inspirând adânc, fiindcă de–acum se resemnase, fericit, să întreprindă călătoria. Spiritul de aventură, fascinația necunoscutului, emoțiile unei expediții cutezătoare!

Straşnic, ce mai!

După care, mulțumit de sine însuşi, îşi încrucişa brațele, se lăsă pe spate şi tăcu din gură.

După alte câteva minute, ieşiseră din câmpul deschis şi intraseră într–o pădure deasă.

ACEASTA ESTE ŞOSEAUA PITOREASCĂ. DREPT ÎNAINTE, SPRE PUNCTUL DE VEDERE

anunța un panou destul de mare; dar, contrar atenționării, tot ce se putea vedea erau şi mai mulți arbori. Din goana automobilului copacii păreau tot mai mari, mai înalți şi mai frunzoşi, până când, exact în momentul când ascunseră complet bolta, pădurea se termină abrupt, iar şoseaua se curbă de–a lungul unui promontoriu larg. Dedesubt, la stânga, la dreapta şi drept înainte, se întindea ținutul verde, luxuriant, pe care tocmai îl străbătuseră.

— Remarcabil peisaj! anunță Farsorul, sărind din maşină ca şi cum lui i s–ar fi datorat totul.

— Nu că–i splendid? oftă Milo.

— Oh. Nu ştiu, răspunse o voce necunoscută. Depinde de cum vezi lucrurile.

— Ce spuneați? întrebă Milo, care nu**–l** văzuse pe vorbitor.

— Am zis că depinde de cum vezi lucrurile, repetă vocea.

Milo se răsuci pe călcâie şi se pomeni privind la o pereche de pantofi maro, elegant văcsuiți, iar drept în fața lui stătea (dacă se poate folosi verbul „a sta" pentru cineva suspendat în aer) un alt băiat, cam de vârsta lui, cu picioarele ridicate la circa un metru de sol.

— De pildă, continuă băiatul, dacă–ți plac pustiurile, s–ar putea să consideri că peisajul ăsta nu–i deloc atrăgător.

— Ai dreptate, zise Farsorul, nevoind să contrazică pe cineva aflat cu picioarele atât de îndepărtate de sol.

— De pildă, reluă băiatul, dacă pomii de Crăciun ar fi oameni, iar oamenii ar fi pomi de Crăciun, am fi ciopârțiți cu toții, instalați prin saloane, împodobiți cu staniol, iar adevărații pomi ar deschide cutiile cu cadouri.

— Ce–are asta de–a face cu ce–i aici? întrebă Milo.

— Absolut nimic, răspunse băiatul, dar nu ți se pare că e o posibilitate interesantă?

— Cum reuşeşti să pluteşti în aer? îl întrebă Milo, căci acest aspect îl interesa cel mai mult.

— Tocmai voiam să–ți pun o întrebare similară, zise băiatul, căci trebuie să fii mult mai în vârstă decât tine ca să stai pe pământ.

— Ce vrei să spui?

— Ştii, zise băiatul, în familia mea fiecare se naşte în aer, cu capul exact la nivelul pe care**–l** va atinge când va fi adult, după care creştem cu toții înspre sol. Când ne–am maturizat complet, fiindcă, după cum vezi, creştem în jos, tălpile noastre ating în sfârşit pământul. Desigur, există printre noi unii care nu ajung la sol niciodată, oricât ar îmbătrâni, dar presupun că asta se întâmplă în toate familiile.

Sări câțiva paşi în văzduh, se reîntoarse plutind unde fusese şi reîncepu:

— Trebuie că eşti tare bătrân, dacă deja ai ajuns la sol.

— Ba nu, îl contrazise, serios, Milo. În familia mea toți pornim de la sol şi creştem în sus, nu ştim cât, decât atunci când ajungem acolo.

— Ce sistem caraghios, se hlizi băiatul. în cazul ăsta, capul tău se află mereu la altă înălțime şi mereu vezi lumea altfel? Păi, atunci, la

cincisprezece ani lucrurile nu vor mai arăta deloc aşa cum arătau la zece ani, iar la douăzeci de ani totul se va schimba radical.

— Presupun că da, răspunse Milo, care nu reflectase niciodată la această problemă.

— Dar noi vedem constant lucrurile din acelaşi punct, spuse băiatul. Aşa e mult mai uşor. în plus, e mai normal să creşti în jos, nu în sus. Când eşti foarte mic, nu te poți răni căzând dacă eşti cumva în aer, nici nu poți da de bucluc fiindcă–ți jerpeleşti pantofii sau laşi urme pe podea, devreme ce nu ai de ce să–i freci, iar podeaua e la un metru dedesubt.

„Foarte adevărat", gândi Tock, care se întreba cât de convenabil era acest aranjament pentru câinii familiei.

— Dar există multe alte puncte de vedere, remarcă băiatul. De pildă, tu, la micul dejun, ai mâncat ouă fierte, pâine prăjită şi gem, ai băut lapte şi suc de portocale, îi spuse el lui Milo. Tu – întorcându–se spre Tock – eşti mereu îngrijorat că lumea pierde vremea. Iar tu – arătând spre Farsor – aproape niciodată nu ai dreptate, iar când ai, e un accident.

— Minciună sfruntată! protestă, furios cărăbuşul, pentru că nu era conştient că atâtea lucruri se puteau vedea cu ochiul liber.

— Uimitor! icni Tock.

— De unde ştii toate astea? întrebă Milo.

— Simplu, se împăuna băiatul. Sunt Alee Bings, cel care vede prin lucruri. Văd tot ce se află în, dincolo de, în jurul, sub sau după orice. De fapt, unicul lucru pe care nu**–l** pot vedea este ceea ce se află întâmplător chiar sub nasul meu.

— Nu–i cam deranjant? întrebă Milo, căruia–i înțepenise gâtul de atâta privit în sus.

— Este, puțin, recunoscu Alee. Dar e foarte important de ştiut ce se află după lucruri, iar familia mă ajută cu restul. Tata vede de lucruri, mama se îngrijeşte de ele, fratele meu vede dincolo de lucruri, unchiul vede celălalt aspect al oricărei probleme, iar surioara mea Alice vede sub lucruri.

— Cum poate vedea *sub* lucruri dacă e atât de sus în aer? cârti Farsorul.

— Ei bine, răspunse Alee, executând o roată, dacă nu poate vedea sub ceva, trece acel lucru cu vederea.

— Eu aş putea vedea ceva de acolo, de sus? se interesă, politicos, Milo.

— Ai putea, răspunse Alee, dar numai dacă–ți dai toată silința să priveşti lucrurile cu ochi de adult.

Milo îşi dădu toată silința şi, în timp ce se concentra, tălpile i se desprinseră de sol şi se ridică încet, până când se alinie cu Bings în aer. îşi roti rapid privirea în jur şi în clipa următoare căzu cu o bufnitură înapoi pe pământ.

— Interesant, nu? întrebă Alee.

— Da, interesant, încuviință Milo, frecându–şi scăfârlia şi scuturându–se de praf, dar cred că prefer să văd lucrurile cu ochi de copil. Nu cazi de la o înălțime atât de mare.

— Înțeleaptă decizie, cel puțin pentru moment, îl aprobă Alee. Fiecare trebuie să aibă un punct de vedere propriu.

— Dar ăsta nu–i un Punct de Vedere pentru toată lumea? întrebă Tock, privind curios în jur.

— Bineînțeles că nu, replică Alee, aşezându–se pe nimic. E doar al meu şi e sigur că nu poți privi mereu lucrurile din punctul de vedere al altcuiva. De pildă, de aici aia arată ca o căldare cu apă, spuse, arătând cu degetul o căldare cu apă. Din punctul de vedere al unei furnici, însă, e un vast ocean, din al unui elefant, doar ceva rece de băut, iar pentru un peşte, desigur, înseamnă acasă. Aşa că, înțelegeți, felul cum vedem lucrurile depinde mult de punctul din care le observăm. Veniți acum cu mine să vă arăt şi restul pădurii!

Fugi repede prin aer, oprindu–se din când în când să le facă semne de încurajare lui Milo, Tock şi Farsorului, care îl urmară cât se putea de iute pentru unii aflați în contact cu pământul.

— Toată lumea de aici creşte aşa ca tine? gâfâi Milo, ajungându–l din urmă.

— Aproape toată lumea, răspunse Alee, dar pe urmă se opri un moment ca să reflecteze. Totuşi, din când în când cineva îşi începe creşterea altfel. în loc să–i crească în jos, picioarele îi cresc în sus, spre

cer. Dar facem tot posibilul să descurajăm anomaliile de acest tip. –Şi lor ce li se întâmplă? insistă Milo.

— Destul de ciudat, adesea cresc de zece ori mai mari decât ceilalți, zise, gânditor, Alee. Am auzit că umblă printre stele.

După asta, se avântă din nou către codrii ce–i aşteptau.

CAPITOLUL X. O SIMFONIE COLORATA

Cum fugeau, copacii înalți se închiseră în jurul lor, formând o boltă grațios arcuită spre cer. Razele soarelui de după–amiază târzie săreau uşor din frunză în frunză, alunecau pe crengi şi în jos pe trunchiuri, ca să cadă în final pe pământ, formând petice calde, luminoase. O lucire moale umplea aerul cu o lumină de felul celei care face totul să pară clar, ferm conturat şi suficient de apropiat pentru a fi atins cu mâna.

Alee gonea în față, râzând şi strigând, dar dădu aproape imediat de necaz fiindcă, dacă putea vedea copacul de după următorul, niciodată nu**–l** vedea pe următorul şi se izbea de fiecare dată de el. După câteva minute de fugă nebunească în toate direcțiile, se opriră să–şi tragă răsuflarea.

— Am impresia că ne–am rătăcit, gâfâi Farsorul, prăbuşindu–se pe o tufă mare de frăguțe.

— Baliverne! strigă Alee de pe ramura înaltă pe care se odihnea.

— Ştii unde ne aflăm? întrebă Milo.

— Sigur că da. Suntem chiar aici, în locul ăsta. De altfel, a te rătăci nu înseamnă a nu şti unde te afli, înseamnă a nu şti unde nu te afli, iar mie nu–mi pasă nici cât negru sub unghie unde nu sunt.

Problema era mult prea complicată pentru mintea gândacului, iar Milo tocmai îi repeta mental datele când Alee vorbi:

— Dacă nu mă credeți, întrebați–l pe uriaş.

Arătă spre o căsuță mică, pitită cochet între doi arbori. Milo şi Tock se duseră la uşă, unde, pe o placă de alamă, scria simplu URIAŞUL, şi ciocăniră.

— Bună ziua, salută omul de dimensiuni absolut normale care deschise uşa. –Dumneavoastră sunteți uriaşul? întrebă, cu îndoială în glas, Tock.

— Indubitabil, răspunse, mândru, omul. Cel mai mic uriaş din lume. Cu ce vă pot fi de folos?

— Ne–am rătăcit? voi să ştie Milo.

— Grea întrebare, oftă uriaşul. De ce nu mergi în spate, să**–l** întrebi pe pitic? Şi închise uşa.

Cei trei se duseră în spatele casei, care arăta exact ca fața, şi ciocăniră la uşa cu o plăcuță pe care scria PITICUL.

— Ce mai faceți? întrebă gazda, care arăta întocmai ca uriaşul.

— Dumneavoastră sunteți piticul? întrebă tot Tock, cu o urmă de îndoială în glas.

— Indubitabil, răspunse omul. Cel mai înalt pitic din lume. Cu ce vă pot fi de folos?

— Credeți că ne–am rătăcit? îşi repetă întrebarea Milo.

— Asta–i o problemă tare complicată, zise piticul. De ce nu mergeți pe partea cealaltă, să**–l** întrebați pe grăsan?

Dispăru şi el tot atât de repede.

Latura casei arăta exact ca fața şi ca spatele, iar uşa se deschise brusc chiar în momentul când bătură în ea.

— Ce drăguț din partea voastră că ați trecut pe la mine! exclamă omul, care ar fi putut fi fratele geamăn al piticului.

— Dumneavoastră trebuie să fiți grăsanul, zise Tock, care învățase să nu pună mare preț pe înfățișare.

— Cel mai slab grăsan din lume, repetă, vesel, gazda. Dar, dacă aveți vreo întrebare, vă sfătuiesc să–**l** întrebați pe slăbănogul de pe latura ailaltă.

Întocmai cum se aşteptau, cealaltă latură a casei arăta exact ca fața, spatele şi prima latură, iar uşa le fu deschisă de un om care semăna leit cu ceilalți trei.

— Ce surpriză plăcută! strigă el, bucuros. Nici nu–mi mai amintesc de când n–a mai trecut nimeni pe la mine!

— Cam de cât timp? întrebă Milo.

— Sunt sigur că nu ştiu, răspunse omul. Dar, iertați–mă, trebuie să deschid cuiva uşa.

— Tocmai ați făcut–o, îi atrase atenția Tock.

— A, da, uitasem.

— Sunteți cel mai gras om slab din lume? îl întrebă Tock.

— De ce, cunoaşteți unul mai gras? întrebă, supărat, omul.

— Cred că sunteți toți una şi aceeaşi persoană, zise apăsat Milo.

— ŞŞŞŞŞTT! îl preveni omul, punând un deget pe buze şi trăgându–**l** mai aproape. Vrei să strici totul? Vezi, pentru cei înalți sunt un pitic, iar pentru cei scunzi sunt un uriaş; pentru pirpirii sunt un grăsan, iar pentru rotofei sunt un slăbănog. în felul ăsta pot deține, simultan, patru slujbe. După cum vezi, nu sunt de fapt nici înalt, nici scund, nici gras, nici slab. De fapt, sunt un tip absolut normal, dar există prea mulți oameni normali şi nimeni nu le cere părerea despre nimic. Acum, ce întrebare ai?

— Ne–am rătăcit? mai întrebă o dată Milo.

— Hmm, zise omul, scărpinându–se în creştet. Nici nu–mi amintesc de când nu mi s–a pus aşa o întrebare dificilă. Te superi dac–o repeți? Am uitat–o deja. Milo repetă întrebarea.

— Vai, vai, mormăi omul. De un lucru sunt sigur: e mult mai greu să spun dacă sunteți rătăciți acum sau dacă ați fost rătăciți, fiindcă, în multe cazuri, locul spre care vă îndreptați este exact locul în care vă aflați. Pe de altă parte, adesea constați că unde ai fost nu e exact locul unde ar fi trebuit să mergi şi, deoarece e mult mai greu să găseşti drumul înapoi de undeva de unde n–ai plecat, îți sugerez să pleci acolo imediat şi abia după aceea să te hotărăşti. Dacă ai şi alte întrebări, te rog întreabă**–l** pe uriaş. Trânti uşa şi trase oblonul.

— Sper că sunteți satisfăcuți, zise Alee după ce se întoarseră de la casă.

El sări în picioare, se aplecă să**–l** trezească pe Farsor, care sforăia, şi începu să se îndepărteze plutind.

De data asta mai încet, în direcția unui mare luminiş.

— Trăiesc mulți oameni aici, în Pădurea Punctului de Vedere? întrebă Milo, în timp ce mergeau. –O, da, trăiesc într–un oraş minunat numit Realitatea, îl informă Alee, izbindu–se de unul dintre copacii mai mici şi provocând căderea unei cascade de nuci şi frunze. Chiar într–acolo ne îndreptăm.

După alți câțiva paşi, pădurea se deschise în fața lor şi la dreapta apăru o metropolă magnifică. Acoperişurile străluceau precum oglinzile, pe ziduri scânteiau milioane de nestemate, bulevardele largi erau pavate cu argint.

— Ăsta este? strigă Milo, alergând spre străzile strălucitoare.

— O, nu, astea–s doar Nălucirile, zise Alee. Adevăratul oraş e acolo.

— Ce sunt Nălucirile? întrebă Milo, care nu văzuse oraş mai splendid.

— Nălucirile, explică Alee, sunt ca mirajele. Dându–şi seama că nu se făcuse destul de bine înțeles, continuă:

— Mirajele sunt lucruri pe care le vezi foarte clar, dar care nu sunt acolo.

— Cum poți vedea ceva ce nu e acolo? căscă Farsorul, încă nedezmeticit de–a binelea.

— Uneori e mai uşor decât să vezi lucruri care realmente se află acolo, răspunse Alee. De pildă, dacă un lucru e acolo, îl poți vedea numai cu ochii deschişi, dar dacă nu e acolo îl poți vedea la fel de bine cu ochii închişi. De–aia lucrurile imaginare sunt mai uşor de văzut decât cele reale.

— Atunci unde e Realitatea? latră Tock.

— Chiar aici, strigă Alee, vânturându–şi brațele. Stăm în mijlocul Străzii Principale.

Priviră în în jur cu multă atenție. Tock adulmecă suspicios vântul, iar Farsorul împunse delicat aerul cu bastonul, dar de văzut nu văzură absolut nimic.

— Zău că–i un oraş foarte frumos, insistă Alee, care porni în jos pe stradă, indicând lucrurile de văzut, care nu păreau a fi acolo, şi salutând trecătorii cu degetele la şapcă.

Cete mari de oameni mergeau grăbit, cu capetele plecate, şi toți păreau a şti exact încotro se îndreaptă, cum se precipitau pe o stradă inexistentă sau alta, intrau sau ieşeau din edificii invizibile.

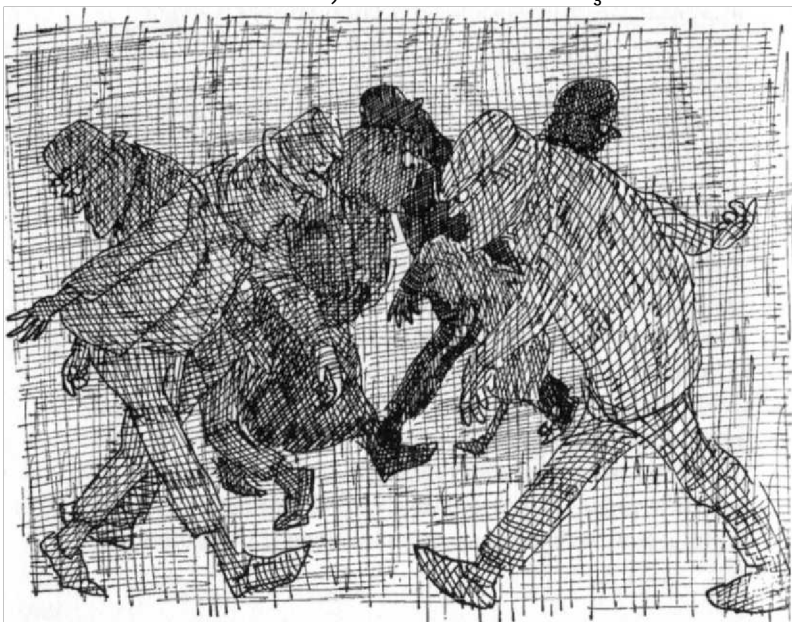

— Nu văd niciun oraş, spuse Milo, cu glasul stins.

— Nici ei nu**–l** văd, remarcă întristat Alee, dar contează prea puțin, pentru că nu–i duc lipsa.

— Trebuie să fie greu de tot să trăieşti într–un oraş pe care nu**–l** poți vedea, îşi dădu cu părerea Milo, executând un salt lateral când trecu o coloană de maşini şi de camioane.

— Câtuşi de puțin, dacă te obişnuieşti, îl contrazise Alee. Dar să–ți spun cum s–a întâmplat.

În timp ce se plimbau pe bulevardul aglomerat şi zgomotos, începu:

— Cu mulți ani în urmă, chiar pe locul ăsta a existat un oraş mirobolant, cu case frumoase şi spații îmbietoare şi niciunul dintre locuitori nu se grăbea niciodată. Pe străzi vedeai tot felul de lucruri fermecătoare, iar trecătorii se opreau des să le admire.

— Nu aveau de mers nicăieri? întrebă Milo.

— Ba sigur că aveau, continuă Alee, dar, cum ştii, cel mai important motiv de a merge dintr–un loc în altul este să vezi ce se află între ele, iar lor le făcea mare plăcere să facă tocmai asta. Apoi, într–o zi, cineva a descoperit că dacă umbli cât poți de repede şi nu te uiți decât la pantofii tăi ajungi la destinație cu mult mai devreme. Curând, toată lumea a procedat astfel. Toți mergeau iute pe bulevarde şi se grăbeau pe străzi, nevăzând nimic din frumusețile şi minunile oraşului.

Milo îşi aminti de câte ori procedase şi el la fel. Erau lucruri pe propria lui stradă de care, oricât se străduia, nu–şi amintea nimic.

— Nimeni nu dădea niciun pic de atenție felului cum arătau împrejurimile şi, cum se mişcau din ce în ce mai repede, totul devenea

din ce în ce mai urât şi mai murdar. Pe măsură ce lucrurile deveneau mai urâte şi mai murdare, oamenii se grăbeau tot mai tare, şi în curând se întâmplă ceva foarte bizar. Fiindcă nimănui nu–i păsa, oraşul începu să dispară încetul cu încetul. Zi după zi, clădirile se estompară tot mai tare, străzile păliră până deveniră cu totul invizibile. Nu se mai vedea absolut nimic.

— Şi ce–au făcut? întrebă Farsorul, devenind brusc nemaipomenit de curios.

— Absolut nimic, îşi continuă Alee povestea. Au continuat să trăiască acolo ca înainte, în casele pe care nu le mai vedeau şi pe străzile dispărute, fiindcă niciunul dintre ei nu observase nimic. Şi în felul acesta au vieţuit până astăzi.

— Nimeni nu le–a atras atenţia? întrebă Milo.

— N–ar folosi la nimic, răspunse Alee, fiindcă ei nu văd niciodată ceea ce sunt prea grăbiţi ca să vadă. –De ce nu locuiesc în Năluciri? întrebă Farsorul. E mult mai simpatic.

— Mulţi locuiesc acolo, răspunse Alee, îndreptându–se iar spre pădure, dar e la fel de rău să locuieşti într–un loc unde ceea ce vezi nu se află acolo, ca într–unui unde ceea ce nu vezi se află acolo. –Poate că într–o zi va exista un oraş tot atât de uşor de văzut ca Năluciri şi tot atât de greu de uitat ca Realitatea, remarcă Milo.

— Asta se va întâmpla numai dacă le aduci înapoi pe Rimă şi Raţiune, zâmbi Alee, care înţelesese imediat ce plănuia Milo. Să ne grăbim, că pierdem concertul din seara asta!

Îl urmară cu pas vioi, urcând nişte scări nevăzute, trecând printr–o uşă inexistentă. Cât ai clipi din ochi, ieşiră din Realitate (lucru imposibil de perceput) şi se aflau acum în cu totul altă parte a pădurii.

Soarele aluneca încet spre asfinţit şi pe culmile dealurilor din depărtare se stratificau dâre purpurii, portocalii şi sângerii. Ultimele fascicule de lumină aşteptară, răbdătoare, ca un stol de pitulici să–şi găsească drumul spre casă, iar în locul lor apăruse deja un mănunchi de stele nerăbdătoare.

— Deci am ajuns! strigă Alee şi, cu un gest larg, le arătă o enormă orchestră simfonică. Nu–i aşa că–i o privelişte măreaţă?

Cel puţin o mie de muzicieni erau rânduiţi în faţa lor într–un mare arc. La stânga şi la dreapta, viorile şi violoncelele, ale căror arcuşuri în mişcare păreau talazuri mari, iar în spatele lor o mulţime de piculine, flaute, clarinete, oboaie, fagoturi, corni, trompete, tromboane şi tube, cântând toate odată. Chiar în spate, atât de departe că abia le vedeai, se aflau instrumentele de percuţie şi ultimele, într–o linie lungă ce urca pe o pantă abruptă, erau solemnele contrabasuri.

Pe un podium înalt, în faţă, stătea dirijorul, un om înalt şi slăbănog, cu ochi mari, negri, afundaţi în orbite şi gura subţire plasată neglijent între nasul lung şi ascuţit şi bărbia lungă şi ascuţită. Nu folosea o baghetă, ci dirija cu mişcări largi, învăluitoare, care porneau parcă de la

vârfurile picioarelor, urcau lent de–a lungul corpului şi prin braţele lui subţiri şi se terminau în vârfurile degetelor graţioase.

— Nu aud deloc muzica, se miră Milo.

— Normal, zise Alee, doar nu asculţi concertul – îl priveşti. Acum, fiţi atenţi!

Dirijorul îşi mişcă braţele, modelă aerul ca pe nişte boţuri de lut moale, iar orchestra îi urmărea atentă fiecare indicaţie.

— Ce cântă? întrebă Tock, privindu–**l** curios pe Alee.

— Amurgul, fireşte. îl cântă seară de seară, cam la ora asta.

— Zău? făcu Milo, neîncrezător.

— Normal, răspunse Alee. Cântă şi dimineaţa, amiaza şi noaptea, bineînţeles, când e dimineaţă, amiază ori noapte. Păi ce, n–ar fi niciun pic de culoare în lume dacă n–ar cânta ei. Fiecare instrument cântă altă culoare, explică el. în funcţie, vezi bine, de anotimp şi devreme, dirijorul îşi alege partitura şi dirijează ziua. Dar priviţi: soarele aproape că a asfinţit şi în câteva clipe îi puteţi pune întrebări lui Chroma însuşi.

Ultimele culori se estompară lent de pe cerul dinspre apus şi din acel moment instrumentele se opriră din cântat unul câte unul, până când

doar viorile bas, cu mişcările lor sumbre şi lente, rămaseră să cânte noaptea şi un singur set de clopoței argintii făcu să scânteieze constelațiile. Dirijorul îşi lăsă brațele inerte pe lângă trup şi rămase nemişcat în timp ce întunericul invada pădurea.

— Un amurg foarte frumos, aprecie Milo, înaintând spre podium.

— Trebuia să fie, i se răspunse. Repetăm de la început lumii.

Aplecându–se, cel care vorbise îl ridică pe Milo şi**–l** puse pe podium.

— Sunt Chroma cel Mare, continuă omul, descriind gesturi ample cu brațele, dirijor al culorii, maestru al pigmentului, director al întregului spectru.

— Cântați cât e ziua de lungă? îl întrebă Milo, după ce se prezentase politicos.

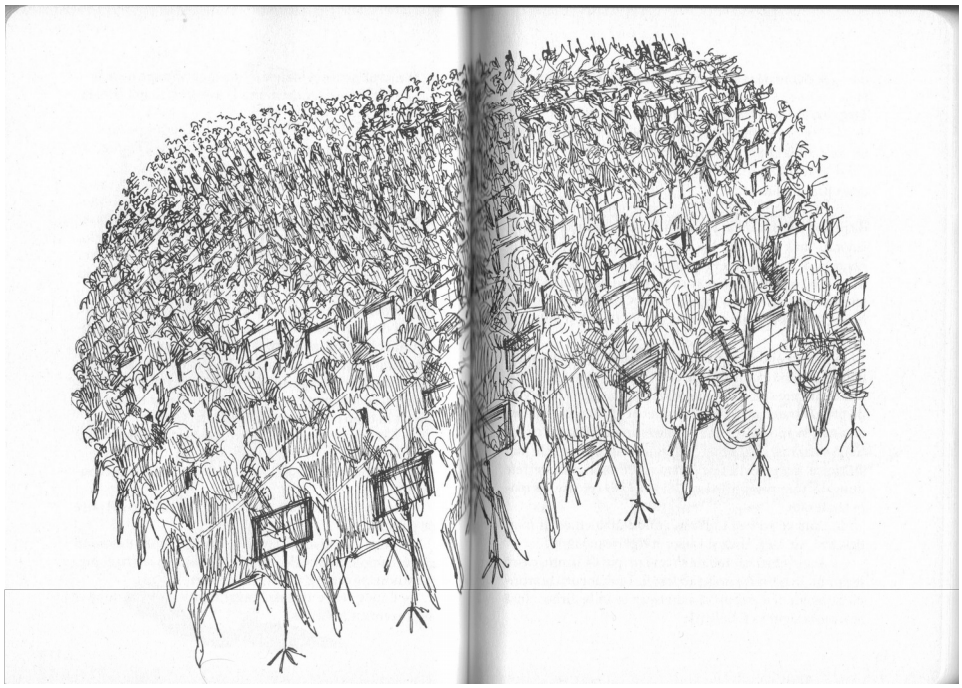

— A, da, toată ziua, în fiecare zi, spuse el melodios şi făcu o piruetă grațioasă pe platformă. Mă odihnesc numai noaptea, dar ei cântă chiar şi atunci.

— Ce s–ar întâmpla dacă v–ați opri? întrebă Milo, care tot nu credea că aşa apăreau culorile.

— Vezi şi singur! strigă Chroma şi–şi ridică mâinile sus, deasupra capului.

Instrumentele care mai cântau se opriră, iar culorile dispărură instantaneu. Lumea arăta ca o imensă carte de colorat, încă neatinsă. Nu erau decât contururi simple, negre, şi ai fi zis că cineva cu un set de culori cât o casă de mare şi cu o pensulă pe măsură ar fi avut cu ce să se îndeletnicească, fericit, ani întregi. Apoi Chroma lăsă brațele în jos. Instrumentele se reapucară de treabă şi culoarea reveni. –Vezi ce anostă ar fi lumea fără culoare? zise el, înclinându–se până când aproape că atinse podeaua cu bărbia. Dar ce plăcere să–mi dirijez orchestra la o serenadă de verde primăvăratec ori să aud trompetele trâmbițând marea albastră, şi apoi să–mi aud oboaiele colorând totul cu lumină solară de

un galben cald! Curcubeele sunt cele mai straşnice, dar şi reclamele arzătoare de neon, taximetrele dungate, tonurile moi, şterse, ale unei zile cețoase. Pe toate le cântăm.

În timp ce vorbea Chroma, Milo stătea cu ochii mari deschişi, iar Alec, Tock şi Farsorul îl priveau vrăjiți.

— Acum chiar că trebuie să trag un pui de somn, căscă dirijorul. în ultimele nopți au fost furtuni, focuri de artificii şi parade şi a trebuit să stau treaz ca să le dirijez. însă seara asta sigur va fi liniştită.Apoi, punându–şi mâna mare pe umărul lui Milo, continuă:

— Fii bun şi păzeşte–mi orchestra până dimineață, bine? Şi nu uita să mă trezeşti la 5:23 pentru răsăritul soarelui. Noapte bună, noapte bună, noapte bună!

Zicând acestea, sări sprinten jos de la pupitru şi, din trei paşi mari, dispăru în pădure.

— Bună idee, zise Tock, tolănindu–se comod pe iarbă, în timp ce cărăbuşul bombăni până adormi, iar Alee se culcă sus, în plin aer.

Milo, cu capul plin de gânduri şi de întrebări, se încovrigă pe partitura muzicii de a doua zi, aşteptând cu nerăbdare zorile.

CAPITOLUL XI. DISCORD ŞI ZBANG

Orele trecură una după alta şi, exact la 5.22 (după ceasornicul foarte precis al lui Tock), Milo deschise, temător, un ochi, iar în clipa următoare pe celălalt. Totul era încă albastru închis, violet şi negru, şi totuşi abia dacă mai rămânea un minut din noaptea lungă şi liniştită.

Se întinse leneş, se frecă la ochi, se scarpină în cap şi se înfiora uşor, omagiu adus cetii de dis–de–dimineață.

„Trebuie să–l trezesc pe Chroma pentru răsăritul soarelui", îşi spuse, încet. Apoi, îşi puse brusc întrebarea: ce–ar fi să dirijeze el însuşi orchestra şi să coloreze lumea?

Ideea i se învârti în cap până când hotărî abrupt că nu putea fi excesiv de greu, dat fiind faptul că instrumentiştii ştiau probabil şi singuri ce să facă, fiindcă era oricum păcat să trezeşti pe cineva atât de devreme. întrucât era, poate, unica lui şansă de a încerca, muzicanții fiind deja pe poziții şi gata să înceapă, o va face. Dar numai pentru scurtă vreme.

Deci, în timp ce toți dormeau împăcați, Milo se înălță pe vârfuri, îşi ridică încet brațele şi descrise cea mai delicată mişcare cu arătătorul mâinii drepte. Era 5.23 fix.

Ca şi cum ar fi priceput perfect semnalul, o singură piculină emise o notă unică. Departe, la est, o dungă solitară de lumină rece, de culoarea lămâii, licări pe cer. Milo zâmbi fericit şi apoi, grijuliu, îndoi iar degetul. Intrară încă două piculine şi un flaut şi apărură trei dâre noi de lumină, dansând şăgalnic. Apoi, cu ambele mâini, descrise un cerc mare în aer şi văzu, încântat, cum toți instrumentiştii încep să cânte în armonie.

Violoncelele dădură o strălucire roşiatică dealurilor, iar frunzele şi iarba fură înmuiate într–un verde palid şi moale când viorile îşi începură melodia. Numai coardele grave se odihneau, în timp ce restul orchestrei îmbăia pădurea în culoare.

Milo nu mai putea de bucurie, fiindcă toți cântau pentru el și cântau excepțional.

”Ce surprins va fi Chroma" își zise el, făcându–le un semn muzicienilor să se oprească. „E momentul să–l trezesc." Dar, în loc să se oprească, instrumentiştii continuară să cânte, mai febril decât la început, până când fiecare culoare deveni mai strălucitoare decât credea Milo că se poate. Milo îşi duse o mână streaşină la ochi, iar cu cealaltă făcu semne disperate, dar intensitatea culorilor creştea constant, până în momentul când apăru un fenomen şi mai interesant. Cum dirija Milo frenetic, culoarea bolții se schimbă treptat din albastru în brun–roşcat şi apoi într–un bogat roşu–magenta. Începură să cadă fulguieli de un verde–palid, iar frunzele copacilor şi tufelor se făcură portocaliu–aprins.

Dintr–odată, toate florile părură negre, stâncile cenuşii luară culoarea blândă şi încântătoare a lichiorului Chartreuse, chiar şi Tock, cel paşnic adormit, îşi schimbă culoarea din maro într–un magnific ultramarin. Nimic nu mai avea culoarea pe care ar fi fost normal s–o aibă şi cu cât se străduia mai mult să corecteze lucrurile, cu atât se înrăutățea situația.

„Ce păcat că m–am apucat de asta", se gândi, nefericit, Milo, când o mierlă albastru–deschis trecu razant pe lângă el. „Se pare că–i imposibil să–i opresc."

Încercă, disperat, să procedeze exact cum îl văzuse pe Chroma, dar nu mergea. Muzicienii cântau fără oprire, din ce în ce mai repede, iar soarele purpuriu traversa bolta în mare viteză. După nici un minut, asfinți din nou la vest şi imediat, fără răgaz, răsări la est. Acum cerul era absolut galben şi iarba avea nuanța încântătoare a levănțicii. De şapte ori se înălță soarele şi dispăru aproape la fel de repede, în timp ce culorile se schimbau vertiginos. O întreagă săptămână trecu în câteva minute.

În cele din urmă Milo, vlăguit, neîndrăznind să ceară ajutor şi gata–gata să plângă, îşi lăsă braţele să–i cadă de–a lungul trupului. Orchestra conteni. Culorile dispărură. Era iarăşi întuneric. Era ora 5.27 dimineaţa.

— Deşteptarea, toată lumea! E timpul să răsară soarele! strigă el, uşurat, sărind repede jos de la pupitru. –Straşnic m–am odihnit! zise Chroma, urcând cu paşi energici pe podium. Parc–aş fi dormit o săptămână. Aoleu, văd c–am întârziat puţin în dimineaţa asta! Va trebui să–mi scurtez prânzul cu patru minute.

Bătu cu bagheta în pupitru ca să capteze atenţia instrumentiştilor, şi de data asta zorile se desfăşurară perfect.

— Ai făcut treabă bună, zise Chroma, bătându–l pe ceafă pe Milo. La un moment dat te voi lăsa şi pe tine să dirijezi orchestra.

Tock dădu mândru din coadă, dar Milo nu scoase un cuvânt şi nici până astăzi n–a aflat nimeni de săptămâna pierdută, cu excepţia câtorva oameni care fuseseră, întâmplător, treji la 5.23 în dimineaţa aceea deosebită.

— Ar fi mai bine să ne continuăm drumul, zise Tock, al cărui ceas deşteptător reîncepuse să sune, căci mai avem destul de mers.

Chroma îşi luă rămas–bun cu o înclinare afectuoasă a capului când ei toţi intrară înapoi în pădure şi, în cinstea vizitei lor, făcu să înflorească toate florile, de–ţi tăiau respiraţia.

— Regret că nu mai puteţi zăbovi puţin, zise Alee, întristat. Mai sunt atâtea de văzut în Pădurea Punctului de Vedere. Dar presupun că pretutindeni sunt o groază de lucruri de admirat, cu condiţia să ai ochi să le vezi.

Umblară cât umblară, tăcuţi şi cufundaţi în gânduri, până ajunseră la maşină, unde Alee scoase de sub cămaşă o lunetă elegantă şi i–o înmâna lui Milo.

— S–o ai la tine în călătorie, zise încet, fiindcă sunt de văzut multe lucruri care nu se văd cu ochiul liber. Cu asta vei putea observa totul, de la muşchiul tânăr dintr–o crăpătură a pavajului până la lucirea stelei celei mai îndepărtate, şi, cel mai important, vei vedea lucrurile aşa cum sunt ele cu adevărat, nu cum par a fi. E cadoul meu pentru tine.

Milo aşeză grijuliu luneta în torpedou şi ridică braţul, ca să dea mâna cu Alee. Apoi apăsă pe acceleraţie şi, cu capul plin de gânduri noi şi stranii, ieşi cu maşina prin capătul îndepărtat al pădurii.

Un ţinut deluros plăcut se întindea acum în faţa lor, cu o serie de urcuşuri şi coborâşuri ce se înălţau spre culmi şi apoi coborau blând pe partea cealaltă, făcându–le stomacurile să râdă şi feţele să se încrunte. Când ajunseră în vârful celui mai înalt deal, în faţă le apăru o vale adâncă. Şoseaua, hotărându–se în sfârşit, cobora vertiginos, parcă nerăbdătoare să reînnoiască cunoştinţa cu pârâul albastru ce scânteia jos. Când ajunseră pe fundul văii, vântul se înteţi, canalizat printre

stânci, şi drept în față apăru un punct viu colorat, care se mărea treptat.

— Pare o rulotă! strigă emoționat Milo.

— Chiar este o rulotă, una de carnaval! confirmă Tock. Exact asta era, parcată la marginea drumului, vopsită într–un roşu–aprins şi părând părăsită. Pe laturi, cu litere imense, în chenar negru, era inscripția:

CACOFONUS A. DISCORD, iar mai jos, cu majuscule negre puțin mai mici, în chenar alb, scria:

DOCTOR ÎN DISONANȚĂ.

— Poate că dacă este cineva acasă ne va spune cât mai avem de mers, zise Milo, parcând lângă caravană.

Urcă timid, în vârful picioarelor, cele trei trepte de lemn ce duceau la uşa rulotei, ciocăni uşor şi făcu un salt înapoi de frică, fiindcă în momentul când bătu, din interior se auzi o prăbuşire teribilă, de parcă un set complet de farfurii ar fi căzut din tavan pe o podea tare de piatră. în acelaşi timp uşa zbură în lături şi, din interiorul întunecos, o voce răguşită se interesă:

— Ai auzit vreodată zgomotul unui un set complet de farfurii lăsat să cadă din tavan pe o podea tare de piatră?

Milo, care se rostogolise înapoi de pe trepte, se ridică repede, iar Tock şi Farsorul se repeziră să vadă ce pățise.

— Zi, ai auzit? insistă vocea, atât de aspră că–ți inspira dorința să–ți dregi propriul glas.

— Nu, până acum nu, răspunse Milo, ridicându–se în picioare.

— Ha! Eram sigur, zise bucuroasă vocea. Ai auzit vreodată o furnicuță încălțată cu papuci de blană umblând pe un covor gros de lână?

Până să răspundă ei, continuă pe tonul acela ciudat, ca un orăcăit:

— Haideți, nu mai stați afară în frig! Poftiți înăuntru, poftiți înăuntru! Norocul vostru că ați trecut pe aici. Niciunul dintre voi nu arată grozav.

Lucirea stinsă a unei lămpi din tavan lumina caravana în care păşiră cu precauție – mai întâi Tock, gata să înfrunte orice pericol, apoi Milo, speriat, dar curios, şi la sfârşit Farsorul, pregătit să o tulească rapid ca să scape cu viață.

— Aşa... Ia să vă vedem acum, zise gazda. Ț–Ț–Ț–Ț! Foarte rău, foarte rău! Un caz cât se poate de grav.

Rulota prăfuită era plină de rafturi pe care stăteau îngrămădite o mulțime de cutii şi de borcane, din cele care se mai văd în farmaciile vechi. Praful părea că nu fusese şters de ani de zile. Piese şi bucățele de echipament erau împrăştiate pe podeaua de scânduri, iar în spate se găsea o masă grea de lemn acoperită cu sticle, cărți şi tot felul de nimicuri.

— Ați auzit vreodată zgomotul făcut de o caracatiță legată la ochi care dezveleşte o cadă de baie din ambalajul ei de celofan? întrebă vocea, în timp ce aerul se umplea de un sunet puternic, plesnituri şi foşnete.

Aşezat la masă, ocupat să măsoare şi să amestece, era omul care–i invitase înăuntru. Purta un halat lung şi alb, un stetoscop îi atârna de gât, iar de frunte îi stătea lipită o oglinjoară rotundă. Unicele lucruri pe care le observai la fizionomia lui erau mustața mititică şi urechile enorme, fiecare cât capul lui de mare.

— Sunteți doctor? întrebă Milo, străduindu–se să se simtă cât mai bine.

— Sunt CACOFONUS A. DISCORD, DOCTOR ÎN DISONANȚĂ, răcni omul şi, în timp ce vorbea, se auziră câteva mici explozii şi o izbitură cu scrâşnet.

— Ce reprezintă inițiala A? se bâlbâi insecta înfricoşată, incapabilă să se mişte.

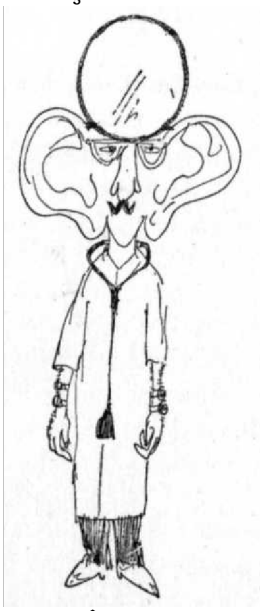

— ATÂT DE TARE CÂT SE POATE!

urlă doctorul şi răspunsul îi fu acompaniat de două scârțâieli şi o bufnitură. Acum, apropiați–vă puțin şi scoateți limba!

— Întocmai cum bănuiam, continuă el, deschizând un tom uriaş, prăfuit, şi dând foile cu degetul mare. Suferiți de o severă carență de zgomot.

Începu să se agite prin rulotă, înhățând recipiente de pe rafturi, până când colectă, pe un colț al mesei, un asortiment mare, de diferite forme şi dimensiuni. Fiecare sticlă era etichetată cu grijă: Țipete Tari, Țipete înăbuşite, Bubuituri, Bătăi, Izbituri, Prăbuşiri, Şfichiuiri, Izbucniri, Plezniturі şi Crăpături, Fluierături şi Gonguri, Chițcăieli, Chiote şi Tărăboi Felurit. După ce turnă câte puțin din fiecare într–un vas enorm de sticlă, amestecă viguros cu o lingură de lemn, urmărind atent poțiunea care scotea fum şi aburi, clocotea şi bolborosea.

— E gata într–o clipă, explică el, frecându–şi palmele. Milo nu văzuse niciodată un leac atât de neplăcut şi nu dorea să–l încerce pe pielea sa.

— Totuşi, ce fel de doctor sunteți dumneavoastră? întrebă el, neliniştit.

— Păi, zise doctorul, s–ar putea spune că sunt un specialist. Specialitatea mea e zgomotul, de toate felurile, de la cel mai puternic la cel mai slab, de la cel vag iritant până la cel teribil de neplăcut. Bunăoară, ați auzit vreodată un tăvălug cu roți pătrate trecând pe o stradă plină de ouă răsfierte? îi întrebă, şi cuvintele îi fură acompaniate de crănțăneli puternice.

— Dar cui îi trebuie toate zgomotele astea enervante? întrebă Milo, astupându–şi urechile.

— Tuturor, răspunse doctorul, surprins. Sunt foarte populare azi. Păi, am atâta de lucru că abia prididesc să prepar comenzile de pilule de zgomot, loțiuni de hărmălaie, unguente de larmă, tonic de vacarm. Se pare că asta–i tot ce doresc oamenii în zilele noastre.

Mai agită de câteva ori lichidul din recipient şi, după ce aburul se împrăştie, continuă:

— Treburile n–au mers întotdeauna aşa de bine. Cu ani în urmă, lumea se dădea în vânt numai după sunete plăcute şi, cu excepția câtorva comenzi primite în timpul războaielor şi al cutremurelor de pământ, afacerile stăteau foarte prost. Dar apoi s–au construit marile megalopolisuri şi a fost multă nevoie de țipete, claxoane, scrâşnet de roți de tren, bătăi de clopot, bolboroseli de canale de aducțiune şi toate minunatele zgomote neplăcute pe care astăzi le folosim din plin. Fără ele oamenii ar fi teribil de nefericiți, aşa că am grijă să primească tot ce vor. Ce credeți? Dacă luați zilnic câte puțin din leacul meu, niciodată nu veți mai simți nevoia să auziți sunete frumoase. Poftiți, încercați!

— Dacă nu vă supărați, aş prefera să nu, zise Farsorul, dându–se înapoi până în fundul rulotei.

— Nu doresc să mă vindec de sunetele frumoase, protestă şi Milo.

— În plus, mârâi Tock, care se hotărâse că nu–i plăcea de doctorul Discord, o boală numită *carență de zgomot* nici nu există.

— Sigur că nu, răspunse doctorul, turnându–şi un păhărel din poțiune. De aceea e atât de dificil de vindecat. Nu tratez decât boli inexistente; în felul ăsta, dacă nu le pot vindeca, nu fac rău nimănui. E doar una dintre precauțiile meseriei, conchise el.

Văzând că nimeni n–avea chef să recurgă la medicamentul său, se întinse din nou către raft, luă o sticlă de culoarea chihlimbarului întunecat, o şterse atent de praf şi o puse în fața lui pe masă.

— Foarte bine, dacă preferați să vă trăiți viața suferind de carență de zgomot, o să i–o dau toată lui ZBANG la prânz, zise, şi destupă sticla cu un pocnet găunos.

Un moment totul rămase tăcut, în vreme ce Milo, Tock şi Farsorul nu–şi luau ochii de la sticlă, întrebându–se ce va face acum doctorul Discord. Apoi, la început foarte vag, percepură un uruit slab, parcă venind de la mare depărtare. Deveni tot mai tare şi mai tare şi mai tare, tot mai apropiat şi mai apropiat şi mai apropiat, până se transformă într–un urlet asurzitor, care–ți spărgea timpanele şi parcă ieşea dinăuntrul sticlei. Apoi, din interiorul sticlei, un fum gros, albăstrui, se ridică în spirală spre tavan, se lăți şi treptat prinse forma unui om de smog gros, vinețiu, cu mâini, picioare, ochi galbeni, lucitori, şi o gură mare, cu un rictus dezaprobator. De îndată ce ieşi complet din sticlă, smogul înhață vasul cu lichid, îşi dădu pe spate partea ce trecea drept cap, dacă ar fi avut cu adevărat unul, şi o goli din trei înghițituri.

— A–H–H, A FOST BUN, STĂPÂNE! răcni el de se zgâlțâi toată rulota. Credeam că nu mă mai laşi liber. Teribil de mic spațiu în sticlă.

— Ăsta–i asistentul meu, oribilul ZBANG, explică doctorul Discord. Iertați–i înfățişarea, căci, de fapt, nu are niciuna. Vedeți, e un orfan pe care l–am crescut singur, fără doică, fără vreun alt ajutor...

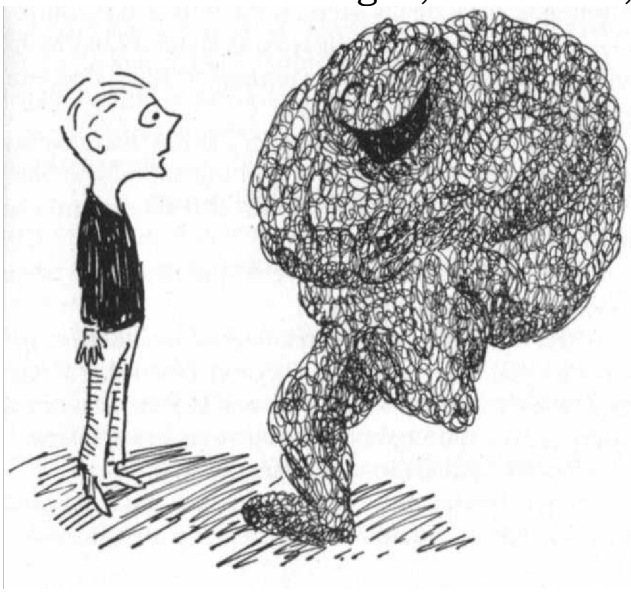

— Nicio dădacă e cea mai bună dădacă, îl întrerupse ZBANG, îndoindu–se de râs (dacă vă puteți imagina un smog gros, albăstrui, îndoindu–se de râs).

— ...căci l–am găsit, continuă, imperturbabil, doctorul, trăind singur, nedorit de nimeni, într–o sticlă de sifon abandonată... fără familie sau rubedenii...

— Nicio nepoată e cea mai bună nepoată, hohoti iar ZBANG, iar râsul lui semăna cu zece sirene declanşate simultan.

Se plesni cu palma pe locul unde ar fi trebuit să–i fie genunchiul.

— Şi l–am adus aici, continuă Discord, exasperat, unde, în ciuda lipsei lui de formă şi de trăsături, l–am pregătit...

— Niciun nas e cel mai bun nas, tună iar ZBANG, pradă unui nou acces de râs isteric şi ținându–se de şolduri.

— ...l–am pregătit să lucreze ca asistent al meu în domeniul fabricării şi difuzării zgomotelor, sfârşi doctorul, ştergându–şi fruntea cu o batistă.

— Niciun zgomot e cel mai bun zgomot! exclamă bucuros Farsorul, încercând să intre în spiritul celor auzite.

— NU–I DELOC AMUZANT! oftă ZBANG, ducându–se, îmbufnat, într–un colț.

— Dar ce este un ZBANG? întrebă Milo, după ce–şi reveni din şocul de a–l fi văzut apărând.

— Vrei să spui că nu te–ai mai întâlnit niciodată cu oribilul ZBANG? zise, surprins, doctorul Discord. Păi, credeam că toată lumea l–a întâlnit. Când te joci în camera ta şi faci o grămadă de zgomot, la ce ți se cere să pui capăt?

— La tărăboiul ăla infernal, recunoscu Milo.

— Când vecinii dau radioul prea tare, noaptea pe la trei, ce–ai vrea să dispară?

— Tărăboiul ăla infernal.

— Când se repară o stradă învecinată şi ciocanele pneumatice funcționează toată ziua, de ce se plânge toată lumea?

— De tărăboiul infernal.

— Infernalul TĂRĂBOI, strigă frustratul ZBANG, a fost bunicul meu. A pierit în marea epidemie de tăcere din 1712.

Lui Milo îi fu atât de milă de neconsolatul ZBANG încât îi împrumută batista lui, care fu imediat udată de lacrimi albastru–fumurii.

— Mulțumesc, gemu ZBANG, eşti foarte cumsecade. Dar nici mort nu înțeleg de ce nu–ți place zgomotul, continuă el. Săptămâna trecută am auzit o explozie atât de frumoasă că am plâns două zile.

Numai gândul la explozie îl emoționa în aşa hal că se puse din nou pe suspinat, într–un fel care amintea de unghiile de la o mână zgâriind o tablă lungă de o milă. Îşi îngropa capul în poala doctorului. –E foarte sensibil, nu–i aşa? întrebă Milo, încercând să–i facă pe plac lui ZBANG.

— Da, e, încuviință doctorul Discord. Dar să ştii că are dreptate, fiindcă zgomotul e cel mai prețios lucru din lume.

— Regele Azaz susține că cele mai prețioase sunt cuvintele.

— PROSTII! răcni doctorul. Păi, când bebeluşul vrea de mâncare, cum o cere?

— Țipând! răspunse ZBANG, ridicând fericit privirea.

— Dar când automobilul vrea benzină?

— Tuşind! strigă ZBANG din nou, sărind în sus de bucurie.

— Când un râu vrea apă, ce face?

— Scârțâie[5]! zbieră ZBANG şi se prăbuşi, pradă unei crize de râs incontrolabil.

— Şi ce se întâmplă când începe ziua?

— Se crapă de ziuă! răbufni ZBANG vesel de pe podea, cu o expresie de desăvârşită fericire pe chip.

— Vezi cât e de simplu? îi spuse doctorul lui Milo, care nu vedea nicidecum.

Apoi, întorcându–se către ZBANG cel zâmbitor şi pătat de lacrimi, remarcă:

— Nu e timpul să pleci?

— Încotro? sări Milo. Poate mergem în aceeaşi direcție.

— Nu cred, răspunse ZBANG, ridicând un braț de saci goi de pe masă. Eu îmi fac rondul de colectat zgomote. O dată pe zi străbat tot regatul şi strâng toate zgomotele splendid de oribile şi minunat de neplăcute care s–au produs, le împachetez în saci şi le aduc aici, ca domnul doctor să fabrice din ele medicamente.

— Şi ce bună treabă face! strigă doctorul Discord, izbind cu pumnul în masă.

— Aşadar, oriunde se produce un zgomot, acolo mă găseşti, zise ZBANG, zâmbind a apreciere, dar acum trebuie să mă grăbesc, fiindcă,

5 Joc de cuvinte între *creack* (a scârțâi) şi *creek* (pârâu). (N.r.)

din câte înțeleg, astăzi se vor produce un țiuit, câteva bubuituri puternice şi nițel vuiet.

— Dar voi încotro mergeți? întrebă doctorul, preparând o nouă poțiune.

— La Numeropolis, răspunse Milo.

— Păcat, zise doctorul, în timp ce ZBANG îşi târşâi picioarele spre uşă. Mare păcat: asta înseamnă că trebuie să treceți prin Valea Sunetelor.

— Şi asta–i rău? se interesă permanent îngrijoratul Farsor. ZBANG se opri pe prag, cu o expresie de pură groază pe chipul aproape lipsit de trăsături, iar doctorul se cutremură, emițând un zgomot ce semăna perfect cu un tren de marfă deraiând cu mare viteză într–un munte de şodou.

— Bine că întrebi, căci vei afla curând şi singur, fu tot ce catadicsi el să spună.

Le ură drum bun, iar ZBANG plecă în grabă să–şi facă rondul.

CAPITOLUL XII. VALEA TĂCUTĂ

„Ce agreabilă şi plăcută este valea aceasta", se gândi Milo din nou, în timp ce săltau pe şosea, cu Farsorul fredonând, spre propriu–i amuzament, frânturi de cântece vechi şi Tock adulmecând încrezător vântul.

„Să fiu al naibii dacă înțeleg de ce doctorul Discord era atât de îngrijorat. Cu siguranță că pe drumul ăsta nu se poate întâmpla nimic neplăcut."

Exact când îi veni acest gând în minte, trecură pe sub o arcadă mare de piatră şi totul deveni, brusc, foarte diferit.

La început era greu de spus ce anume se schimbase. Totul arăta şi mirosea exact la fel, dar, nu se ştie din ce motiv, sunetele nu mai erau la fel.

— Oare ce s–a întâmplat? întrebă Milo.

Cel puțin asta intenționase să spună, dar, deşi buzele i se mişcară, din gură nu–i ieşi niciun sunet.

Dintr–odată îşi dădu seama ce se petrecea, fiindcă Tock nu mai ticăia, iar Farsorul, deşi continua să cânte fericit, o făcea în cea mai desăvârşită tăcere. Frunzele nu mai foşneau în vânt, maşina nu mai scârțâia, insectele nu mai bâzâiau pe pajişti. Nu se auzea nici cel mai mic sunet. Aveai impresia că, într–un mod misterios, fusese răsucit un comutator şi toate zgomotele din lume amuțiseră concomitent.

Farsorul, realizând brusc ce se întâmplase, sări terorizat în picioare, iar Tock, alarmat, verifică dacă–i mai mergea ceasul. în orice caz, te simțeai ciudat să ştii că oricât de tare sau de încet flecăreai, zdrăngăneai sau izbeai, efectul sonor era acelaşi: zero. „Ce neplăcut", îşi spuse Milo, încetinind.

Toți trei se puseră pe vorbit şi răcnit, fără absolut niciun rezultat, până când, neatenți încotro mergeau, se pomeniră că şofau înconjurați de o

mulțime care mărşăluia pe drum. Unii demonstranți cântau cât îi țineau vocile inexistente, alții purtau lozinci mari, care proclamau:

JOS LINIŞTEA!
TOT CE–I TĂCUT NU E PLĂCUT! E LĂUDABIL SĂ FII AUDIBIL! SUNETE
PENTRU TOȚI! Iar un banner enorm cerea, simplu:
AUZI AICI!

Cu excepția lozincilor şi a unui tun mare de alamă târât după manifestanți, cei de acolo semănau perfect cu locuitorii oricărei alte văioage în care n–ai fost niciodată.

Când maşina se opri în loc, unul dintre oameni ridică o pancartă pe care scria:

BINE AȚI VENIT ÎN VALEA SUNETULUI! Alții ovaționau cât puteau de tare, adică deloc tare. AȚI VENIT SĂ NE AJUTAȚI? îi întrebă altul, păşind înainte odată cu întrebarea.

VĂ ROG! îi imploră al treilea.

Milo făcu eforturi disperate să spună cine este şi unde merge, dar în zadar. Cum se chinuia el, alte patru lozinci anunțau:

~~ASCULTĂ~~ UITĂ–TE BINE
ŞI NOI
ÎȚI VOM POVESTI
TERIBILA NOASTRĂ NENOROCIRE

În timp ce doi dintre ei țineau sus o tablă mare şi neagră, al treilea, scriind cât putea de repede, le explică de ce în Valea Sunetelor nu se auzea decât tăcere.

„Într–un loc din vale, nu departe de aici, începu el, unde se adunau ecourile şi vânturile veneau să se odihnească, există o fortăreață mare de piatră, în care locuieşte Sonora, stăpâna acestui ținut. Când

bătrânul rege din înțelepciune i–a alungat pe demoni în munții îndepărtați, pe ea a numit–o păzitor al tuturor sunetelor şi zgomotelor, trecute, prezente şi viitoare. Ani în şir, ea a domnit ca un monarh înțelept şi stimat, eliberând, la fiecare răsărit de soare, sunetele noi ale zilei respective, să fie purtate pe aripile vântului prin tot regatul, iar noaptea, la apusul lunii, colectând sunetele vechi, ca să fie catalogate şi stocate în vastele beciuri din subteran."

Scriitorul făcu o scurtă pauză, ca să–şi şteargă fruntea transpirată, şi, cum umpluse tabla, o şterse complet şi reîncepu să scrie de sus.

„Era extrem de generoasă şi ne dădea toate sunetele de care ne puteam folosi, pentru cântecele ce ne însoțeau munca, pentru bolboroseala cratițelor cu tocană, pentru securea care despică şi pomul care se frânge, pentru scârțâitul unei balamale şi țipătul bufniței, pentru clefăitul unei ghete în noroi şi pentru răpăitul prietenos al ploii pe acoperiş, pentru muzica dulce a cimpoaielor şi trosnetul sec al gheții, iarna, pe pământ."

Mai făcu o pauză, în timp ce o lacrimă i se scurse din ochi până la buze, cu gustul dulce–sărat al vechilor amintiri.

„După folosire, toate sunetele acestea erau aranjate cu grijă în ordine alfabetică şi arhivate metodic pentru viitoare referințe. Trăiam cu toții în pace, şi valea înflorea, ca un cămin fericit al sunetelor. Curând însă lucrurile au început să se schimbe.

Puțini la început, dar după aceea puhoi, oamenii au venit să se stabilească aici, aducând cu ei noi obiceiuri şi sunete noi, unele armonioase, altele mai puțin. Toată lumea era atât de ocupată cu treburile zilnice, încât abia dacă avea timp să perceapă vreun zgomot. Or, se ştie, un sunet neauzit dispare pentru totdeauna, devine de negăsit."

Îşi şterse fruntea, în timp ce Farsorul îşi înghiți un oftat, şi continuă să scrie:

„Sonora era îngrijorată şi neconsolată. în fiecare zi avea mai puține sunete de colectat şi multe dintre ele nu meritau să fie păstrate. Mulți credeau că de vină este vremea, alții acuzau luna, dar prin consens general s–a încetățenit părerea că necazurile începuseră din momentul când Rima şi Rațiunea fuseseră surghiunite. Oricare ar fi fost cauza, nimeni nu ştia ce era de făcut.

Apoi, într–o zi, în vale au apărut doctorul Discord, cu căruța–i plină de leacuri, şi ZBANG cel fumegos şi albastru. Doctorul ne–a examinat conştiincios pe toți şi a promis că ne vindecă de toate, iar Sonora i–a permis să încerce.

Doctorul a dat fiecărui adult şi copil câteva linguri dintr–un medicament amar şi tratamentul a avut efect, dar nu efectul pe care îl aşteptase. Căci i–a vindecat pe toți de toate, dar nu şi de *zgomot.* Sonora s–a mâniat cumplit. L–a alungat pe veci pe doctor din vale şi a emis următorul decret:

ÎNCEPÂND DE AZI, VALEA SUNETULUI VA FI TĂCUTĂ. AVÂND ÎN VEDERE CĂ SUNETUL NU MAI ESTE APRECIAT, PRIN ACEST DECRET EL SE ANULEAZĂ.

CETĂȚENII SUNT OBLIGAȚI SĂ RESTITUIE IMEDIAT CANTITĂȚILE NEFOLOSITE LA FORTĂREAȚĂ.

De atunci, asta e situația, continuă el, trist. Nu avem nicio posibilitate s–o schimbăm. în fiecare zi se raportează noi dificultăți."

Un omuleț scund, cu brațele pline de scrisori şi petiții, îşi croi drum cu coatele prin mulțime şi i le înmâna lui Milo. Milo luă una şi citi:

Dragă Sonora,
Săptămâna trecută am avut o vijelie *cu fulgere, dar n–am primit încă tunetul. Cât mai aşteptăm?*
Cu sinceritate,
Un prieten

După aceea, luă o telegramă, care spunea:

CONCERTUL FANFAREI MARE SUCCES STOP CÂND PUTEM AUZI MUZICA?

„Înțelegeți acum, continuă scriitorul, de ce trebuie să ne ajutați să atacăm fortăreața şi să eliberăm sunetul." „Ce pot eu să fac?" scrise Milo.

„Să–i faci o vizită Sonorei şi să aduci din fortăreață un sunet, oricât de mititel, cu care să încărcăm tunul. Pentru că, dacă atingem zidurile cu cel mai neînsemnat zgomot, ele se vor prăbuşi şi restul sunetelor vor fi eliberate. Nu va fi uşor, fiindcă Sonora e greu de păcălit, dar trebuie neapărat să încerci." Lui Milo nu–i trebui decât o clipă de gândire, după care, cu un hotărât „O voi face", se oferi voluntar.

După câteva minute stătea, cutezător, la poarta fortăreței. „Cioc, cioc", scrise el citeț pe un petic de hârtie şi–l împinse pe sub uşă. într–o clipă marea poartă se dădu în lături şi, când se închise în spatele lui, o voce dulce cântă:

— Pe aici. Sunt în salon.

— Acum pot vorbi? strigă, vesel, Milo, auzindu–şi din nou vocea.

— Da, dar numai aici înăuntru, răspunse ea, cu vocea catifelată. Acum intră, te rog, în salon!

Milo merse încet pe un coridor lung şi intră într–un salonaş unde Sonora asculta atentă un radio enorm, ale cărui butoane, cadrane, ochi magic, scală şi difuzor acopereau un perete întreg şi la care, pe moment, nu se auzea nimic.

— Nu–i aşa că–i splendid? suspină ea. Programul meu favorit: cincisprezece minute de tăcere, după care urmează o jumătate de oră de linişte şi apoi un interludiu de acalmie. Păi, ştiai că sunt aproape la fel de multe varietăți de tăcere câte sunete există? Dar, din păcate, nimeni nu le acordă atenție în zilele noastre. Ai auzit vreodată liniştea minunată de dinaintea zorilor? îl chestiona ea. Sau tăcerea şi calmul de după furtună? Poate cunoşti tăcerea ce se aude când nu ştii răspunsul la o întrebare, încremenirea unui drum de țară noaptea, pauza plină de tensiunea aşteptării dintr–o cameră înțesată de lume, când cineva urmează să ia cuvântul, ori, cea mai frumoasă dintre toate, clipa de după ce se închide uşa şi ai rămas singur în casă?

Să ştii că fiecare e altfel, dar toate foarte frumoase, cu condiția să le asculți atent.

Cum vorbea, miile de clopoței şi zurgălăi care–o acopereau din creştet până–n tălpi zăngăniră uşor şi, ca răspuns, telefonul se puse pe sunat.

„Fără îndoială că sporovăieşte mult pentru cineva care iubeşte tăcerea", îşi zise Milo.

— Cândva eram capabilă să ascult orice sunet, emis oriunde şi oricând, spuse Sonora, arătând cu degetul radioul–perete, dar acum nu mai...

— Scuzați–mă, o întrerupse Milo în timp ce telefonul suna de zor, dar n–ar trebui să răspundeți?

— O, nu, nu în mijlocul programului, răspunse ea, dând butonul de linişte ceva mai tare.

— S–ar putea să fie ceva important, insistă Milo.

— Deloc, îl asigură femeia. Eu singură mă sun. Mă simt atât de singură aici, fără sunete de distribuit sau colectat, încât îmi telefonez de şapte–opt ori pe zi, ca să aflu ce mai fac.

— Ce mai faceți? o întrebă Milo, galant.

— Nu prea bine, mă tem. Se pare că am prins nişte electricitate statică, se plânse ea. Dar ce te aduce la mine? A, da, ai venit, cu siguranță, să faci turul beciurilor. De obicei ele sunt deschise pentru public numai în zilele de luni, de la două la patru, dar de vreme ce ai bătut atâta cale va trebui să facem o excepție. Urmează–mă, te rog!

Sări în picioare brusc, cu un concert de zurgălăi şi clopoței, şi porni pe culoar.

— Nu eşti înnebunit după clopoței şi zurgălăi? întrebă ea. Eu, da. În plus, sunt foarte utili, fiindcă mă rătăcesc des în cetatea asta mare şi atunci, dacă–i ascult, ştiu exact unde mă găsesc.

Intrară într–un ascensor micuț cât o colivie de păsări şi coborâră trei sferturi pline de minut, oprindu–se în final sub o boltă imensă, cu linii lungi de fişete şi lăzi de înmagazinare care radiau în toate direcțiile, de unde începea aici până unde se termina acolo, de la podea până în plafon.

— Toate sunetele produse vreodată în istorie sunt păstrate aici, explică ea, mergând grăbită de–a lungul unui coridor, cu Milo de mână. Bunăoară, să ne uităm aici. Deschise un sertar şi trase afară un plic mic, cafeniu.

— Este exact melodia fluierată de George Washington când a traversat fluviul Delaware, în noaptea aia geroasă din 1777.

Milo aruncă o privire în plic şi se convinse că, într–adevăr, ăsta era conținutul.

— Dar de ce le colecționați pe toate? se interesă el când Sonora închise sertarul.

— Dacă nu le–am strânge, spuse păzitoarea sunetelor, în timp ce–şi continuau drumul prin subsol, ar fi plin văzduhul de sunete şi zgomote vechi, ricoşând din toate părțile şi lovind lucrurile. S–ar crea o zăpăceală teribilă, fiindcă n–ai şti dacă auzi un sunet perimat ori unul nou. în plus, îmi place să colecționez lucruri, iar sunetele sunt mai numeroase decât orice altceva. Ştii, aici am de toate, de la bâzâitul unui țânțar de acum un milion de ani la ce ți–a zis mamă–ta azi–dimineață, iar dacă vii peste două zile îți voi spune ce–ți va zice mâine. De fapt e foarte simplu. Să–ți arăt. Rosteşte un cuvânt, orice cuvânt!

— Salut, spuse Milo, în pană de inspirație.

— Ei, unde crezi că s–a dus? îl întrebă ea, surâzătoare.

— Habar n–am, zise Milo, ridicând din umeri. Mereu am fost încredințat că...

— Ca mai toți oamenii, zise Sonora, fredonând ceva şi uitându–se de–a lungul unui culoar. Ia să vedem! Mai întâi, să găsim cabinetul cu sunetele de azi. Aha, iată–l. Ne uităm la litera S pentru „salutări", apoi la M pentru „Milo". Iată–l chiar aici, în plicul său. Aşadar, vezi, sistemul lucrează automat. Mare păcat că nu–l mai prea folosim.

— E minunat! zise Milo căscând gura de uimire. îmi dați şi mie un sunet mititel, ca amintire?

— Sigur... zise ea, mândră şi apoi adăugă, răzgândindu–se, că nu! Şi să nu şterpeleşti vreunul, că–i ilegal!

Milo era cam plouat. N–avea idee cum să şutească un sunet, cât de minuscul, fiindcă păzitoarea sunetelor ținea mereu cel puțin un ochi lipit de el.

— Acum o să vizităm atelierele, strigă ea, împingându–l printr–o altă uşă într–un încăpător laborator abandonat, burdușit cu aparate ănvechite, toate nefolosite și ruginite.

— Aici inventam pe vremuri sunete, zise ea, nostalgică.

— Trebuiau inventate? întrebă Milo, parcă surprins de tot ce auzea de la ea. Credeam că sunetele pur şi simplu există.

— Nimeni nu–şi dă seama câte greutăți întâmpinăm creându–le, se plânse Sonora. Păi, cândva, laboratorul ăsta era plin şi fremăta de activitate de dimineața până seara.

— Dar cum se inventează un sunet? voi Milo să ştie.

— O, foarte uşor, i se răspunse. Mai întâi, trebuie să te hotărăşti cum vrei să arate, având în vedere că fiecare sunet are o formă şi dimensiuni exacte. Pe urmă trebuie să fabrici câteva aici, în atelier, şi să–l macini pe fiecare, întreit, într–o pudră invizibilă. Apoi arunci câte puțin din fiecare în aer, ori de câte ori e nevoie.

— Dar n–am văzut niciodată un sunet, insistă Milo.

— Ele nu se văd pe–acolo, pe afară, zise Sonora, fluturându–şi mâna în direcția generală a lui pretutindeni, decât foarte rar, în diminețile geroase, când îngheață. Dar aici le avem permanent. Hai, stai să–ți arăt.

Ridică un băț căptuşit şi lovi cu el de şase ori într–o tobă–bas. Şase bile mari, pufoase, de bumbac, fiecare cu diametrul de circa şaizeci de centimetri, se rostogoliră tăcut pe duşumea.

— Ai văzut, zise ea, punând câteva într–o râşniță mare. Acum, ascultă!

Luă cu vârful degetelor puțină pulbere invizibilă şi o aruncă în aer. Aceasta făcu BUM, BUM, BUM! –Ştii cum arată o bătaie din palme? Milo clătină din cap.

— Încearcă, îi porunci ea.

Milo îşi plesni o dată palmele şi o foaie albă pluti şi ateriză pe podea. Mai încercă de trei ori şi alte trei foi de hârtie executară aceeaşi mişcare. Apoi aplaudă din toate puterile şi o cascadă mare de hârtie umplu aerul.

— Nu–i aşa că–i simplu? Cu toate sunetele se întâmplă la fel. Dacă te gândeşti puțin, imediat îți dai seama cum arată fiecare. Să luăm, de pildă, râsul, propuse ea, râzând tare şi o mie de bule mici, viu colorate, zburară în aer, spărgându–se mut. Sau vorbirea, continuă Sonora. O parte e vaporoasă şi uşoară, o parte tăioasă şi ascuțită, dar cea mai mare parte, din păcate, e doar apăsătoare şi ternă.

— Dar muzica? întrebă curios Milo.

— Uite, chiar aici o țesem la războaiele de țesut. Simfoniile sunt nişte covoare mari şi frumoase, în care sunt urzite toate ritmurile şi toate

melodiile. Aceste tapiserii sunt concerte, iar restul de suluri sunt serenade, valsuri, uverturi şi rapsodii. Avem şi câteva din şlagărele foarte populare, strigă ea, ridicând în mână un mănunchi de batiste colorate.

Se opri un moment şi continuă, tristă:

— Aveam până şi o secție care nu făcea altceva decât să pună vuietul oceanului în scoici. Ce loc binecuvântat a fost ăsta cândva!

— Atunci, de ce nu fabricați şi acum sunete pentru toți? strigă Milo, cu atâta înflăcărare încât păstrătoarea sunetelor făcu un salt înapoi, surprinsă.

— Nu țipa, tinere! Dacă avem nevoie de ceva pe aici, atunci e vorba de mai puțin zgomot! Vino cu mine şi–ți povestesc tot ce vrei să ştii – şi pune imediat jos chestia aia!

Ultimele cuvinte se refereau la încercarea lui Milo de a–şi îndesa în buzunarul de la spate o tamburină ceva mai mare.

S–au întors repede în salon şi, după ce Sonora s–a instalat în fotoliu şi a setat cu grijă radioul pe emisiunea specială de tăcere, Milo şi–a repetat întrebarea, cu vocea ceva mai potolită.

— Nu sunt fericită să țin sunetele captive, începu ea, blând, pentru că, dacă le asculți atent, uneori îți spun lucruri mai semnificative decât cuvintele.

— Dar, dacă aşa stau lucrurile, întrebă Milo – şi nu se îndoia defel că aşa stăteau – n–ar fi bine să le lăsați să circule în voie?

— NICIODATĂ! strigă ea. Oamenii le folosesc doar ca să producă zgomote groaznice, urâte la vedere şi încă şi mai hidoase când se aud. Pe astea, toate, i le las doctorului Discord şi acelui sinistru, sinistru

ZBANG.

— Dar unele zgomote sunt sunete bune, nu? insistă băiatul.

— Or fi, răspunse ea, cu încăpățânare, dar ori produc sunetele care–mi plac mie, ori nu produc nimic.

— Dar..., vru să spună Milo, însă nu apucă.

În timp ce încerca să explice că după părerea lui nu era tocmai etic (un gând pe care încăpățânata Sonora nu l–ar fi primit prea bucuroasă), descoperi brusc modalitatea de a scoate un mic sunet afară din fortăreață. în fracțiunea de secundă dintre articularea cuvântului „dar" şi ieşirea lui afară, Milo strânse tare din buze şi vorba îi rămase captivă în gură, articulată, dar nerostită.

— Ei, dar să nu te reții toată ziua, zise, grăbită, Sonora. întoarce–ți buzunarele pe dos, să mă conving că n–ai furat nimic, şi vezi–ți de drum!

După ce îndeplini porunca paznicei sunetelor, Milo dădu din cap a rămas–bun – căci ar fi fost o greşeală să spună „Mulțumesc" sau „La revedere" – şi fugi afară din fortăreață.

CAPITOLUL XIII. CONCLUZII NEPLĂCUTE

Cu gura strâns închisă şi picioarele mişcându–se cât le îngăduia gândul de iute, Milo străbătu în fugă distanța până la maşină. Fu întâmpinat cu mult entuziasm, Tock gonind fericit înspre el ca să–l salute.

Farsorul acceptă personal felicitările mulțimii.

„Unde e sunetul?" scrise careva grăbit pe tablă şi toată lumea aşteptă, încordată, răspunsul. Milo îşi trase răsuflarea, ridică creta şi răspunse, simplu:

„Pe vârful limbii mele."

Câțiva oameni, entuziasmați, îşi aruncară pălăriile în aer, alții sloboziră ceva ce ar fi putut fi, de s–ar fi auzit, un URA! puternic, iar ceilalți împinseră tunul greu pe poziție. Țintiră partea cea mai groasă a zidului bastionului şi umplură țeava cu praf de puşcă.

Milo se înălță pe vârfuri, se aplecă spre gura țevii şi–şi desfăcu buzele. Sunetul mititel căzu tăcut înăuntru, deci acum totul era pregătit. După încă o clipă, fitilul aprins sfârâia.

„Sper să nu fie rănit nimeni", gândi Milo, dar, până să mai gândească o dată, un imens nor de fum gri şi negru izbucni din tun şi, atât de delicat că abia se auzi, fu emis şi sunetul:

DAR.

El zbură câteva secunde spre zid, descriind un arc înalt, leneş, apoi lovi uşor, chiar în dreapta uşii de la intrare. O clipă domni o tăcere rău–prevestitoare, mai profundă şi mai tăcută decât oricând, ca şi cum până şi văzduhul şi–ar fi ținut respirația.

Apoi, aproape instantaneu, se auzi o bubuitură tunătoare, asurzitoare, urmată de o prăvălire zguduitoare, distrugătoare. Fiecare piatră din zidul fortăreței se rostogoli la pământ, iar beciurile explodară, aruncând sunetele istoriei în cele patru vânturi.

Toate sunetele care fuseseră articulate vreodată, de demult, când nici nu erau sunete, până azi, când există prea multe, ieşiră învârtindu–se dintre ruine, producând un zgomot compus, de parcă toată lumea ar fi râs, fluierat, țipat, plâns, cântat, şoptit, fredonat, urlat, tuşit şi strănutat la unison. Zburau prin aer fragmente de discursuri vechi, de lecții turuite pe de rost, focuri de armă din războaie străvechi, gungurit de bebeluşi, claxoane de maşini, vuiete de cascade, bâzâit de ventilatoare electrice, tropotul cailor şi nenumărate alte zgomote. O vreme domni o confuzie generală şi totală, dar apoi, aproape la fel de prompt cum veniseră, toate zgomotele vechi dispărură după coama dealului, în căutarea nou–câştigatei libertăți, iar lucrurile reintrară în normal.

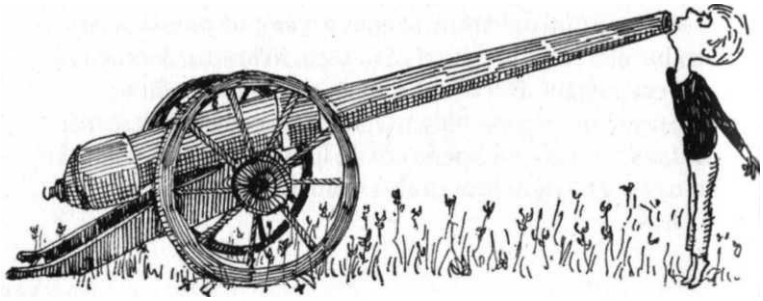

Lumea se apucă imediat, trăncănind de zor, de treburile ei şi, după ce fumul şi praful se risipiră, doar Milo, Tock şi Farsorul o observară pe Sonora şezând, neconsolată, pe o grămadă de moloz.

— Foarte rău îmi pare, zise Milo, compătimitor, când ei trei se duseră s–o consoleze.

— Dar trebuia s–o facem, completă Tock, amuşinând prin ruine.

— Un dezastru total, remarcă Farsorul, cu talentul lui special de a spune ceva nepotrivit la momentul nepotrivit.

— Ne vor trebui ani de zile ca să adunăm la loc toate sunetele alea, suspină ea, şi încă şi mai mult timp ca să le clasificăm corect. Dar numai eu sunt devină. Căci nu poți îmbunătăți sunetele numai şi numai prin tăcere. Problema e să–l foloseşti pe fiecare exact la fix.

În timp ce vorbea, se auzi familiarul şi inconfundabilul *scuinci–scuanci, scuinci–scuanci* al paşilor grei ai lui ZBANG venind peste deal, iar când el îşi făcu, în sfârşit, apariția, văzură că târa după el un sac incredibil de mare.

— Are cineva trebuință de sunetele astea? gâfâi el, ştergându–şi fruntea. S–au prăvălit deodată peste deal şi niciunul nu–i suficient de oribil pentru mine.

Sonora se uită repede în sac – erau acolo toate sunetele care trecuseră prin zid.

— Frumos din partea ta că mi le restitui! strigă ea fericită. După ce–mi repar fortăreața, tu şi doctorul sunteți invitați la o serată de muzică divină.

Ideea îl îngrozi pe ZBANG în aşa măsură, încât numaidecât îşi ceru scuze şi o tuli la fugă pe drum, încolțit de panică.

— Sper că nu l–am jignit, zise Sonora, vag îngrijorată.

— Nu–i plac decât zgomotele neplăcute, o lămuri Tock.

— A, da, oftă ea. Mereu uit că multora le plac doar alea. Presupun că–s necesare şi ele, fiindcă nu poţi şti cu adevărat cât de plăcut e unul, dacă nu ştii cât de neplăcut nu este. Se întrerupse o clipă, apoi continuă:

— Dacă Rima şi Raţiunea ar fi aici, nu mă îndoiesc că totul ar merge şnur.

— De–asta vrem să le salvăm, anunţă Milo, mândru.

— Ce zi lungă şi grea veţi avea! V–ar prinde bine ceva hrană, strigă ea, înmânându–i lui Milo un pachetel cafeniu, frumos ambalat şi legat cu sfoară. Să ţineţi minte: nu–s chestii de mâncat, ci de ascultat, pentru că veţi fi adesea la fel de hămesiţi după sunete ca după mâncare. Aveţi acolo zgomote ce se aud noaptea pe stradă, fluierături de locomotive îndepărtate, trosnet de frunze uscate arzând, rumoare de magazine universale, crănţănit de dinţi în pâinea prăjită, scârţâit de arcuri de saltele, precum şi, normal, felurite tipuri de hohote. Câte puţin din fiecare şi cred că vă veţi bucura de ele pe meleagurile îndepărtate şi izolate unde veţi ajunge.

— Nu mă îndoiesc de asta, răspunse Milo, recunoscător.

— Urmaţi drumul ăsta care duce la mare şi cotiţi la stânga, le indică ea. Ajungeţi numaidecât la Numeropolis.

Aproape înainte ca ea să termine de vorbit, îşi luară rămas–bun şi lăsară valea în urma lor.

Litoralul era plat şi liniştit, mareea calmă lingea jucăuş plaja nisipoasă. În depărtare, o insulă minunată, acoperită de palmieri, le făcea cu ochiul dintre valurile scăpărătoare.

— De–acum nimic rău nu ni se mai poate întâmpla, strigă fericit Farsorul şi, de cum rosti aceste cuvinte, sări din maşină ca propulsat de un arc şi zbură toată distanţa până la mica insulă.

— Şi avem timp berechet, răspunse Tock, care nu observase absenţa insectei. Sări şi el brusc în aer şi dispăru.

— Cu siguranță că ziua n–ar putea fi mai frumoasă, îi aprobă Milo, prea atent la drum ca să observe dispariția celorlalți.

Dar, într–o fracțiune de secundă, dispăru şi el.

Ateriza lângă Tock şi speriatul Farsor pe insula minusculă, care arăta acum cu totul diferit. în loc de palmieri şi flori, nu erau decât pietre şi trunchiuri răsucite de copaci morți de mult. Cu siguranță nu era acelaşi colț de rai ca acela văzut de ei de pe şosea.

— Nu vă supărați, îl interpelă Milo pe primul trecător, ați putea să–mi spuneți unde sunt?

— Nu vă supărați, replică omul, ați putea să–mi spuneți *cine* sunt?

Omul era îmbrăcat într–o jachetă ponosită de tweed şi pantaloni strânşi sub genunchi, ciorapi lungi de lână şi o tichie țuguiată şi în față şi în spate şi părea cât se poate de zăpăcit.

— Trebuie să ştii cine eşti, zise Milo, nerăbdător.

— Trebuie să ştii unde eşti, răspunse individul, la fel de plictisit.

— O, Doamne, nu ne va fi uşor, îi şopti Milo lui Tock. Oare îl putem ajuta?

Se sfătuiră câteva minute şi în cele din urmă cărăbuşul ridică ochii şi întrebă:

— Poți să te descrii?

— Da, fireşte, răspunse omul, bucuros. Sunt cât se poate de înalt – şi crescu mult în sus, până nu se mai văzură din el decât pantofii şi ciorapii – şi cât se poate de scund – micşorându–se până la dimensiunile unei pietricele. Sunt cât se poate de generos, urmă el, înmânând fiecăruia câte un măr mare, roşu, şi cum nu se poate mai egoist, mârâi, smulgându–le merele din mâini. Sunt cât se poate de puternic, mugi el, ridicând un bolovan enorm deasupra capului, şi cum nu se poate mai slab, icni, clătinându–se sub greutatea pălăriei. Sunt cât se poate de instruit, remarcă el în douăsprezece limbi diferite, şi cum nu se poate mai prost, remarcă, vârându–şi ambele picioare în acelaşi pantof. Sunt cât se poate de grațios, fredona el, în echilibru pe un vârf de picior, şi cât se poate de neîndemânatic, strigă, vârându–şi degetul mare în ochi. Sunt cât se poate de rapid, anunță el, fugind de două ori în jurul insulei în circa zero minute, şi nemaipomenit de lent, se târî, făcându–i un semn de adio cu mâna unui melc.

Vă ajută asta la ceva?

Cei trei se consultară din nou pe şoptite până ajunseră la un consens.

— De fapt, e foarte simplu, zise Farsorul, învârtindu–şi bastonul.

— Dacă tot ce ne–ai spus este adevărat, îl completă Tock.

— Atunci, fără urmă de îndoială, conchise Milo, exuberant, dumneata trebuie să fii Canby.

— Păi, sigur, da, fireşte! strigă omul. De ce nu m–oi fi gândit singur la asta? Sunt cât se poate de fericit. Dintr–odată se aşează, îşi luă capul în palme şi oftă:

— Dar şi cât se poate de trist.

— Acum vrei să ne spui unde suntem? întrebă Tock, măturând cu privirea insula dezolării.

— Sigur că da, zise Canby. Vă aflați pe Insula Concluziilor. Simțiți–vă ca acasă! Probabil că veți rămâne aici multă vreme.

— Dar cum am ajuns noi aici? întrebă Milo, încă nedumerit că se afla acolo.

— Ați sărit, fireşte[6], le explică, scurt, Canby. Aşa ajunge aici aproape toată lumea. E foarte simplu: de fiecare dată când decizi ceva fără a avea un motiv întemeiat, sari, vrând–nevrând, la Concluzii. E o călătorie atât de uşoară că eu însumi am venit aici de o sută de ori.

— Dar locul mi se pare dezolant, remarcă Milo.

— Adevărat, recunoscu Canby. Din depărtare arată mult mai bine.

În timp ce vorbea, alți opt–nouă oameni plutiră spre insulă din diferite direcții.

— Ei bine, eu am de gând să sar înapoi, anunță Farsorul, care făcu două sau trei flexiuni de încălzire, sări cât putu de energic şi ateriza grămadă la un metru depărtare.

— Degeaba încerci, îl dojeni Canby, ajutându–l să se pună pe picioare. Nu poți sări *din* Concluzii. întoarcerea înapoi nu–i atât de uşoară. De–aia–i aşa o înghesuială teribilă pe insulă.

Cu certitudine spunea adevărul, fiindcă pe toată lungimea țărmului mohorât, îngrămădite ciorchine pe stânci, cât vedeai cu ochii, erau cete enorme de oameni, toți cu privirile triste ațintite spre larg.

— Nu există nici măcar o barcă? se interesă Milo, dornic să–şi continue expediția.

— O, nu, răspunse Canby, scuturând din cap. Singura modalitate de întoarcere e înotul, ceea ce presupune un efort serios şi îndelungat.

6 *To jump to conclusions* (literal, a sări la concluzii) înseamnă a trage concluzii pripite. (N.r.)

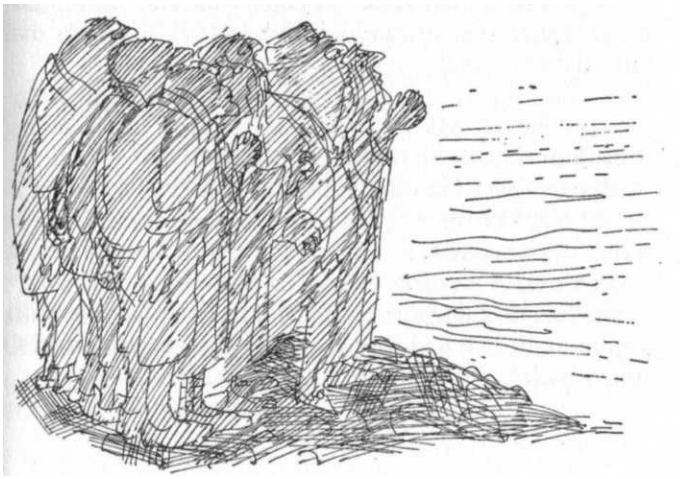

— Mie nu–mi place să mă ud, mormăi nefericitul gândac, iar ideea îl făcu să se înfioare.

— Nici lor, zise trist Canby. Asta–i şi ţine aici. Dar, în locul vostru, n–aş fi atât de îngrijorat, fiindcă puteţi să vă scăldaţi toată ziua în Marea Cunoaşterii şi să ieşiţi din ea uscaţi ca iasca. Asta li se întâmplă aproape tuturor. Dar acum vă rog să mă scuzaţi. Trebuie să–i salut pe nou–sosiţi. După cum ştiţi, sunt cât se poate de amabil.

Ignorând freneticele obiecţii ale Farsorului, Milo şi Tock se deciseră să înoate şi, protestând şi vociferând, cărăbuşul fu tras de ei înspre mare.

Canby plecă grăbit să răspundă la alte întrebări, ultimul lucru pe care îl auziră spunând fiind: –Iertaţi–mă, puteţi să–mi spuneţi cine sunt? înotară, înotară şi iarăşi înotară, parcă ore în şir, şi doar îmbărbătările constante ale lui Tock îl făcură pe Milo să continue lupta cu apa rece ca gheaţa. în cele din urmă ajunseră la ţărm, storşi de vlagă şi, cu excepţia gâzei, uzi leoarcă.

— N–a fost rău deloc, decretă Farsorul, îndreptându–şi cravata şi scuturându–se de picături. Neapărat mai vin o dată în vizită.

— Sunt sigur c–o vei face, pufni Milo. Dar de acum încolo nu mă voi mai hotărî la nimic fără un motiv serios. Prea mult timp se pierde sărind la Concluzii.

Automobilul era exact acolo unde îl lăsaseră şi cât ai bate din palme porniră din nou la drum pe şoseaua ce se îndepărta de coastă, începându–şi lungul urcuş în munţi. Soarele cald şi briza cu iz de valuri îi zvântară din mers.

— Sper să ajungem repede la Numeropolis, zise Milo, gândindu–se la micul dejun de care nu avuseseră parte. O mai fi mult?

CAPITOLUL XIV. DODECAEDRUL PREIA CONDUCEREA

În fața lor, mai sus, drumul se ramifica în trei şi, parcă răspunzând la întrebarea lui Milo, un indicator enorm, îndreptat în toate cele trei direcții, spunea clar:

NUMEROPOLIS
5 mile
1600 vergele
8 800 yarzi
26 400 picioare
316 800 inci
633 600 semi–inci şi aşa mai departe

— Să călătorim cu mile, propuse Farsorul. E mai scurt.
— Să călătorim cu semi–inci, sugeră Milo. E mai repede.
— Dar pe care drum s–o apucăm? întrebă Milo. Contează foarte mult.

Cum se dondăneau ei, o figură extrem de stranie, mititică, ieşi agilă de după indicator şi se apropie de ei, turuind neîntrerupt:

— Da, sigur; sigur că da; cu certitudine; da, măi; negreşit, contează foarte mult.

Era construită (aceasta fiind unica modalitate de a o descrie) dintr–un mare număr de linii şi unghiuri, unificate într–o singură formă solidă şi multilaterală, cam ca un cub căruia i s–au retezat toate colțurile şi apoi i s–au mai retezat colțurile o dată. Fiecare latură era îngrijit notată cu o literă mică şi fiecare unghi cu o literă mare. în vârf purta o beretă elegantă şi, privind intens de pe una dintre multele suprafețe, avea o mină cât se poate de serioasă. Poate înțelegeți mai bine descrierea dacă examinați ilustrația.

Ajunsă în dreptul automobilului, figura îşi scoase bereta şi recită cu o voce răsunătoare şi clară:

— Am unghiuri multiple
Şi laturi jdemii Sunt Dodecaedrul Tu cine oi fi?

— Ce–i un Dodecaedru? întrebă Milo, abia putând pronunța năstruşnicul cuvânt.

— Uită–te şi singur, îi răspunse figura, învârtindu–se încet. Un Dodecaedru e un poliedru cu douăsprezece fețe.

În timp ce vorbea, alte unsprezece chipuri apărură, pe rând, pe fiecare suprafață, fiecare cu o altă expresie.

— De obicei, folosesc doar una o dată, se confesa figura, iar chipurile, în afară de cel zâmbitor, dispărură imediat. Mă scuteşte de trudă şi de zdroabă. Ție cum ți se spune?

— Milo, răspunse Milo.

— Ciudat nume, zise figura, schimbându–şi chipul surâzător cu unul încruntat. Şi n–ai decât o singură față.

— E ceva rău? întrebă Milo, asigurându–se că figura mai era prezentă.

— O să ți–o toceşti de tot, folosind–o pentru toate cele, răspunse Dodecaedrul. Uite, eu am o față pentru zâmbit, una pentru râs, una pentru plâns, alta pentru încruntări, alta pentru gândit, alta pentru îmbufnări şi încă şase de rezervă. Pe toți ăia cu o singură față îi cheamă Milo?

— Nicidecum, răspunse Milo, pe unii îi cheamă Henry ori George ori Robert ori John ori o mulțime de alte nume.

— Ce bramburească! strigă figura. Aici, fiecăruia i se spune exact pe nume. Triunghiurile se numesc triunghiuri, cercurile, cercuri, chiar şi cifrele, dacă sunt aceleaşi, au acelaşi nume. Păi, imaginează–ți ce s–ar întâmpla dacă cifrelor „doi" le–am da nume ca Henry, ori George, ori Robert, ori John, ori o mulțime de alte apelative. Ar trebui să spunem că Robert plus John este egal cu patru, iar dacă numele lui „patru" ar fi Albert, n–am mai avea nicio putere.

— Niciodată nu mi–am pus problema în felul ăsta, recunoscu Milo.

— Atunci propunerea mea este să te apuci numaidecât, îl admonesta Dodecaedrul, cu fața pentru admonestări, fiindcă aici, la Numeropolis, totul este precis la milimetru.

— În cazul ăsta, i–o întoarse Milo, poate ne ajuți să ne hotărâm pe care drum s–o luăm.

— Cu toată plăcerea, răspunse el, bucuros. Nicio problemă. Dacă o maşină mică, ducând trei persoane cu treizeci de mile pe oră timp de zece minute pe un drum lung de cinci mile la 11.35 dimineața, porneşte în acelaşi timp cu trei persoane care au călătorit într–un automobil mic cu douăzeci de mile pe oră timp de cincisprezece minute pe alt drum, exact de două ori mai lung ca unul de la jumătatea distanței celuilalt, în timp ce un băiat, un câine şi o insectă parcurg o distanță egală în acelaşi timp ori aceeaşi distanță într–un timp egal pe un al treilea drum în mijlocul lui octombrie, atunci care ajunge primul şi care e cel mai bun drum de urmat?

— Şaptesprezece! strigă Farsorul, *fircălind* furios pe o bucată de hârtie.

— Păi, nu sunt sigur, dar... bâigui Milo după câteva minute de calcul febril.

— Trebuie să–ți dai mai multă silință, îl dojeni Dodecaedrul, altminteri nu vei şti niciodată ce distanță ai parcurs ori dacă ai ajuns sau nu la destinație.

— Nu mă prea pricep la rezolvat probleme, recunoscu Milo.

— Mare păcat! oftă Dodecaedrul, sunt extrem de folositoare. Eşti conştient, de pildă, că dacă un castor lung de şaptezeci de centimetri, cu coada de cincizeci de centimetri, poate construi un zăgaz înalt de patru metri şi lat de doi în două zile, tot ce–ți trebuie ca să construieşti barajul de la Boulder este un castor lung de douăzeci de metri, cu coada de unsprezece?

— Şi unde ai găsi un castor atât de mare? bombăni Farsorul, rupând vârful creionului.

— Sunt sigur că nu ştiu, răspunse figura, dar dacă–l găseşti, cu siguranță vei şti ce să faci cu el.

— Nu are sens, protestă Milo, căruia i se învârtea capul de atâtea numere şi întrebări.

— Poate că ai dreptate, admise celălalt. Dar e absolut exact şi câtă vreme răspunsul e corect, cui îi pasă dacă întrebarea era greşită? Dacă vrei sens, trebuie să ți–1 construieşti singur.

— Toate trei drumurile ajung în acelaşi loc în acelaşi timp, întrerupse Tock, care se ocupase răbdător de rezolvarea primei probleme.

— Corect! strigă Dodecaedrul. Vă duc eu însumi acolo. Acum vă dați seama cât de importante sunt problemele? Dacă n–ai fi rezolvat–o pe asta ca la carte, poate ați fi ales drumul greşit.

— Eu nu văd unde am greşit, protestă Farsorul, verificându–şi, înfierbântat, calculele.

— Dar, dacă toate drumurile ajung în acelaşi loc în acelaşi timp, nu sunt toate drumul corect? întrebă

Milo.

— Bineînțeles că nu, strigă figura, cu cea mai încruntată şi întunecată dintre fețe. Toate sunt drumul *greşiți* Doar fiindcă ți se cere să alegi, nu înseamnă că unul dintre ele trebuie să fie corect!

Se duse la indicator şi–l învârti repede de trei ori în jurul axei. Cum făcea asta, cele trei drumuri dispărură şi brusc apăru unul nou, mergând în direcția spre care arăta acum semnul.

— Sunt cinci mile până la Numeropolis, indiferent de drum? întrebă Milo.

— Mă tem că aşa e, răspunse Dodecaedrul, sărind pe bancheta din spate a automobilului. E singurul indicator pe care–l avem.

Noul drum era denivelat şi plin de pietroaie şi, ori de câte ori se loveau de unul, Dodecaedrul sărea în aer şi ateriza pe una dintre fețele sale, cu o încruntătură, un zâmbet, un râset sau un scâncet, în funcție de care chip era.

— Ajungem imediat, anunță el, fericit, după o tumbă scurtă. Bine ați venit în țara numerelor!

— Nu pare prea îmbietoare, remarcă gâza.

In timp ce şoseaua urca, nicăieri nu se vedea niciun fir de iarbă, niciun arbore. Numai şi numai bolovani.

— Asta e locul unde se fabrică numerele? întrebă Milo când maşina se zgudui din nou şi de data asta Dodecaedrul pluti în josul pantei muntelui, cu picioarele deasupra capului şi gemetele deasupra grimaselor, aterizând cu partea tristă în sus, în fața a ceva ce arăta ca o gură de peşteră.

— Nu se fabrică, răspunse el, ca şi cum nimic nu s–ar fi întâmplat. Trebuie să le dezgropi. Chiar nimic nu ştii despre numere?

— Păi, după mine nu–s foarte importante, zise Milo printre dinți, prea stânjenit ca să recunoască adevărul.

— NU–S IMPORTANTE! răcni Dodecaedrul, roşu de indignare. Poți comanda un ceai pentru doi fără cifra „doi", poți avea trei şoareci orbi fără „trei"? Ar exista cele patru vânturi fără un „patru"? Şi cum ai naviga pe şapte mări fără un „şapte"?

— Nu voiam să spun decât că... începu Milo, dar Dodecaedrul, supraemoționat şi țipând furios, continuă să peroreze:

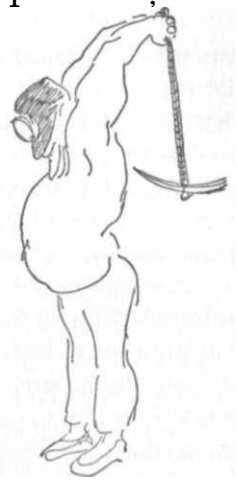

— Dacă ai speranțe mari, cum ştii cât de mari sunt? Ştii oare că scăpările ca prin urechile acului sunt de diferite mărimi ale acestor urechi? Ai putea călători în lumea largă fără să ştii cât de largă este? Şi

cum poți îndeplini ceva după lungi tergiversări fără să ştii cât de lungi sunt tergiversările? Păi, numerele sunt cele mai frumoase şi mai valoroase lucruri din lume. Urmați–mă şi o să vă demonstrez! Se răsuci pe călcâie şi intră, săltăreț, în peşteră.

— Veniți odată, veniți odată! strigă el din gaura neagră. Nu vă pot aştepta toată ziua!

După o clipă, intrară pe urmele lui în miezul muntelui.

Fură necesare câteva minute ca ochii să li se acomodeze cu penumbra şi, în acest interval, auziră peste tot în jur *zgrepțăneli*, zgârieturi, pocnituri, frecături.

— Puneți–vă astea, îi instrui Dodecaedrul, înmânând fiecăruia câte o cască de protecție cu o lanternă în frunte.

— Dar unde mergem? şopti Milo, căruia i se părea că se află într–un loc unde trebuie să şopteşti.

— Am ajuns, răspunse figura, cu un gest cuprinzător. Suntem în mina de numere.

Milo îşi miji ochii ca să scruteze întunericul şi văzu pentru întâia oară că pătrunseseră într–o cavernă vastă, iluminată doar de lumina moale, fantomatică, a marilor stalactite ce atârnau amenințător din tavan. Galerii şi coridoare, dând pereților o înfățişare de fagure, porneau în toate direcțiile şi descriau meandre de la podea până în plafon, în susul şi–n josul marginilor peşterii. Oriunde se uita, Milo vedea omuleți nu mai mari decât el însuşi săpând şi tăind, lopătând şi răzuind, împingând sau trăgând dintr–un loc în altul vagonete pline de rocă.

— Pe aici, îi instrui Dodecaedrul, şi fiți atenți pe unde călcați!

Când vorbi, vocea lui produse un ecou şi un ecou al ecoului şi încă unul, amestecându–se cu rumoarea activității din jur. Tock tropăia alături de Milo, iar Farsorul, cu pasul gingaş, îi urma.

— A cui este mina? întrebă Milo, ocolind două vagonete umplute cu vârf.

— PE CELE PATRU MILIOANE OPT SUTE DOUĂZECI ŞI ŞAPTE DE MII ŞASE SUTE CINCIZECI ŞI NOUĂ DE FIRE DE PĂR DIN CAPUL MEU, E A MEA, VEZI BINE! mugi o voce din celălalt capăt al cavernei.

Cu paşi mari, înainta spre ei o siluetă care nu putea fi decât Matemagicianul.

Era îmbrăcat într–o mantie lungă, curgătoare, toată ornată cu ecuații matematice complexe şi purta un coif înalt, țuguiat, care–i dădea o înfățişare foarte înțeleaptă. în mâna stângă ținea un toiag lung, cu un vârf de creion într–un capăt şi o gumă de şters în celălalt.

— E o mină drăguță, se scuză Farsorul, întotdeauna intimidat de zgomotele puternice.

— Cea mai mare mină de numere din regat, declară, fălos, Matemagicianul.

— Are şi pietre prețioase? întrebă Milo, emoționat.

— PIETRE PREȚIOASE!? răcni el, şi mai tare decât înainte.

Apoi, aplecându–se spre Milo, vorbi normal:

— Pe cele opt milioane două sute patruzeci şi şapte de mii trei sute douăsprezece fire din urzeala mantiei mele, declar că are! Fii atent!

Vârându–şi mâna într–un vagonet, scoase un obiect mititel şi–l frecă viguros de mantie. Când îl ridică la lumină, acesta scapără luminos.

— Dar ăsta–i un cinci, obiectă Milo, fiindcă exact asta era.

— Întocmai, încuviință Matemagicianul, un odor cât se poate de prețios. Examinează şi alte câteva!

Luă o grămăjoară de pietre în căuşul palmei şi le turnă în brațele lui Milo. Erau toate numerele, de la unu la nouă, precum şi un asortiment de zerouri.

— Le extragem şi le şlefuim pe loc, le explică Dodecaedrul, indicând un grup de muncitori care trudeau la discurile cu abrazivi, după care le expediem în lumea largă. Splendide, nu–i aşa?

— Excepționale, zise Tock, căruia numerele îi erau foarte dragi.

— Aşadar de aici vin ele, remarcă Milo, privind admirativ colecția strălucitoare de cifre.

I le restitui Dodecaedrului cu cea mai mare grijă, dar una tot căzu pe jos şi se frânse în două cu o pocnitură. Farsorul trase o strâmbătură şi Milo făcu o mutră teribil de amărâtă.

— Oh, nu te îngrijora, zise Matemagicianul, culegând bucățile. Cifrele rupte le folosim la fracții. –Dar diamante, smaralde şi rubine n–aveți? întrebă, enervat, Farsorul, total dezamăgit de ceea ce văzuse până acum.

— Ba da, cum să nu, răspunse Matemagicianul şi–i îndrumă către capătul peşterii. Pe aici!

Acolo, aşezate în grămezi enorme ce se înălțau aproape până la plafon, erau nu doar diamante, smaralde şi rubine, ci şi safire, ametiste, topaze, piatra lunii şi granate. Cea mai uimitoare comoară văzută de ei vreodată.

— Teribil ce ne încurcă astea, suspină Matemagicianul, şi nimeni nu ştie ce se poate face cu ele. Aşa că mereu le extragem şi le aruncăm. Acum, continuă el, scoțând un fluier de argint şi suflând tare în el, haideți să mâncăm ceva!

Pentru prima oară în viața sa gândacul, uimit, rămase fără replică.

CAPITOLUL XV. PE AICI, SPRE INFINIT

În peşteră dădură buzna opt mineri dintre cei mai vânjoşi, cărând un cazan imens în care bolborosea şi şuiera ceva, emițând un abur savuros, care se ridica încet spre tavan, în spirale dense. O aromă dulce şi totuşi înțepătoare plutea în aer, lunecând subtil de la un nas nervos la altul, cu popasuri suficient de lungi ca să facă mai multe guri să saliveze şi câteva stomacuri să ghiorțăie. Milo, Tock şi Farsorul văzură, impresionați, cum minerii îşi puseră jos uneltele şi se îmbulziră în jurul

marelui cazan, să se servească. –Poate că vreți să mâncați ceva? îi îmbie Metamagicianul, oferind fiecăruia câte un castron plin ochi.

— Da, domnule, răspunse Milo, hămesit.

— Mersi frumos! adăugă Tock.

Farsorul nu zise nimic, fiind deja prea ocupat cu înfulecatul, şi cât ai clipi din ochi toți trei înghițiră tot ce primiseră, până la ultima firimitură.

— Vă rog, mai luați câte o porție! îi îndemnă Matemagicianul, umplându–le la loc holurile, care fură golite cu aceeaşi viteză ca prima oară.

— Să nu vă opriți! insistă el, servindu–i încă o dată şi încă şi încă şi încă şi încă o dată.

„Ce bizar", se gândi Milo, terminând a şaptea porție. „Cu fiecare porție pe care o mănânc sunt mai flămând decât înainte."

— Mai serviți, le propuse Matemagicianul, iar ei continuara să mănânce în ritmul în care li se umpleau castroanele.

După ce Milo dădu gata nouă porții, Tock unsprezece, iar Farsorul, fără a se opri măcar o clipă ca să ridice privirea, douăzeci şi trei, Matemagicianul suflă a doua oară în fluier şi numaidecât cazanul fu scos de acolo, iar minerii se întoarseră la muncă.

— Ufff, gâfâi gândacul, dându–şi brusc seama că era de douăzeci şi trei de ori mai flămând decât atunci când începuse să mănânce. Sunt lihnit de foame.

— Şi eu la fel, se tângui Milo, simțindu–şi stomacul mai gol decât oricând, cu toate că am mâncat peste măsură.

— Da, şi mâncarea a fost delicioasă, nu? întrebă Dodecaedrul, ştergându–şi sosul de pe câteva guri. E specialitatea regatului: tocăniță de scăderi.

— Am o poftă de mâncare mai mare decât la început, anunță Tock, rezemându–se, slăbit, de o stâncă mai voluminoasă.

— Firește, răspunse Matemagicianul, la ce altceva te aşteptai? Cu cât mănânci mai mult, cu atât eşti mai flămând. Toată lumea ştie.

— Chiar? întrebă neîncrezător Milo. în cazul ăsta, cum te saturi?

— Să te saturi? întrebă contrariat Matemagicianul. Aici, în Numeropolis, ne aşezăm la masă când suntem sătui şi mâncăm până ni se face foame. în felul ăsta, când nu ai nimic de mâncare, ai mai mult decât suficient. Un sistem foarte economicos. Cred că erați sătui până–n gât, de vreme ce ați mâncat atâta. –E cât se poate de logic, le explică Dodecaedrul. Cu cât doreşti mai mult, cu atât primeşti mai puțin şi cu cât primeşti mai puțin, cu atât ai mai mult. Aritmetică elementară, atâta tot. Să zicem că ai ceva, la care mai adaugi ceva. Ce rezultă?

— Mai mult, răspunse imediat Milo.

— Corect, dădu din cap Dodecaedrul. Acum, să zicem că ai ceva la care adaugi nimic. Care e rezultatul? –Ai tot cât ai avut, răspunse Milo, nu prea convins.

— Splendid! strigă Dodecaedrul. Acum, să presupunem că ai ceva la care adaugi mai puțin decât nimic. Ce rezultat obții atunci?

— FOAMETE! răcni înnebunitul Farsor, realizând brusc cu ce fuseseră umplute cele douăzeci şi trei de castroane.

— Nu–i chiar aşa de rău, îi consolă Dodecaedrul, cu fața cea mai empatică. Peste câteva ore veți fi sătui şi mulțumiți – chiar la timp pentru cină.

— O, Doamne! făcu Milo, cu vocea slabă şi tristă. Eu nu mănânc decât dacă mi–e foame.

— Stranie idee, bombăni Matemagicianul, ridicând toiagul deasupra capului şi frecând de câteva ori tavanul cu capătul de gumă. Acuşica vei spune că nu dormi decât dacă ți–e somn.

Până să termine fraza, peştera, minerii şi Dodecaedrul dispăruseră şi rămăseseră doar ei patru în atelierul Matemagicianului.

— Am constatat, explică acesta, pe un ton firesc, că modul cel mai eficient de a ajunge dintr–un loc în altul este să ştergi tot şi să o iei *da capo*. Simțiți–vă ca acasă!

— Dar întotdeauna călătoriți astfel? întrebă Milo, examinând curios marea sală circulară cu şaisprezece ferestre înguste şi arcuite, corespunzând exact celor şaisprezece diviziuni de pe o busolă.

Pe toată circumferința se vedeau numere de la zero la trei sute şaizeci, marcând gradele cercului, iar pe podea, pereți, mese, scaune, pupitre, dulapuri şi tavan erau etichete cu înălțimea, lățimea, adâncimea fiecărui obiect şi distanța până la şi de la unul la altul. Într–o latură se găsea un gigantic carnețel, proptit pe un şevalet, iar de frânghii şi cârlige atârna o colecție de balanțe, rigle, greutăți de măsură, rulete şi felurite alte instrumente folosite pentru a măsura obiecte de toate soiurile, în fel şi chip.

— Sigur că nu, răspunse Matemagicianul.

Ridică vârful ascuțit al toiagului, trasă în aer o linie dreaptă şi subțire şi apoi trecu, grațios, urmând–o, dintr–o jumătate a încăperii în cealaltă.

— Aproape tot timpul urmez distanța cea mai scurtă dintre două puncte. Şi, firește, dacă trebuie să fiu în mai multe locuri deodată, remarcă el, scriind îngrijit în carnețel 7 x1 = 7, pur şi simplu înmulțesc. Dintr–odată apărură şapte matemagicieni unul lângă altul, semănând unul cu altul ca nişte picături de apă.

— Cum ați făcut asta? căscă gura de uimire Milo.

— Nu–i mare lucru, ziseră cei şapte, în cor, dacă eşti în posesia toiagului magic.

Apoi şase dintre ei se anulară şi dispărură pur şi simplu.

— Dar nu–i decât un creion mare, obiectă Farsorul, lovindu–l uşor cu propriul baston.

— Asta aşa–i, răspunse Matemagicianul, dar după ce înveți cum să–l foloseşti, nu există lucru pe care să nu–l poți face.

— Poți face și să dispară lucruri? Se interesă agitat, Milo.

— Sigur că da, zise el, păşind vioi până la şevalet. Apro–prie–te puțin şi priveşte cu atenție.

După ce arătă că nu ascundea nimic în mâneci, în pălărie sau la spate, Matemagicianul scrise iute:

4 + 9 – 2 **x** 16 + 1 + 3 **x** 6 – 6 7 + 8 **x** 2 – 3 + 2 6 – 1⁄34 + 3 + 7 + 2 – 5 =

După care ridică, întrebător, fruntea.

— Şaptesprezece! țipă insecta, care reuşea de fiecare dată să dea primul răspuns greşit.

— Totul egal cu zero, îl corectă Milo.

— Exact, aprobă Matemagicianul, efectuând o plecăciune teatrală, şi întregul şir de cifre dispăru de sub ochii lor. Acuma zi, ai vrea să mai vezi şi altceva?

— Da, vă rog, răspunse Milo. Puteți să–mi arătați cel mai mare număr care există?

— Cu deosebită plăcere, răspunse Matemagicianul, deschizând uşița unui dulăpior. Aici îl ținem. A fost nevoie de patru mineri ca să–l excaveze.

Înăuntru era cel mai mare **3** văzut vreodată de Milo. De două ori mai înalt decât Matemagicianul.

— Nu, nu la asta mă refeream, protestă Milo. îmi puteți arăta cel mai lung număr care există?

— Bineînțeles, zise Matemagicianul, deschizând o altă uşă. Iată–l. A fost nevoie de trei căruțe ca să–l aducem.

În dulap era cel mai lung **8** imaginabil, aproape la fel de lat cât de înalt era treiul.

— Nu, nu, nu, nici de data asta nu asta am vrut să spun, protestă Milo, aruncându–i o privire disperată lui Tock.

— Cred că ceea ce ți–ar plăcea să vezi, zise câinele, scărpinându–se sub patru şi jumătate, este numărul de cea mai mare magnitudine posibilă.

— Păi, de ce nu spui aşa? îl admonesta Matemagicianul, ocupat până peste cap să măsoare circumferința unei picături de ploaie. Care–i cel mai mare număr pe care ți–l poți imagina tu?

— Nouă trilioane, o sută nouăzeci şi nouă de miliarde, nouă sute nouăzeci şi nouă de mii, nouă sute nouăzeci şi nouă, recită Milo dintr–o suflare.

— Foarte frumos, îl lăudă Matemagicianul. Acum, adaugă unu. Adaugă unu din nou, repetă el, după ce Milo adăugase primul unu. Acum, adaugă iar unu. Adaugă încă un unu. Mai adaugă un unu. Acum adaugă...

— Dar când mă pot opri? se burzului Milo.

— Niciodată, îi răspunse Matemagicianul cu un zâmbet şiret, căci numărul pe care–l vrei e întotdeauna mai mare cu cel puțin unu decât numărul pe care–l ai, atât de mare încât dacă ai început să–l spui ieri n–ai să–l termini de spus mâine.

— Şi unde se poate găsi un număr atât de mare? întrebă, sarcastic, Farsorul.

— Acolo unde există şi cel mai mic număr posibil, răspunse Matemagicianul, cooperant, pe care sper că–l cunoaşteți.

— Fireşte, zise insecta, amintindu–şi brusc că are ceva de lucru în capătul celălalt al încăperii.

— O milionime? întrebă Milo, încercând să se gândească la cel mai mic număr fracționar.

— Cam pe acolo. Dar mai întâi împarte–o la doi. Acum împarte iar la doi. Mai împarte–o o dată la doi.

Acum împarte–o iar la doi. Iarăşi împarte–o la doi. Acum împarte...

— Dumnezeule! strigă Milo, acoperindu–şi urechile cu palmele. Nici chestia asta nu se mai termină? –Cum să se termine, întrebă Matemagicianul, când poți lua mereu o jumătate din ceea ce ai, până rămâne un număr atât de mic, încât dacă ai începe să–l spui chiar acum, ai termina de vorbit înainte de a deschide gura?

— Unde poți păstra ceva atât de minuscul? întrebă Milo, străduindu–se din răsputeri să–şi imagineze un asemenea lucru.

Matemagicianul se opri din lucru şi explică simplu:

— Păi, într–o cutie atât de mică de nici nu se vede, ținută într–un sertar prea mic ca să–l vedem, într–un dulap atât de mititel că nu se vede, într–o casă mică–mică, de nici nu se vede, într–un oraş atât de micuț că nu–l vedem, făcând parte dintr–o țară atât de minusculă că nu se vede, dintr–o lume prea mică s–o vedem.

După care se aşează, îşi făcu vânt cu batista şi continuă:

— Pe deasupra, bineînțeles, ținem totul într–o altă cutie, atât de mică încât fiu se vede. Dacă mă urmați, o să vă arăt unde este.

Merseră până la una dintre ferestrele înguste şi acolo, prins de pervaz, era capătul unei linii ce împărțea podeaua în două şi se pierdea în depărtare, nemaivăzându–se.

— Urmați linia asta o eternitate, le spuse Matemagicianul, şi când ajungeți la capăt, cotiți la stânga. Veți ajunge astfel pe tărâmul Infinității, unde se păstrează cel mai mare, cel mai mic, cel mai mult şi cel mai puțin din orice lucru.

— Credeți–mă, nu dispun de atâta timp, se plânse Milo. Un drum mai scurt nu este?

— Ba da, poți încerca pe scările astea, propuse Matemagicianul, deschizând o altă uşă şi arătând cu degetul în sus. Şi ele tot acolo duc.

Milo străbătu încăperea dintr–un salt şi începu să urce scările, câte două odată.

— Vă rog, aşteptați–mă! le strigă el lui Tock şi Farsorului. Lipsesc doar câteva minute.

CAPITOLUL XVI. UN PĂSĂROI FOARTE MURDAR

Începu să urce, la început foarte repede, apoi tot mai încet, şi după câtăva vreme chiar şi mai încet, iar până la urmă, după multe minute de cățărare pe nesfârşita scară, un picior obosit abia mai era în stare să–l urmeze pe celălalt. Brusc, Milo înțelese că, în ciuda efortului depus, nu era mai aproape de vârf decât în momentul când pornise şi nu se îndepărtase prea mult de baza scării. Dar mai urcă o vreme cu îndârjire, până când, în cele din urmă, total sleit de puteri, se prăbuşi pe una din trepte.

— Trebuia să–mi dau seama, mormăi el, odihnindu–şi picioarele ostenite şi trăgând mult aer în piept. E exact ca linia dreaptă care merge până la infinit. Niciodată n–o să ajung acolo.

— Oricum nu ți–ar face multă plăcere, îi răspunse cineva, blând. Infinitatea e un loc îngrozitor de sărac. Cei de acolo nu reuşesc niciodată să ducă ceva la bun sfârşit.

Milo ridică fruntea, continuând să–şi susțină capul greu cu palma. începea să se obişnuiască să fie abordat în cele mai bizare momente, în locurile cele mai ciudate, de către oamenii cei mai năstruşnici – nici de data asta nu fu dezamăgit deloc. Alături de el, pe treaptă, se afla exact o jumătate de copil mic, despicat frumos din creştet până–n tălpi.

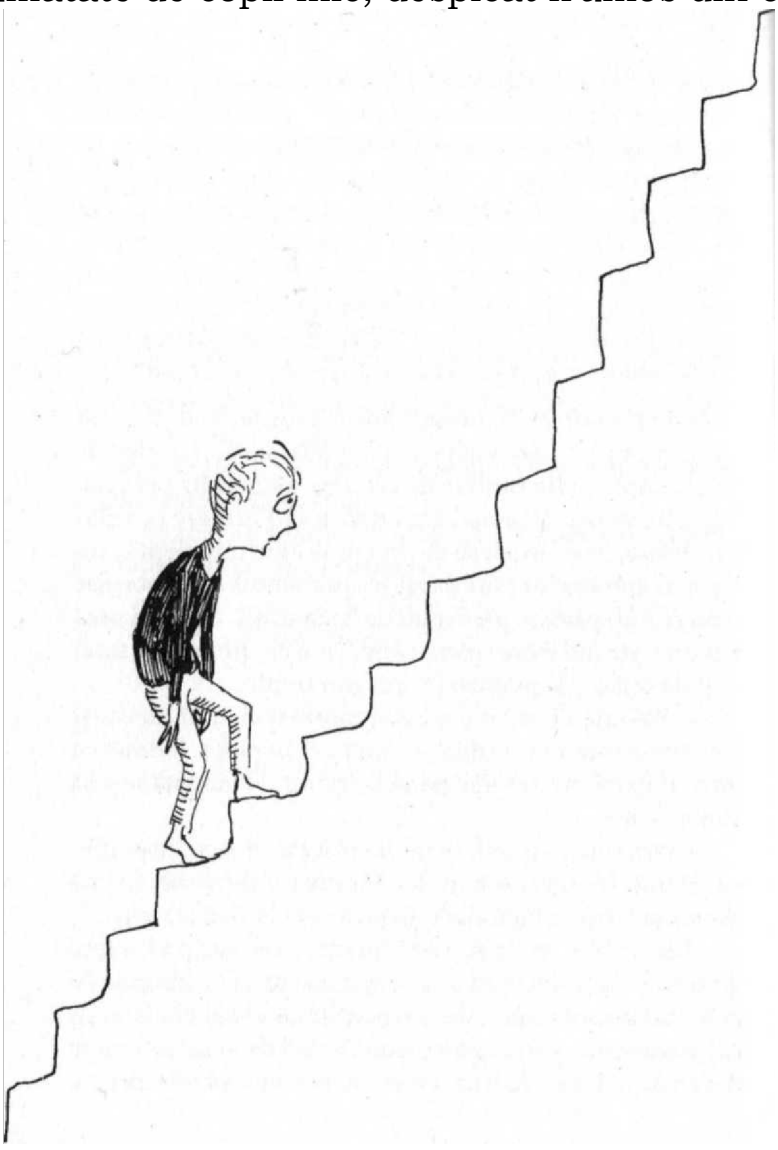

— Iartă–mă că mă holbez la tine, îi zise Milo după ce–l privise îndelung, dar n–am mai văzut până acum o jumătate de copil.

— Mai precis, 58%, îl corectă copilul, vorbind cu partea stângă a gurii (care întâmplător era şi unica parte).

— Ce–ai spus? întrebă Milo.

— 58%, repetă copilul, ceva mai mult decât jumătate.

— Întotdeauna ai fost aşa? întrebă Milo, repezit, crezând că precizarea era inutil de pedantă.

— Doamne, nu! îl asigură copilul. Acum câțiva ani eram doar 42% şi te rog să mă crezi că era foarte dezagreabil.

— Cum e familia ta? se interesă Milo, cu mai multă înțelegere.

— O, zise el, căzut pe gânduri, suntem o familie obişnuită: mama, tata şi 2,58 copii. După cum ți–am explicat, eu sunt cel 0,58.

— Cred că–i foarte ciudat să fii doar o parte dintr–o persoană, observă Milo.

— Ba deloc, zise copilul. Orice familie medie are 2,58 copii, aşa că nu duc lipsă de tovarăşi de joacă. Pe lângă asta, fiecare familie are, în medie, 1,3 automobile, iar eu, fiind singurul care ştie să conducă trei zecimi de autoturism, le am tot timpul la dispoziția mea.

— Dar mediile nu sunt ceva concret, protestă Milo, sunt doar imaginare.

— Aşa o fi, acceptă copilul, dar sunt deseori foarte utile. De exemplu, dacă n–ai absolut niciun ban, dar formezi un grup cu încă patru inşi care au câte zece dolari de cap, fiecare dintre voi are, în medie, opt dolari. N–am dreptate?

— Ba cred că da, zise Milo, moale.

— Păi, ia gândeşte–te cu cât o duci mai bine datorită mediilor, îi explică jumătatea de copil, convins. Gândeşte–te la sărmanul fermier, când nu plouă tot anul: de n–ar fi o precipitație medie anuală de nouăzeci de

centimetri pe metrul pătrat în regiunea lui, toate culturile i s–ar veşteji şi ar muri.

Lui Milo toate astea i se păreau teribil de încâlcite, fiindcă la şcoală respectiva materie îi dăduse constant de furcă.

— Mai există şi alte avantaje, continuă puştiul. Bunăoară, dacă un şobolan ar fi înconjurat de nouă mâțe, atunci, în medie, fiecare mâță ar fi 10% şobolan şi fiecare şobolan ar fi 90% mâță. Îți imaginezi că e mult mai plăcut pentru tine aşa, dacă eşti, cumva, şobolan.

— Dar una ca asta nu s–ar putea întâmpla! strigă Milo, sărind în picioare.

— Nu fi atât de sigur, zise răbdător copilul, fiindcă unul dintre cele mai interesante aspecte, când e vorba de matematică, ori de orice catadicseşti să înveți, este că multe lucruri care nu pot exista nicidecum, adeseori, există. Vezi, continuă el, e foarte asemănător cu încercarea ta de a ajunge la Infinitate. Ştii că–i acolo, dar nu ştii unde anume. Pe deasupra, dacă nu poți ajunge acolo niciodată nu înseamnă că nu merită să încerci.

— Nu mi–am pus problema în felul ăsta, zise Milo, pornind în jos pe scări. Cred că e timpul să mă întorc.

— Înțeleaptă decizie, îl aprobă puştiul. Dar să mai încerci cândva, poate vei ajunge mai aproape.

Când Milo îşi flutură mâna în semn de adio, îi zâmbi cald, ceea ce făcea, în medie, de 47 de ori pe zi.

„Toți cei de aici ştiu mult mai multe decât mine", se gândi Milo, sărind din treaptă în treaptă. „Trebuie să–mi îmbunătățesc prestația, dacă vreau să le salvez pe prințese."

După câteva clipe se găsea din nou la piciorul scării şi intră impetuos în atelier, unde Tock şi Farsorul urmăreau atenți demonstrația Matemagicianului.

— A, te–ai întors deja, strigă acesta, salutându–l cu un gest prietenos. Sper că ai găsit ceea ce căutai.

— Mă tem că nu, recunoscu Milo. Apoi continuă, pe un ton descurajat:

— Totul în Numeropolis este mult prea dificil pentru mine.

Matemagicianul dădu din cap înțelegător şi–şi mângâie de câteva ori bărbia.

— Vei constata, remarcă el blând, că singurul lucru pe care–l poți face cu uşurință este să greşeşti, iar asta nu prea merită efortul.

Milo se străduia din răsputeri să priceapă tot ce i se spusese, tot ce văzuse, dar, în timp ce vorbea, un gând nu–i dădea pace:

— De ce, întrebă el cu vocea pierită, adesea până şi lucrurile corecte nu par a fi adevărate?

O umbră de melancolie profundă îi trecu Matemagicianului peste față, iar ochii i se umeziră de tristețe. În jur totul era tăcut şi abia după câteva minute fu capabil să răspundă:

— Cât se poate de adevărat, oftă el, proptindu–se temeinic în toiag. Aşa stau lucrurile de când au fost surghiunite Rima şi Raţiunea.

— Chiar aşa, se amestecă Farsorul. Eu unul cred că...

— ŞI TOTUL DIN CAUZA ACELUI NEMERNIC ÎNCĂPĂŢÂNAT DE AZAZ, răcni Matemagicianul, reducându–l la tăcere pe cărăbuş, căci tristeţea i se transformase în furie şi el făcea paşi mari prin cameră, adunând mânie la mânie şi multiplicând înverşunarea. NUMAI EL E VINOVAT! – Poate că dacă aţi discuta cu el... începu Milo, dar nu i se dădu timp să sfârşească.

— E mult prea nerezonabil, îl întrerupse Matemagicianul. Păi, doar săptămâna trecută i–am trimis o epistolă, la care n–a avut bunul–simţ să–mi răspundă. Uite–te şi tu! Îi înmâna lui Milo o copie a scrisorii, care spunea:

4738 1919,
667 394017 5841 62589
85371 14 39588 7190434 203 27689 57131 481206.
5864 98053,
62179875073 –Dar

poate că nu pricepe numerele, zise Milo, citindu–le şi el cu oarecare dificultate.

— AIUREA! răcni Matemagicianul. Toată lumea pricepe numerele. Indiferent ce limbă vorbeşti, numerele semnifică acelaşi lucru. Un şapte este un şapte oriunde în lume.

„Doamne, Dumnezeule", gândi Milo, „toţi sunt foarte sensibili când e vorba de lucrurile la care se pricep cel mai bine."

— Cu permisiunea dumneavoastră, interveni Tock, schimbând subiectul, am vrea să le salvăm pe Rimă şi Raţiune.

— Şi Azaz a fost de acord? întrebă Matemagicianul.

— Da, domnule, îl asigură dulăul.

— ATUNCI EU NU SUNT! tună el din nou, pentru că, de când au fost exilate, niciodată noi doi n–am căzut de acord asupra vreunui lucru şi niciodată nu vom cădea!

Ultima remarcă şi–o sublinie cu o privire neagră, rău–prevestitoare.

— Niciodată? întrebă Milo, cu o abia perceptibilă nuanţă de incredulitate în voce.

— NICIODATĂ! repetă Matemagicianul. Dar dacă–mi poţi dovedi contrariul, ai permisiunea mea să pleci.

— Să vedem, zise Milo, care chibzuise grijuliu la problema asta de când plecaseră din Dicţionopolis. Deci sunteţi în dezacord cu orice este Azaz de acord.

— Corect, zise Matemagicianul, zâmbind amuzat.

— Şi cu orice nu este Azaz de acord, dumneavoastră sunteţi.

— Iarăşi corect, căscă Matemagicianul, curăţindu–şi nonşalant unghiile cu vârful ascuţit al toiagului.

— Înseamnă că amândoi sunteți de acord să nu fiți de acord cu orice este unul dintre voi de acord, izbucni, triumfător, Milo. Dar, dacă amândoi nu sunteți de acord cu acelaşi lucru, nu înseamnă oare că sunteți de acord cu ceva?

— Genială demonstrație, comentă Farsorul, jovial. Exact aşa aş fi raționat şi eu.

— Şi–acum putem pleca? întrebă Tock. Matemagicianul acceptă grațios înfrângerea, încuviință, obosit, din cap şi îi trase pe cei trei călători mai aproape de el.

— Va fi o călătorie lungă şi plină de primejdii, începu el, moale, cu o cută de îngrijorare pe frunte. Cu mult înainte de a le găsi pe prințese, demonii vor afla de prezența voastră. Fiți tot timpul în gardă, zise el, apăsat, căci în momentul când îşi fac apariția va fi cu siguranță prea târziu!

Farsorul se înfiora din creştet până în bocanci, iar Milo simți cum buricele degetelor i se răcesc brusc.

— Dar există o problemă şi mai gravă, şopti sinistru Matemagicianul.

— Care anume? icni Milo, nesigur că dorea cu adevărat să afle.

— Mă tem că nu vă pot spune decât după ce vă întoarceți. Haideți, îi îndemnă Matemagicianul, să vă arăt drumul!

Şi, luându–i pur şi simplu în cârcă, îi transportă pe cei trei până la marginea cetății Numeropolis. Tot Regatul înțelepciunii se afla acum în spatele lor, iar în față o potecă îngustă, plină de făgaşuri, ducea către munți şi către întuneric.

— Nu putem merge cu maşina pe drumul ăsta, constată, nefericit, Milo.

— Adevărat, zise Matemagicianul. Dar puteți ajunge imediat în Ignoranță fără mijloace de transport şi, dacă vreți să aveți succes, e mai bine s–o faceți pas cu pas.

— Dar mi–ar plăcea să–mi iau cu mine cadourile, insistă Milo.

— Şi le vei lua, anunță Dodecaedrul, apărând de nicăieri, cu brațele încărcate. Aici sunt priveliştile tale, aici sunt sunetele tale şi aici – zise disprețuitor, înmânându–i lui Milo ultimul cadou – sunt cuvintele tale.

— Dar, cel mai important dintre toate, continuă Matemagicianul, iată şi toiagul tău magic. Dacă–l foloseşti cu pricepere, nu există lucru pe care să nu–l săvârşească pentru tine.

Îi puse lui Milo, în buzunarul de la piept, un creion mic, lucios, care, cu excepția dimensiunii, semăna leit cu al său. Apoi, cu un ultim cuvânt de îmbărbătare, el şi Dodecaedrul (care ofta, se tânguia, se încrunta şi suspina simultan din patru dintre multiplele sale fețe) îşi luară rămas–bun, urmărind cu privirea cum cele trei siluete mititele dispăreau în amenințătorii Munți ai Ignoranței.

Aproape imediat lumina începu să scadă pe drumul greu, care şerpuia întortocheat în sus, înaintând centimetru cu centimetru, aproape la fel de lipsit de chef ca tremurătorul Farsor. Ca de obicei, Tock mergea în

frunte, adulmecând primejdiile, iar Milo, cu traista plină de lucruri prețioase aruncată neglijent pe umăr, îl urma tăcut, dar hotărât.

— Poate ar fi bine să rămână cineva în urmă ca să ne păzească, zise nefericitul gândac, oferindu–şi serviciile.

Propunerea sa fiind primită cu răceală, îşi văzu şi el, posac, de drum.

Cu cât urcau mai mult, cu atât se făcea mai întuneric, dar nu era bezna nopții, ci mai degrabă un amestec de umbre mişcătoare şi intenții malefice, emise de stâncile acoperite cu muşchi cleios, care blocau lumina. Un vânt aspru şuiera printre pietre, iar aerul era dens şi greu, de parcă fusese deja respirat de câteva ori.

Urcară tot mai sus şi mai sus pe amețitoarea potecă, având într–o parte zidurile abrupte de rocă şi vârfurile ce–i dominau brutal, iar în cealaltă un hău nesfârşit, nelimitat, fără fund.

— Nu văd aproape nimic, se plânse Milo, apucându–l pe Tock de coadă când o negură lipicioasă acoperi luna. Mai bine am aştepta până dimineață.

— Pentru voi, dimineața va veni foarte repede, se auzi răspunsul de undeva de sus, urmat de un hidos râset cu sughițuri, asemănător cu zgomotul făcut de cineva căruia i s–a oprit în gât un os de peşte.

Cocoțat pe o stâncă lunecoasă, confundându–se aproape total cu ea, era un păsăroi mare, zbârlit şi incredibil de murdar, care arăta mai mult ca o cârpă de şters pe jos. Avea un clonț ascuțit şi perfid, iar ochiul pe care catadicsea să–l țină deschis îi fixa răuvoitor.

— Nu cred că înțelegi, zise Milo timid, iar dulăul scoase un mârâit de avertizare. Căutăm un locşor unde să ne petrecem noaptea.

— Nu–i a voastră ca să v–o petreceți[7], cârâi iar păsăroiul, continuându–şi propoziția cu o nouă salvă de râs cutremurător.

— Dar, vezi, n–are niciun sens[8]... încercă băiatul să explice.

— Dolari ori cenți, nu–s ai voştri să–i cheltuiți, replică, sfidător, pasărea. –Dar nu mi–o lua în nume de rău...

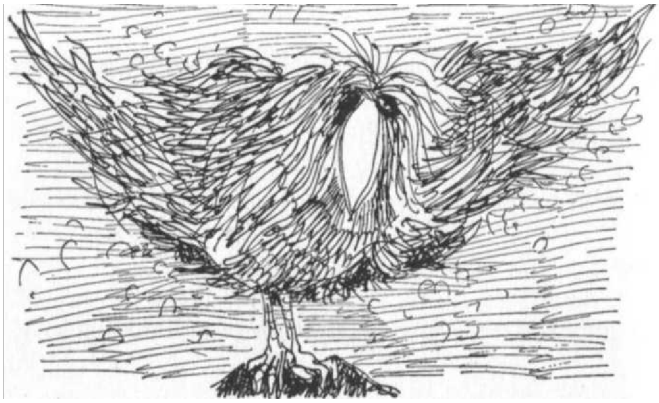

— Fireşte că eşti rău, îl întrerupse păsăroiul, închizând ochiul care fusese deschis şi deschizându–l pe cel care fusese închis. Oricine vrea să petreacă o noapte care nu–i aparține este foarte rău.

— Păi, credeam că din[9]... încercă el din nou, disperat.

— Aşa mai vii de acasă, îl întrerupse păsăroiul. Dacă dai bani pentru asta, sunt sigur că pot aranja să vând, dar, ținând seama de ceea ce faceți, probabil că veți sfârşi oricum la pârnaie.

— Nu mi se pare drept! exclamă Milo, neputincios, întrucât, cu păsăroiul ăsta care interpreta totul greşit, nu mai ştia nici el ce vorbeşte.

— De acord, zise păsăroiul, cu un cloncănit ascuțit din cioc, dar nu–i nici stâng, deşi în locul tău aş fi făcut de mult stânga–mprejur.

— Să mai încerc o dată, insistă Milo în strădania de a explica. Cu alte cuvinte...

— Înseamnă că mai ai şi alte cuvinte? țipă, vesel, păsăroiul. Nu pregeta, foloseşte–le! Nu te descurci prea bine cu cele de care te slujeşti acum.

— E musai să întrerupi tot timpul? se enervă Tock, pierzându–şi şi el răbdarea.

— Natural, cloncăni păsăroiul. Asta–i slujba mea: să vă iau cuvintele din gură. Nu ne–am mai întâlnit?

---

7 în limba engleză *to spend* înseamnă „a petrece", dar şi „a cheltui". (N.r.)

8 Joc de cuvinte, în engleză *sense* („sens") şi *cents* („cenți"). (N.r.)

9 Joc de cuvinte bazat pe omofonie. Milo zice *by* („din"), iar păsăroiul înțelege *buy* („a cumpăra"). (N. r.)

Eu sunt Omniprezentul Prindecuvinte, sunt sigur că–l cunosc pe prietenul vostru, cărăbuşul.

Cu asta se aplecă tare înainte şi afişă un oribil zâmbet atotştiutor.

Farsorul, prea corpolent ca să se ascundă şi prea înspăimântat ca să facă o mişcare, negă totul.

— Toți care trăiesc în Ignoranță sunt ca tine? întrebă Milo.

— Cu mult mai rău, răspunse păsăroiul, rânjind. Numai că eu nu trăiesc aici. Mă trag dintr–un loc îndepărtat, numit Context.

— Nu crezi că ar trebui să te întorci acasă? sugeră goanga, ținându–şi un picior în față.

— Oribilă idee! zise păsăroiul cutremurându–se. E un loc atât de neplăcut, că îmi petrec aproape toată viața în altă parte. Şi apoi, ce poate fi mai plăcut decât munții ăştia soioşi?

„Aproape orice", îşi spuse Milo, ridicându–şi gulerul. După care îl întrebă pe păsăroi:

— Eşti un demon?

— Din păcate, nu, răspunse acesta, şi câteva lacrimi murdare i se scurseră de–a lungul ciocului. Am încercat, dar tot ce–mi reuşeşte este să fiu o pacoste.

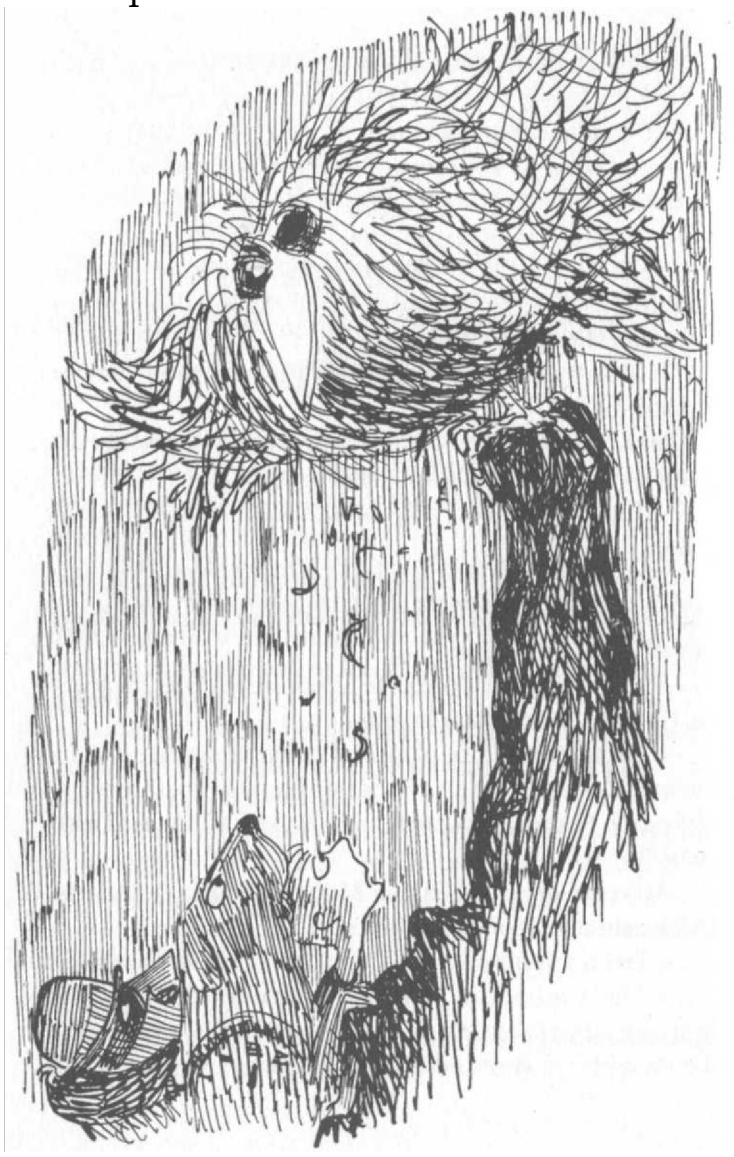

Până să răspundă Milo, păsăroiul fâlfâi din aripile spălăcite şi–şi luă zborul, într–o cascadă de praf, scame şi fulgi.

— Cât de greu ți–e să mai stai? strigă Milo, care se gândise la multe alte întrebări.

— Cincisprezece kilograme[10], țipă păsăroiul, dispărând în negură.

— Evident că nu ne–a fost de niciun folos, zise Milo, după ce mai parcurseseră o bucată de drum.

— De–aia l–am alungat! strigă Farsorul, agitându–şi fioros bastonul. Acum, să–i căutăm pe demoni. –S–ar putea să–i găsim mai repede decât crezi, remarcă Tock, privind înapoi la insecta ce începuse, brusc, să dârdâie.

Poteca descrise încă o cotitură, continuând să urce.

În câteva minute ajunseră pe creastă, doar ca să constate că dincolo de ea se afla încă o culme, şi mai înaltă, iar şi mai încolo alte câteva, cu vârfurile pierdute în bezna împâclită. Pe o porțiune scurtă, poteca deveni lată şi plană şi drept în fața lor, sprijinit confortabil de trunchiul unui copac mort, stătea un gentleman foarte spilcuit.

Purta un costum elegant, închis la culoare, o cămaşă bine călcată şi cravată. Avea pantofii lustruiți, unghiile curate, pălăria îngrijit periată şi o batistă albă îi orna buzunarul de la piept. Pe față, însă, avea o expresie cam ştearsă. De fapt era complet ştearsă, întrucât nu avea nici nas, nici ochi, nici gură. –Hello, băieţaşule dragă, zise el, scuturând mâna lui Milo. Ce mai face credinciosul câine? se interesă el, bătându–l destul de viguros pe Tock cu palma deschisă, prieteneşte. Iar creatura asta mirobolantă cine să fie? întrebă el, ducând degetele la pălărie în fața încântatului Farsor. Ce mult mă bucur să vă văd pe toți!

„Ce plăcută surpriză să ne întâlnim cu o persoană atât de drăguță", îşi spuseră toți, „mai ales aici". –Aş vrea să ştiu dacă–mi puteți acorda o fracțiune din timpul dumneavoastră, se interesă politicos gentlemanul, dându–mi o mână de ajutor la nişte trebuşoare neînsemnate?

— Sigur că da, îl asigură, voios, Farsorul.

— Bucuroşi, întări Tock.

10 Joc de cuvinte bazat pe omofonie. Milo strigă *Watt!* („Aşteaptă!"), iar păsăroiul înţelege *Weight* („greutate"). (N. t.)

— Da, cum să nu, zise Milo, întrebându–se o clipă cum se făcea că un om atât de manierat avea o față total lipsită de trăsături.

— Splendid, zise domnul, mulțumit. Nu sunt decât trei probleme. în primul rând, aş vrea grămada asta mutată de aici, acolo, zise el, arătând spre o movilă enormă de nisip, dar mă tem că singura unealtă pe care v–o pot oferi e penseta asta.

Îi dădu penseta lui Milo, care se puse imediat pe transportat nisipul, fir cu fir.

— În al doilea rând, aş vrea ca puțul ăsta să fie golit şi celălalt umplut, dar nu am o găleată, aşa că va trebui să vă slujiți de această pipetă.

I–o înmâna lui Tock, care se puse numaidecât pe transportat apa de la o fântână la cealaltă, picătură cu picătură.

— În ultimul rând, îmi trebuie o gaură prin stânca asta şi iată un ac cu care s–o forați.

Serviabilul Farsor se puse imediat pe treabă, zgâriind cu acul zidul solid de granit.

După ce toate muncile fuseseră puse pe roate în bună regulă, domnul cel foarte distins se întoarse la copacul său şi, rezemându–se din nou de el, continuă să privească în gol în josul potecii, în vreme ce Milo, Tock şi Farsorul trudiră oră după oră, după oră, după oră, după oră, după oră, după oră, după oră, după oră, după oră...

CAPITOLUL XVII. COMITETUL DE NEÎNTÂMPINARE

Farsorul muncea fluierând vesel, fiindcă niciodată nu era mai fericit decât atunci când executa o treabă ce nu–i solicita deloc gândirea. După o durată ce parcă ar fi cuprins zile întregi, reuşise să sape o gaură abia suficient de largă pentru a–şi vârî în ea degetul mare. Tock se deplasa cu regularitate de pendul, cu pipeta în gură, dar fântâna plină era aproape la fel de plină ca la început, iar grămada nouă de nisip a lui Milo nici nu putea fi numită grămadă.

— Extrem de ciudat, bombăni Milo, fără a se întrerupe măcar o clipă. Tot timpul ăsta am muncit pe brânci, dar nu mă simt deloc obosit ori flămând. Aş putea–o ține tot aşa la infinit.

— Ceea ce, poate, vei şi face, îl aprobă gentlemanul, cu un căscat (cel puțin suna ca un căscat).

— Da, dar aş vrea să fi ştiut cât timp o să–mi ia, şopti Milo, când câinele trecu din nou pe lângă el. –De ce nu apelezi la toiagul magic ca să afli? îl întrebă Tock, atât de clar cât putea vorbi cineva cu o pipetă în gură.

Milo îşi scoase din buzunar creionul lucios şi calculă într–o clipită că, în ritmul în care lucrau, i–ar trebui fiecăruia opt sute treizeci şi şapte de ani ca să ducă treaba la bun sfârşit.

— Scuzați–mă, zise el, trăgându–l de mânecă pe gentleman şi ridicând spre el foaia cu socotelile, dar ne va lua opt sute treizeci şi şapte de ani ca să isprăvim trebuşoarele astea.

— Nu mai spune, replică omul, fără a se întoarce măcar, în cazul ăsta, dați–i bice!

— Dar nu cred că merită, protestă Milo, cu vocea blândă.

— NU MERITĂ! răcni, indignat, gentlemanul.

— Adică, mă gândeam că poate nu–s atât de importante, repetă Milo, străduindu–se să nu fie nepoliticos.

— Bineînțeles că nu–s importante, mârâi celălalt, supărat. Nu v–aş fi cerut vouă să le faceți dacă aş fi crezut că sunt importante.

Acum, întorcându–se ca să–i înfrunte, nu mai părea deloc o persoană plăcută.

— Atunci, pentru ce ne ostenim? întrebă Tock, a cărui alarmă se declanşa brusc.

— Pentru că, zise el acru, tinerii mei prieteni, ce poate fi mai important decât treburile neimportante?

Dacă stai locului ca să le rezolvi, nu mai ajungi niciodată acolo unde mergi.

Îşi punctă ultima remarcă printr–un râs şmecher.

— Înseamnă că trebuie să fiți...

— Absolut corect! strigă el triumfător. Sunt Teribilul Trivium, demonul sarcinilor mărunte şi al treburilor inutile, căpcăunul strădaniilor fără rezultat, monstrul rutinei.

Farsorul scăpă acul şi se holbă neîncrezător, în timp ce Tock şi Milo începură să dea înapoi, încet–încet.

— Nu–ncercați să spălați putina, îi avertiză gentlemanul, cu un gest învăluitor şi amenințător. Sunt multe de făcut şi încă aveți peste opt sute de ani pentru a vă achita de primele sarcini.

— Dar de ce am face lucruri neimportante? întrebă Milo, aducându–şi brusc aminte ce mult timp pierdea zilnic făcându–le.

— Gândiți–vă de câte neplăceri scăpați, le explică omul, pe al cărui chip s–ar fi putut citi un rânjet malefic, dacă ar fi avut un chip. Dacă nu

îndepliniți decât munci uşoare şi inutile, niciodată nu va trebui să vă bateți capul cu cele importante, care sunt mult mai grele. Pur şi simplu nu veți avea timp. Căci întotdeauna se găseşte ceva de făcut care să vă țină departe de ceea ce ar trebui să faceți de fapt şi, dacă n–ați fi avut afurisitul ăla de bastonaş magic, n–ați fi ştiut niciodată cât timp irosiți.

Vorbind, se apropie tiptil de ei, cu brațele deschise, şi continuă să şoptească, pe un ton moale şi viclean:

— Acum, vă rog să veniți şi să stați la mine. Ne vom simți atât de bine împreună! Sunt lucruri de umplut şi lucruri de golit, lucruri de dus şi lucruri de adus, lucruri de ridicat şi lucruri de pus jos. Pe lângă toate astea, avem creioane de ascuțit, găuri de săpat, cuie de îndreptat, timbre de lins şi multe, multe altele. Păi, dacă rămâneți aici, nu va mai trebui să gândiți deloc. Cu puțin antrenament, veți deveni şi voi monştri ai rutinei.

Toți erau hipnotizați de vocea mieroasă a lui Trivium, dar exact în momentul când era pe punctul să–i înhațe cu degetele lui manichiurate, o voce strigă: –FUGIȚI! FUGIȚI!

Milo, crezând că era Tock, se răsuci brusc şi o rupse la fugă pe potecă în sus.

— FUGIȚI! FUGIȚI! strigă din nou vocea, iar de data asta Tock crezu că era Milo şi–l urmă imediat. –FUGIȚI! FUGIȚI! îi îndemnă vocea din nou şi Farsorul, fără să–i pese a cui voce era, alergă disperat după cei doi prieteni, cu Teribilul Trivium pe urmele lui.

— Pe aici! Pe aici! răsună iar vocea.

Se întoarseră în direcția de unde venea şi se cățărară cu dificultate pe stâncile alunecoase, alunecând înapoi la fiecare pas aproape tot atât cât înaintaseră. Cu multă trudă şi multe labe de ajutor date de Tock, ajunseră în sfârşit pe creastă, dar cu numai doi paşi înainte de furiosul Trivium.

— Pe aici! Pe aici! îi îndrumă vocea şi fără un moment de şovăială intrară într–o băltoacă de lichid lipicios, care deveni repede adâncă până la glezne, apoi până la genunchi, apoi până la şolduri, până când, în final, se pomeniră luptând să înainteze cufundați până la brâu în ceva ce semăna a unt de arahide.

Trivium, descoperind o movilită de pietricele ce trebuiau numărate, nu–i mai urmărea, dar stătea la marginea băltoacei amenințându–i cu pumnul, proferând sudalme oribile, promițându–le că va trezi toți demonii din munți.

— Antipatic ins, gâfâi Milo, care întâmpina mari greutăți cu mişcarea picioarelor. Sper să nu mă mai găsesc niciodată față–n față cu el.

— Cred că a renunțat să fugă după noi, zise gâza, aruncând o privire peste umăr.

— Nu mă îngrijorează ce avem în urma noastră, remarcă Tock, când ieşiră din mlaştina lipicioasă, ci ce–i în fața noastră.

— Țineți–o drept înainte! Drept înainte! îi sfătui vocea, în timp ce ei îşi dibuiau grijulii drumul pe noua cărare.

— Acum un pas în sus! Un pas în sus! le recomandă vocea şi ei, înainte să–şi dea seama ce se întâmplă, făcură un pas în sus şi imediat plonjară până în fundul unui puț adânc şi întunecat.

— Dar a zis „în sus", se tângui amarnic Milo din locul unde se prăbuşise.

— Ei, asta–i, doar nu te aşteptai să ajungi undeva urmând instrucțiunile mele, zise vocea, înveselită.

— De aici nu mai ieşim niciodată, gemu Farsorul, examinând pereții netezi şi verticali ai puțului.

— O evaluare cât se poate de exactă a situației, observă indiferentă vocea.

— Dar atunci de ce te–ai prefăcut că ne ajuți? strigă furios Milo.

— O, dar fac asta pentru oricine. Sfaturile proaste sunt specialitatea mea. Căci, cum bine se vede, eu sunt monstrul cu nas lung, ochi verzi, păr creț, gură mare, grumaz gros, umeri lați, trup bondoc, brațe scurte şi picioare strâmbe şi mari şi – dacă eu însumi afirm asta – unul dintre cei mai înspăimântători draci împielițați din toată sălbăticia asta nedomesticită. Cât sunt eu aici, nu veți îndrăzni să scăpați.

Zicând asta, îşi târşâi picioarele până la marginea puțului şi rânji în jos la prizonierii săi.

Tock şi Farsorul îi întoarseră spatele de frică, dar Milo, care învățase că oamenii nu sunt întotdeauna ceea ce spun că sunt, puse mâna pe lunetă şi privi lung prin ea, să se convingă. Pe marginea găurii, în loc de monstrul la care se aştepta, stătea o viețuitoare mică, îmblănită, cu îngrijorare în ochi şi un surâs cam nătâng.

— Ba nu ai nas lung, ochi verzi, păr creț, gură mare, grumaz gros, umeri lați, trup bondoc, brațe scurte şi picioare strâmbe şi mari, îl contrazise indignat Milo. Ce fel de demon oi mai fi şi dumneata?

Micuța creatură, surprinsă că fusese dată în vileag, dispăru cu un salt înapoi şi se puse pe scâncit, moale:

— Sunt demonul nesincerității, suspină ea. Nu spun ceea ce gândesc, nu fac ceea ce intenționez, nu sunt ce par a fi. Majoritatea celor care cred ce le spun o apucă pe căi greşite şi acolo rămân, dar tu, cu luneta ta nenorocită, ai stricat totul. Mă duc acasă.

Plângând isteric, se îndepărtă tropăind, supărată foc.

— E clar că merită să examinezi temeinic lucrurile, declară Milo, învelind luneta cu infinită grijă. –Acum tot ce mai avem de făcut este să ieşim afară, zise Tock, punându–şi labele pe zidul fântânii cât putu de sus. Hai, urcă–te în cârca mea!

Milo se cațără pe umerii dulăului. Apoi insecta se urcă pe amândoi şi, stând pe capul lui Milo, reuşi cumva să agate cârligul bastonului de un copac bătrân, noduros. Văicărindu–se cât îl ținea gura, rezistă cu îndârjire până când ceilalți doi trecură peste el şi–l traseră şi pe el afară, cam derutat şi descurajat. –Deschid eu drumul o vreme, zise, scuturându–se de praf. Voi urmați–mă şi nu vom mai avea probleme.

Îi conduse de–a lungul uneia din cele cinci cornişe înguste care duceau, toate, la un platou plin de făgaşe şi şleauri. îşi permiseră o scurtă oprire, ca să–şi tragă sufletul şi să croiască planuri, dar, până să apuce să facă vreuna dintre astea, întregul munte se cutremură violent şi, cu o înclinare bruscă, se înălță în văzduh, purtându–i şi pe ei cu el. Căci, absolut accidental, păşiseră în palma bătătorită a Gigantului Gelatinos.

— IA SĂ VEDEM, CE AVEM AICI? mugi el, uitându–se curios la cele trei figuri minuscule îmbrățişate în palma sa şi lingându–se pe buze.

Era incredibil de mare şi aşa, aşezat, cu părul lung, nețesălat, ochii bulbucați şi cu o formă despre care nu merită să vorbim. Semăna, de fapt, cu un imens castron cu jeleu, dar fără castron.

— CUM ÎNDRĂZNIȚI SĂ–MI TULBURAȚI SOMNUL? urlă el, mânios, iar forța răsuflării sale fierbinți îi făcu să se dea tumba în palma lui.

— Ne pare tare, tare rău, zise Milo, spăşit, după ce se descâlci de ceilalți, dar arătai exact ca o coastă a muntelui.

— Normal, zise gigantul, pe un ton mai normal (dar şi acum vocea lui era o mică explozie). Nu am o formă a mea, aşa că mă străduiesc să arăt ca orice am în preajmă. În munți, sunt un pisc semeț; pe litoral, o fâşie lată de nisip; în pădure, un stejar rămuros; în oraş, câteodată, sunt un bloc de apartamente foarte cochet, cu douăsprezece etaje. Detest, pur şi simplu, să ies în evidență; nici nu e bine pentru siguranța proprie, să ştii.

— Eşti mult prea masiv ca să te temi de ceva, zise iute Milo, fiindcă uriaşul începuse deja să caşte gura.

— Nu–i adevărat, zise el, şi un tremur uşor îi străbătu corpul gelatinos. Mi–e frică de te miri ce. De–aia–s atât de feroce. Pur şi simplu aş muri dacă alţii şi–ar da seama. Acum staţi cuminţi până–mi iau micul dejun.

Îşi ridică mâna spre gura căscată, iar Farsorul îşi ţinu ochii strâns închişi şi–şi încleşta mâinile pe creştet.

— Deci nu eşti cu adevărat un demon înspăimântător? întrebă Milo, disperat, mizând pe faptul că gigantul primise o educaţie suficient de aleasă pentru a nu vorbi cu gura plină.

— Ba, aproximativ, sunt, răspunse acesta, lăsând braţul în jos, spre marea uşurare a insectei. Adică, prin comparaţie, nu. Ce vreau să spun e... relativ poate... cu alt^ cuvinte... posibil în linii mari. Ce gândesc toţi ceilalţi? Uite, vezi? zise el, posomorât. Mi–e frică până şi să emit un enunţ pozitiv. Aşa că te rog nu mai pune întrebări, că–mi piere definitiv pofta de mâncare.

Apoi ridică iar braţul, pregătindu–se să–i înghită pe toţi trei dintr–o îmbucătură.

— De ce nu ne ajuţi să le salvăm pe Rimă şi Raţiune? Poate că atunci lucrurile s–ar îndrepta puţin, îi propuse Milo, de data asta aproape prea târziu, căci într–o clipă ar fi urmat să dispară.

— O, nu m–aş prinde la aşa ceva, zise matahala, căzând pe gânduri şi lăsând încă o dată braţul jos. Vreau să zic, de ce nu le lăsaţi mai bine în pace? Adică, nu va merge. Nu m–aş aventura. Cu alte cuvinte, să lăsăm lucrurile aşa cum sunt. Schimbările sunt de speriat. Vorbind, începu să pară bolnav. –Poate că–l mănânc numai pe unul dintre voi, zise el, nefericit, iar pe ceilalţi vă păstrez pentru mai târziu. Nu sunt în apele mele.

— Am o idee mai bună, zise Milo.

— Chiar? îl întrerupse namila, pierzându–şi toată pofta de mâncare. Dacă ceva nu pot să înghit, alea–s ideile. Foarte greu de digerat.

— Am o cutie plină cu toate ideile din lume, se lăudă Milo, ridicând, mândru, darul primit de la Regele Azaz.

Gândul îl panică pe gigant, care începu să tremure ca un jeleu enorm.

— PUNE–MĂ JOS ŞI PLEACĂ, strigă acesta, uitând pe moment cine pe cine ţinea în mână. ŞI TE ROG SĂ NU DESCHIZI CUTIA!

După încă o clipă îi depusese pe toţi trei pe vârful stâncos învecinat şi, cu panică în ochi, se îndepărtă greoi să–i avertizeze şi pe alţi demoni de noua şi teribila ameninţare.

Noutăţile circulă repede. Păzitorul cuvintelor, Trivium, şi monstrul cu nas lung, ochi verzi, păr creţ, gură mare, grumaz gros, umeri laţi, trup bondoc, braţe scurte şi picioare strâmbe şi mari dăduseră deja alarma prin toţi munţii sinişţri şi neluminaţi.

Şi demonii se ţiseră din toate peşterile şi crevasele, prin toate fisurile şi crăpăturile, de sub bolovani şi din noroi, tropăind şi târându–şi picioarele, lunecând şi târându–se, prin tenebrele groase. Cu toţii aveau un singur gând: să–i distrugă pe intruşi şi să apere Ignoranţa.

De unde se aflau, Milo, Tock şi Farsorul îi văzură înaintând cot la cot, implacabil, încă departe, dar apropiindu–se repede. În toate părţile, stâncile colcăiau de formele or târâtoare, căţărătoare, băgăreţe, furişate. Unii se vedeau integral, alţii nu erau decât nişte vagi siluete, iar alţii, cei mai mulţi, abia acum începeau să se urnească din lăcaşurile lor puturoase, dar aveau să sosească mult mai devreme decât erau doriţi.

— Să ne grăbim, latră Tock, că sigur ne prind! Porni zorit în sus pe cărare.

Inspirând adânc, Milo îi urmă exemplul. Goanga, ştiind ce lăsase în urmă, fugea în frunte, cu reînnoit entuziasm.

CAPITOLUL XVIII. CASTELUL DIN AER

Urcară tot mai sus şi mai sus, în căutarea castelului şi a prinţeselor surghiunite, de la o creastă la alta, de la un ţanc la altul, în sus pe pereţi înspăimântători de piatră sfărâmicioasă, pe cornişe dezastruos de înguste, unde un singur pas greşit ar fi însemnat a–ţi lua adio de la viaţă. O tăcere de rău–augur căzuse în jurul lor ca o cortină şi nu se auzea niciun zgomot, cu excepţia târşâitului pingelelor. Lumea cunoscută de Milo se afla acum la un milion de gânduri depărtare, iar demonii... demonii erau aici, nu departe. –Ne ajung! strigă Farsorul, dorind să nu fi privit înapoi.

— Dar iată–l! spuse Milo, în acelaşi moment.

Drept în faţă, urcând de pe cel mai înalt pisc, era o scară în spirală ca un fir de păianjen, la capătul superior al căreia se afla Castelul din Aer.

— Îl văd! îl văd! exclamă, fericit, cărăbuşul, în timp ce urca anevoie serpentinele cărării alpine.

Ce nu vedea el însă era faptul că, încovrigat în dreptul primei trepte, zăcea un omuleţ rubicond, în frac, dormind paşnic pe un catastif enorm şi foarte hărtănit.

O pană lungă abia se ţinea după urechea lui, avea pete de cerneală peste tot pe mâini şi pe faţă, precum şi pe haine, iar pe nas purta o pereche de ochelari cu cele mai groase lentile din câte văzuse Milo vreodată.

— Mare atenţie! îi preveni Tock când ajunseră în sfârşit în vârf, iar Farsorul păşi delicat în jurul omului şi începu să urce scara.

— NUMELE? strigă, brusc, omuleţul, chiar când gândacul, speriat, punea piciorul pe prima treaptă.

Se ridică agil în capul oaselor, trase de sub el catastiful, îşi coborî un cozoroc verde peste ochi şi aşteptă, cu pana suspendată în aer.

— Bine, păi eu... se bâlbâi gâza.

— NUMELE? strigă el încă o dată şi, deschizând registrul la pagina 512, începu să scrie cu furie.

Peniţa zgâria oribil, iar vârful ei, care se împlânta mereu în hârtie, îl împroşca peste tot pe omuleţ cu stropi mici de cerneală. Când ei îşi strigară numele, le notă atent, în ordine alfabetică.

— Splendid, splendid, splendid, bombănea el, numai pentru sine. De ani de zile n–am mai avut un M. –De ce–ţi trebuie numele noastre? întrebă Milo, privind îngrijorat peste umărul funcţionarului. Ştii, ne cam grăbim.

— O, durează doar un minut, îl asigură omuleţul. Eu sunt Re–Senzorul oficial, am nevoie de informaţii înainte de a vă recenza simţurile. Acum, dacă eşti bun să–mi spui când te–ai născut, unde te–ai născut, de ce te–ai născut, ce vârstă ai acum, ce vârstă aveai pe vremuri, ce vârstă vei avea peste câtva timp, numele mamei, numele tatălui, numele mătuşii, numele unchiului, numele verişoarei, unde locuieşti, de cât timp locuieşti acolo, şcoli urmate, şcoli nefrecventate, hobby–uri, numărul de telefon, numărul la pantofi, numărul la cămaşă, mărimea gulerului, mărimea pălăriei, numele şi adresele a şase persoane care pot confirma aceste date, atunci putem începe. Câte unul, vă rog, staţi la coadă, nu vă–mpingeţi, nu vorbiţi între voi, nu vă băgaţi nasul unde nu vă fierbe oala.

Farsorul, care avea greutăţi în a–şi aminti absolut orice, fu interogat primul. Omuleţul înregistra fără grabă toate răspunsurile în cinci rubrici diferite, oprindu–se des ca să–şi cureţe ochelarii, să–şi dreagă glasul, să–şi îndrepte cravata sau să–şi sufle nasul. Izbuti de asemenea să–l acopere pe stresatul cărăbuş din cap până în tălpi cu cerneală.

— URMĂTORUL! ordonă el, oficial.

— Mult aş vrea să se grăbească, zise Milo, păşind înainte, căci deja vedea în depărtare primul demon, care începuse să urce muntele către ei cu doar câteva minute în urmă.

Scriind cu deosebită meticulozitate, omuleţul termină în sfârşit cu Milo şi Tock şi ridică, radios, fruntea.

— Acum putem pleca? întrebă dulăul, al cărui nas sensibil depistase o duhoare oribilă, ameninţătoare, din ce în ce mai puternică.

— Fără îndoială, răspunse îndatoritor omuleţul, de cum terminaţi să–mi declaraţi înălţimea, greutatea, numărul de cărţi citite într–un an, numărul de cărţi necitite într–un an, cât timp petreceţi mâncând, jucându–vă, muncind, dormind în fiecare zi, unde mergeţi în vacanţe, câte cornete de îngheţată mâncaţi săptămânal; care–i distanţa de la voi acasă până la frizerie, care e culoarea voastră preferată. După aceea, am să vă rog să completaţi aceste formulare şi cereri, în câte trei exemplare, şi fiţi foarte atenţi, că la cea mai mică greşeală vă pun s–o luaţi de la capăt.

— Mama mia, zise Milo, văzând teancurile de acte, n–o să terminăm niciodată!

În timp ce vorbea, demonii roiau pe furiş, urcând muntele.

— Haideți, haideți, îi îndemnă Re–Senzorul, chicotind vesel în barbă, nu pierdeți toată ziua. în orice clipă trebuie să sosească vizitatori noi.

Se aşternură, febril, la lucru pe formularele dificile şi după ce le completară, Milo le puse pe toate în poala omuleţului. Acesta le mulţumi politicos, îşi scoase cozorocul, îşi puse creionul după ureche, închise registrul şi adormi la loc. Farsorul aruncă o privire îngrozită peste umăr şi începu imediat să se urce pe scară.

— DESTINAȚIA? strigă Re–Senzorul, ridicându–se iar în capul oaselor, trăgându–şi cozorocul peste ochi, luând creionul de după ureche şi deschizând catastiful.

— Dar credeam că... protestă insecta, uimită.

— DESTINAȚIA? repetă omuleţul, făcând nişte însemnări în registru.

— Castelul din Aer, răspunse enervat Milo.

— La ce bun? întrebă Re–Senzorul, indicând cu degetul depărtarea. Sunt sigur că preferați să vedeți ce vă voi arăta eu.

În timp ce el vorbea, îşi ridicară cu toții privirile, dar numai Milo izbuti să zărească bâlciul vesel şi exuberant de la orizont. Erau corturi, reprezentații diverse, căluşei, chiar şi animale sălbatice – tot ceea ce un băieţaş ar urmări ore în şir cu răsuflarea tăiată.

— Şi nu ți–ar plăcea un miros mai apetisant? întrebă omuleţul, întorcându–se spre Tock.

Aproape imediat, dulăul percepu o aromă minunată, nesimțită de nimeni altcineva. Erau combinate în ea toate elementele splendide care–i încântaseră cândva nările curioase.

— Şi iată ceva ce ştiu că–ți va plăcea să auzi, îl asigură el pe Farsor.

Gândacul ascultă, concentrat, ceva auzit numai de el: uralele şi aplauzele unei mulțimi imense, care–l ovaționa.

Încremeniseră toți ca în transă, privind, mirosind sau ascultând lucrurile speciale pe care Re–Senzorul li le dăruia, uitând complet încotro se duceau şi cine anume îi urmărea, cu cele mai parşive intenții.

Re–Senzorul se lăsă pe spate, cu un zâmbet de satisfacție pe fața lui dolofană, iar demonii se apropiau tot mai mult, nemaiavând decât mai puțin de un minut până la victimele lor neajutorate.

Dar Milo era prea absorbit de circ ca să–i vadă, iar Tock închisese ochii, dorind să adulmece mai bine, pe când insecta, executând plecăciuni şi temenele, avea pe chip o expresie de fericire pură şi nu dădea atenție decât aplauzelor frenetice.

Micuțul domn îşi îndeplinise satisfăcător îndatoririle şi, cu excepția unor rău–prevestitoare zgomote de târâre venite de după creasta muntelui, totul era tăcut din nou. Milo, în picioare şi privind alb în depărtare, lăsă traista cu daruri să–i alunece jos de pe umăr. Când se întâmplă asta, pachetul cu sunete se sparse, umplând văzduhul de râsete cristaline, atât de vesele încât mai întâi el, apoi Tock şi la urmă şi Farsorul izbucniră în râs. Vraja se rupse brusc.

— Nu există niciun circ! exclamă Milo, dându–şi seama că fusese păcălit.

— N–au fost niciun fel de mirosuri, latră Tock şi alarma i se declanşa, furioasă. –Aplauzele au încetat, constată Farsorul cu dezamăgire.

— V–am prevenit, v–am prevenit că eu sunt Re–Senzorul! mârâi Re–Senzorul. Îi ajut pe oameni să vadă ceea ce nu caută, să audă lucruri pe care nu le ascultă, să alerge după ceea ce nu urmăresc, să miroasă ceea ce nici măcar nu–i acolo. Mai mult, chicoti el, țopăind fericit pe picioare butucănoase, vă fur sentimentul că aveți un scop, vă jefuiesc de simțul datoriei, vă distrug capacitatea de a distinge prioritățile şi, dacă n–ar fi un anumit lucru, ați fi total neputincioşi.

— Ce anumit lucru? întrebă, timid, Milo.

— Cât timp aveți la voi sunetele râsului, gemu el, plouat, nu vă pot priva de simțul umorului, iar cât timp îl aveți pe ăsta, nu trebuie să vă temeți de mine.

— Dar de ei să ne temem? strigă înspăimântatul cărăbuş, căci exact în acel moment ceilalți demoni ajunseseră n fine pe culme şi făceau salturi înainte ca să–i înhațe.

Se năpustiră spre scară, răsturnându–l pe neconsolatul Re–Senzor, cu registru, călimară şi cozoroc cu tot. Farsorul se repezi primul în sus pe trepte, urmat de Tock şi apoi de Milo, aproape prea târziu, căci un braț însolzat i se frecă de pantof.

Scara fragilă dansa sălbatic în vânt, iar stângacii demoni se abținură să–i urmărească, dar urlară de furie şi frustrare, jurară o răzbunare sângeroasă şi urmăriră, din multe perechi de ochi aprinşi, cum cele trei forme mititele dispar una după alta în nori.

— Nu privi în jos, îl sfătui Milo pe cărăbuşul care urca împleticit, nesigur pe picioare.

Scara se răsucea în beznă ca un tirbuşon gigantic, abruptă şi îngustă, fără o balustradă care să–i ghideze. Vântul urla crunt, trudindu–se să–i zboare, iar ceața îşi trecea degetele lipicioase peste spinările lor. Ei însă continuară să urce pe scara amețitoare, ajutându–se reciproc, până când, în sfârşit, norii se împrăştiară, întunericul se retrase şi strălucirea razelor aurii de soare le ură un cald bun venit. Poarta castelului li se deschise lin. Pătrunseră în marele foaier, pe un covor moale ca un strat de zăpadă proaspăt aşternută, şi rămaseră acolo, aşteptând sfioşi.

— Poftiți înăuntru, vă rugăm! Vă aşteptam, intonară la unison două glasuri dulci.

În celălalt capăt al holului se desfăcu o draperie şi două fete păşiră înainte. Erau înveşmântate în alb din cap până în picioare şi neasemuit de frumoase. Una era serioasă şi tăcută, în ochi cu o lumină de calmă înțelegere, iar cealaltă părea sprințară şi veselă.

— Trebuie să fiți Prințesa Rațiunii Pure, presupuse Milo, cu o plecăciune în fața celei dintâi.

— Da, răspunse ea simplu, ceea ce era de ajuns.

— Iar dumneavoastră sunteți Rima cea Dulce, continuă el, zâmbindu–i celei de–a doua.

Ochii acesteia scăpărară veseli când răspunse cu un râs la fel de prietenos ca sunetul soneriei când poştaşul îți aduce o scrisoare mult râvnită.

— Suntem aici ca să vă salvăm, le anunță Milo, foarte serios.

— Iar demonii sunt pe urmele noastre, completă îngrijoratul Farsor, încă tremurând de pe urma calvarului prin care trecuse.

— Aşa că ar trebui să plecăm numaidecât, le sfătui Tock.

— O, nu vor îndrăzni să vină până sus, spuse blând Rațiunea, iar noi vom coborî imediat.

— De ce nu vă odihniți un minut? le propuse Rima. Sigur sunteți obosiți. De cât timp sunteți pe drum?

— De zile întregi, suspină câinele epuizat, încovrigându–se pe o mare pernă de puf.

— Săptămâni, îl corectă insecta, prăbuşindu–se într–un fotoliu confortabil şi adânc, fiindcă asta era impresia ei.

— A fost într–adevăr un drum lung, zise Milo, cățărându–se pe canapeaua pe care şedeau prințesele. Dar ajungeam mult mai devreme, dacă nu comiteam greşeli. Teamă mi–e că sunt unicul vinovat. – Niciodată să nu–ți regreți greşelile, îi explică Rațiunea, calm, cu condiția să–ți dai osteneala să înveți din ele. Adesea înveți mai mult greşind din cauze drepte decât având dreptate în cauze greşite.

— Dar sunt atâtea de învățat! exclamă băiatul, încruntându–se gânditor.

— Da, ai dreptate, recunoscu Rima, dar important nu e numai să înveți tot felul de lucruri. Ceea ce contează e să înveți ce să faci cu ceea ce înveți şi să înveți de ce înveți lucruri, la urma urmei.

— Exact ce voiam şi eu să spun, zise Milo, în vreme ce Tock şi istovita insectă se lăsau furați de un somn dulce. Multe lucruri pe care mi se

cere să le ştiu îmi par atât de nefolositoare, încât nu văd de ce le–am învățat, la urma urmei.

— Poate că nu vezi acum, spuse Prințesa Rațiunii Pure, examinând chipul mirat al lui Milo cu ochi de cunoscător, dar tot ce învățăm are un scop şi orice facem afectează totul şi pe toți ceilalți, chiar dacă în cel mai neînsemnat mod. Păi, când o muscă dă din aripi, o briză suflă peste tot universul; când un firişor de praf cade pe pământ, toată planeta cântăreşte puțin mai mult; când bați din picior, planeta îşi modifică imperceptibil traiectoria. Ori de câte ori râzi, veselia se răspândeşte ca undele concentrice dintr–un iaz; ori de câte ori eşti trist, nimeni, nicăieri, nu poate fi cu adevărat fericit. Cam tot aşa stau lucrurile şi cu cunoaşterea, fiindcă ori de câte ori înveți ceva nou, lumea întreagă devine mult mai bogată.

— În plus, nu uita, adăugă Prințesa Rima cea Dulce, că multe locuri pe care ai vrea să le vezi nu există pe hartă, şi multe lucruri pe care vrei să le cunoşti nu se află în fața ta sau îți rămân de neatins. Dar într–o bună zi ajungi la toate, deoarece tot ce înveți astăzi, fără un motiv precis, te va ajuta să descifrezi splendidele secrete de mâine.

— Cred că înțeleg, zise Milo, încă plin de gânduri şi întrebări. Dar ce e mai important...

În acest punct, discuția fu întreruptă de un zgomot îndepărtat, ca de ciopârțeală. Cu fiecare lovitură răsunătoare, încăperea se clătina şi zdrăngănea din toți rărunchii. Jos, pe piscul înnegurat, demonii trudeau de mama focului, desprinzând scara cu topoare, baroase şi fierăstraie. Imediat, scara se prăbuşi cu o bubuitură teribilă, şi Farsorul, speriat, sări în picioare, la timp ca să vadă cum castelul se îndepărta plutind în spațiu.

— Ne mişcăm! strigă el – lucru evident acum pentru toată lumea.

— Cred că e momentul să plecăm, spuse încet Rima, iar Rațiunea o aprobă înclinându–şi capul. –Dar cum mai ajungem jos? gemu Farsorul, examinând ruinele de dedesubt. Nu mai avem scară şi ne înălțăm tot mai mult pe minut ce trece.

— Da, timpul zboară, nu–i aşa? întrebă Milo.

— În multe cazuri, latră Tock, sărind energic pe labele sale. Vă duc eu jos pe toți.

— Ne poți purta pe toți? se miră insecta.

— Pe o distanță scurtă, răspunse dulăul, reflectând. Prințesele pot să stea în spinarea mea. Milo să mă țină de coadă, iar tu să atârni de gleznele lui.

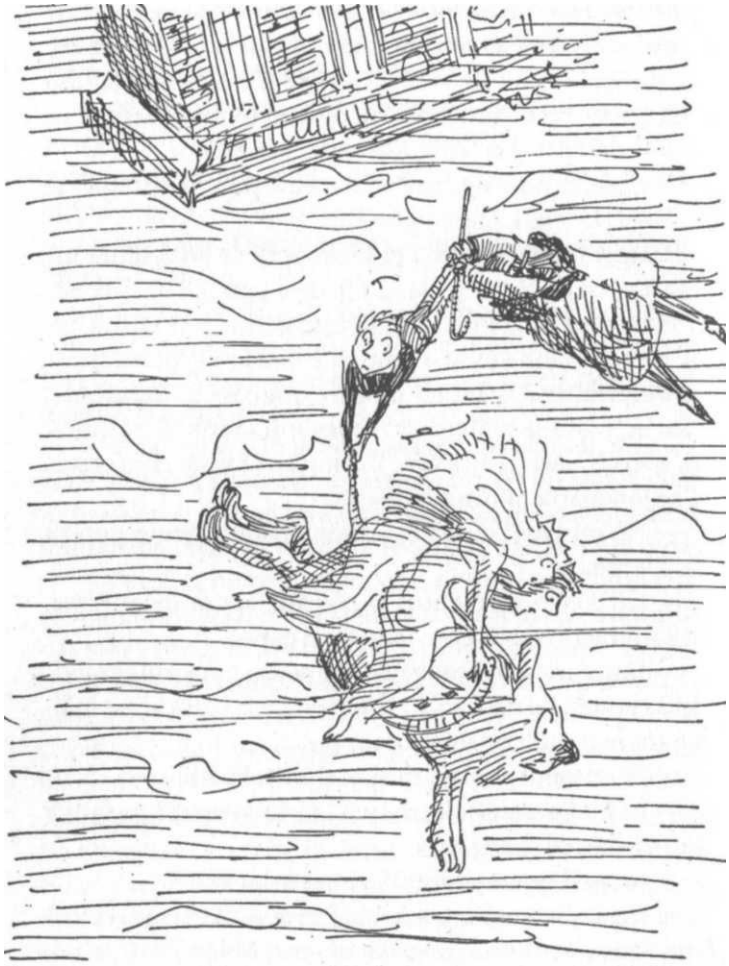

— Dar ce se va întâmpla cu Castelul din Aer? obiectă gândacul, nu prea încântat de aranjament.

— N–are decât să se înalțe până dispare, zise Rima.

— Călătorie sprâncenată! adăugă Rațiunea. Căci, oricât de frumos vi se pare, pentru noi n–a fost decât o temniță.

Tock făcu trei paşi înapoi şi, luându–şi avânt, sări pe fereastră cu toți pasagerii în cârcă şi–şi începu lunga planare în jos. Prințesele şedeau pe el drepte şi neînfricate. Milo îl ținea de coadă cât putea de strâns, iar cărăbuşul descria volte largi, ca o coadă de zmeu. Aşa plonjară prin întuneric, înspre munții şi monştrii de jos.

CAPITOLUL XIX. ÎNTOARCEREA RIMEI ŞI A RAŢIUNII

Zburând pe lângă trei dintre piscurile cele mai înalte, la câțiva milimetri de brațele întinse ale demonilor acaparatori, ajunseră la sol, unde aterizară brusc, cu o bufnitură.

— Repede, îi îndemnă Tock. Țineți–vă după mine! Trebuie să fugim cât ne țin picioarele!

Avându–le încă pe prințese în spinare, el galopă în jos pe poteca pietroasă. Nu se grăbea degeaba. Zguduind coasta muntelui, într–un nor de praf lipicios şi cu un cor de zbierete ce–ți înghețau sângele în vene, îi fugăreau toate creaturile hidoase care aleseseră să viețuiască în Ignoranță şi îi pândiseră, arzând de nerăbdare.

Nori groşi şi negri le atârnau deasupra capului cum goneau prin beznă, iar Milo, privind înapoi o fracțiune de secundă, văzu că formele acelea monstruoase se apropiau tot mai mult. Imediat Ia stânga, nu prea departe, erau Triplii Demoni ai Compromisului: unul înalt şi slab, unul scurt şi gras, iar al treilea aidoma primilor doi. Ca de obicei, se mişcau în cercuri sinistre, fiindcă dacă unul zicea „aici", celălalt zicea „acolo", iar al treilea era perfect de acord cu ceilalți doi. Şi, cum întotdeauna rezolvau diferențele de opinie făcând ceea ce niciunul dintre ei nu dorea cu adevărat să facă, rareori ajungeau undeva, şi nici cei întâlniți de ei în cale nu mai ajungeau.

Sărind stângaci din stâncă în stâncă şi ținându–se de ele cu ghearele curbe şi hrăpărețe, venea Oribilul Mintea–de–pe–Urmă Săltăreață, un tip antipatic cu ochii la spate şi cu ceafa în față. întotdeauna el executa saltul înainte de a privi şi nu–i păsa deloc încotro sare, cât timp ştia de ce nu trebuia să meargă acolo unde fusese.

Cele mai înfricoşătoare, imediat în spatele lor, târându–se încet ca nişte gigantici melci fără cochilie, erau Gorgonele Vrajbei: Ura şi Răutatea care lăsau în urma lor dâre cleioase şi se mişcau mult mai rapid decât credeți voi.

— MAI IUTE! strigă Tock. Ne ajung din urmă!

Se prăbuşeau în jos din înalt, Farsorul ținându–şi pălăria cu o mână şi bătând disperat aerul cu cealaltă, Milo alergând cum n–o mai făcuse niciodată, iar demonii înaintând doar cu puțin mai repede decât ei.

De pe latura dreaptă, cu trupul greoi, bulbucat, clătinându–se periculos pe picioare ca de păianjen, care de–abia îl susțineau, venea Tiranicul Ştie–Tot, sporovăind neîntrerupt. Un demon mohorât, constând în cea mai mare parte din gură, era gata să ofere, fără preaviz, informații eronate despre orice subiect. Şi, chiar dacă adesea cădea, greoi, niciodată nu se lovea el, ci mai degrabă nefericitul peste care se prăbuşea.

Lângă el, ceva mai în spate, venea Exagerarea Sfruntată, ale cărei trăsături groteşti şi maniere absolut dezgustătoare erau oribile la vedere şi ale cărei şiruri de dinți strâmbi serveau numai la sfârtecarea adevărului. Cei doi vânau împreună şi aduceau un ghinion cumplit celor pe care îi prindeau.

Călare pe spinarea oricui binevoia s–o poarte, venea Scuza Străvezie, o figură mititică, penibilă, îmbrăcată în zdrențe mototolite, care bodogănea mereu şi mereu, cu o voce joasă, dar pătrunzătoare, acelaşi lucru:

— Ştiți, am fost bolnav... dar pagina era ruptă... am pierdut autobuzul... dar nici ceilalți nu şi–au făcut–o...

Părea total inofensivă şi prietenoasă, dar dacă înhăța ceva, nu mai lăsa să–i scape.

Se apropiau din ce în ce mai mult, lovindu–se şi îmbrâncindu–se între ei, zgâriind şi pufnind în furia lor ațintită.

Tock înainta brav, împleticindu–se sub povara Rimei şi a Raţiunii, plămânii lui Milo erau gata să plesnească în timp ce cobora împiedicându–se pe potecă, iar Farsorul rămânea, puţin câte puţin, în urmă. Treptat, poteca se lărgi şi deveni mai netedă când ajunseră la poalele muntelui şi virară către înţelepciune. în faţa lor se aflau lumina şi siguranţa – dar, poate, puţintel prea departe.

Iar demonii apăreau de peste tot, înnebunite creaturi ale întunericului, înconjurându–şi, greoi, prada. încheind plutonul, Teribilul Trivium şi tremurătorul Gigant Gelatinos îi mânau cu bucurie răutăcioasă. înaintând cu paşi bubuitori venea hidoasa Dilemă, fornăind aburi şi căutând atent o pradă pe care s–o ia în coarnele lungi şi ascuţite, în timp ce copitele ei băteau ritmic pământul.

Sleit de puteri, Farsorul se clătina şi se împleticea pe picioarele ca de gumă, cu o expresie suferindă pe faţa–i îngrijorată:

— Nu cred că mai pot... gemu el, când un fulger zimţat despică cerul şi tunetul îi acoperi celelalte cuvinte.

Demonii se ţineau mai aproape şi mai aproape, în timp ce disperata cursă se apropia de sfârşit. Apoi, strângând rândurile pentru asaltul final, se pregătiră să–l copleşească mai întâi pe cărăbuş, apoi pe băiat şi

ultimul pe dulău, cu cele două pasagere cu tot. Se ridicară ca unul singur şi…

Şi brusc se opriră, înghețați în aer, incapabili să se mai mişte, holbându–se panicați în față.

Milo ridică încet capul greu de osteneală şi percepu în zare, cât vedea cu ochii, oştirile înțelepciunii, adunate toate laolaltă, cu soarele scânteind pe săbiile şi platoşele lor, cu flamurile multicolore fluturând mândre în vânt.

Un moment, totul rămase nemişcat. Apoi răsunară o mie de trompete, pe urmă încă o mie. Ca un val înalt, linia lungă a cavaleriei înainta, la început lent, apoi din ce în ce mai iute, până când, în galop şi cu strigăte puternice, încântându–i urechile lui Milo, se năpusti asupra demonilor îngroziți.

În fruntea oştirii călărea Regele Azaz, cu orbitoarea–i armură împodobită cu toate literele alfabetului, iar lângă el, Matemagicianul, mânuind un toiag proaspăt ascuțit. Din micuța–i rulotă cu coviltir, doctorul Discord azvârlea explozie după explozie, spre încântarea Sonorei, în timp ce harnicul ZBANG le colecta pe toate aproape

instantaneu. în cinstea ocaziei, Chroma cel Mare îşi dirija orchestra, într–o mişcătoare etalare de culori patriotice. Toți cei cunoscuți de Milo pe parcursul călătoriei îi săreau acum în ajutor: târgoveții din piață, minerii din Numeropolis, toți oamenii buni din văi şi din păduri.

Albina Ortografică bâzâia agitată deasupra capului, strigând „La atac! La a–t–a–c! La atac! La a–t–a–c!" Canby, care, cum ştia toată lumea, era un laş fără egal, bătuse cale lungă din Concluzii ca să arate cât era de cutezător. Până şi agentul Doi–timpi–şi–trei–mişcări, călărind mândru un teckel lunguieț, galopa încruntat cot la cot cu ceilalți.

Făcându–se mici de frică, monştrii din Ignoranță se răsuciră pe călcâie şi o rupseră la fugă, întorcându–se, cu țipete de frustrare prea oribile pentru a putea fi date uitării, în cotloanele umede şi întunecate din care ieşiseră. Farsorul răsuflă uşurat, iar Milo şi prințesele se pregătiră să salute armata victorioasă.

— Bine lucrat! declară Ducele Definiției, descălecând şi strângându–i călduros mâna lui Milo.

— Treabă grozavă! îl îngână Ministrul Semnificației. –Ca la carte! adăugă Contele Conotației. –Felicitări! îi lăudă *Earl*–ul Esenței.

— URRAAH recomandă Subsecretarul înțelegerii. Şi, de vreme ce toți aveau chef exact de asta, izbucniră cu toții în urale.

— Noi suntem cei ce s–ar cuveni să mulțumească... începu Milo, după ce ovațiile se stinseră, dar până să termine, ei derulară un sul enorm de pergament.

Cu o fanfară de tobe şi surle, citiră de pe el, în ordine, că:

De acum încolo şi neîntârziat tot omul sa ştie că Rima şi Rațiunea domnesc din nou în Înțelepciune

Recunoscătoare, prințesele făcură reverențe grațioase şi–şi sărutară înfocat frații. Toți recunoscură că scena fusese mişcătoare.

În plus, continua proclamația, *baiatul numit Milo, dulăul ştiut drept Tock,*
insecta pe care de aici încolo o vom numi "farsorul" sunt ridicați la rangul de eroi ai neamului.

Urale după urale umplură aerul, până şi goanga părând jenată că i se acordă atâta atenție.

De aceea, conchise ducele, *spre cinstirea faptelor lor de vitejie se declară o sărbătoare regală. În fiecare cetate a regatului se vor desfăşura parade şi un carnaval de gală, cu durată de trei zile, constând din turniruri, jocuri, ospețe, distracții.*

Cei cinci membri ai cabinetului înfăşurară la loc pergamentul uriaş şi se retraseră, cu nenumărate plecăciuni şi temenele.

Curieri călare purtară cu rapiditate ştirile în toate colțurile regatului şi, pe măsură ce parada şerpuia încet prin sate, oamenii se adunau s–o întâmpine cu aplauze încurajatoare. Ghirlande de flori atârnau la uşile şi ferestrele caselor şi prăvăliilor. Ulițele erau acoperite cu un strat de petale. Până şi aerul vibra de entuziasm, şi obloane închise timp de mulți ani se deschideau repede ca să îngăduie soarelui strălucitor să lumineze cotloane de mult neluminate.

Milo, Tock şi un foarte smerit Farsor şedeau mândri în caleaşca regală, între Azaz, Matemagician şi prințese, iar defilarea se întindea cale de două mile în ambele direcții. în timp ce ovațiile continuau, Rima se aplecă spre Milo şi–l atinse delicat pe braț.

— Pe tine te aplaudă, îi spuse ea, zâmbind.

— Dar niciodată n–aş fi reuşit, protestă el, fără ajutorul tuturor.

— Poate că e adevărat, zise Rațiunea serioasă, dar tu ai avut curajul să încerci. Ceea ce *poți* face depinde, de multe ori, de ceea ce *vrei* să faci.

— Iată de ce, interveni Azaz, a existat un aspect foarte important al cruciadei voastre pe care nu l–am putut discuta înainte de a vă întoarce.

— N–am uitat, zise Milo. Spuneți–mi acum!

— Era imposibil, zise regele, uitându–se la Matemagician.

— Complet imposibil, confirmă Matemagicianul, uitându–se la rege.

— Vreți să spuneți că... se bâlbâi insecta, simțind că o ia leşinul.

— Exact asta, repetară ei la unison, numai că, dacă v–am fi spus atunci, poate că n–ați fi pornit. După cum ştiți, multe lucruri pot fi realizate cu condiția să nu ştii că sunt imposibil de făcut. Tot restul plimbării în caleaşca, Milo a tăcut mâlc.

în cele din urmă, ajuns la jumătatea drumului între Dicționopolis şi Numeropolis, undeva la dreapta de Valea Sunetelor şi puțin la stânga de Pădurea Punctului de Vedere, lungul şir de trăsuri şi călăreți se opri, ca să înceapă marele carnaval.

Corturi dungate în culori vesele şi pavilioane răsăriră pretutindeni, iar lucrătorii mişunau ca furnicile. în câteva minute apărură piste de curse şi tribune, estrade şi chioşcuri de răcoritoare, terenuri de joacă, parcuri de distracții, flamuri, copertine, tărăboi aproape neîntrerupt.

Matemagicianul puse la dispoziție un flux aproape continuu de artificii briliante, constând din numere ce explodau, se multiplicau şi se divizau cu rezultate ce te lăsau fără grai, culorile fiind, normal, asigurate de Chroma, iar coloana sonoră de un doctor Discord delirând de fericire. Mulțumită Sonorei, aveau şi muzică, şi râsete, ba chiar şi momente foarte scurte de liniște.

Alec Bings montă un telescop enorm şi invită pe toată lumea să privească faţa ascunsă a lunii, iar Farsorul făcea slalom prin mulţime, acceptând felicitări şi relatându–şi cu lux de amănunte măreţele isprăvi, pe care, în general, le înflorea prin repovestire. În fiecare seară, chiar la asfinţit, avea loc banchetul regal. De mâncare – tot ce vă puteţi imagina. Regele Azaz comandase provizii generoase de cuvinte delicioase, cu toate aromele posibile şi, pentru iubitorii de bucătărie exotică, din toate limbile. Matemagicianul oferise nenumărate tăvi cu găluşte de împărţire, evitate de Milo cu mare grijă, deoarece, indiferent cât de multe mâneai, la sfârşit aveai mai mult în farfurie decât la început.

După ospăţ veneau, firește, cântecele, poemele epice, odele de preamărire la adresa prinţeselor şi a celor trei cavaleri fără prihană, salvatorii lor. Regele Azaz şi Matemagicianul făcură legământ ca în fiecare an, la dată fixă, să–şi ducă împreună oştirile în Munţii Ignoranţei, până nu mai rămânea în viaţă niciun demon. Toată lumea era de acord că nicicând cetatea înţelepciune nu văzuse un carnaval mai reuşit ca ăsta, organizat din raţiuni mai nobile.

Dar până şi lucrurile atât de rafinate şi nobile au un sfârşit. Târziu în după–amiaza celei de–a treia zile, corturile au fost strânse, pavilioanele desfăcute, totul a fost împachetat pentru plecare.

— E timpul să plecăm, anunţă Raţiunea, căci mai sunt multe de făcut.

Ascultând–o, Milo îşi aminti brusc de acasă. Dorea foarte mult să se întoarcă, dar, dintr–un motiv sau altul, nu putea suporta gândul că trebuia să plece.

— Deci e timpul să–ţi iei rămas–bun, zise Rima, bătându–l uşor cu palma pe obraz.

— De la toţi? întrebă dezolat Milo.

Privi lent în jur, la toţi prietenii pe care şi–i câştigase, cu multă luare–aminte, ca nu cumva să–l uite pe vreunul, fie şi o clipă. Cel mai mult întârzie cu privirea asupra lui Tock şi a Farsorului, cu care împărţise atâtea lucruri: pericolele, primejdiile, spaimele şi, în primul rând, triumful. Nimeni nu avusese vreodată tovarăşi de călătorie mai devotaţi.

— Nu puteți veni şi voi doi cu mine? întrebă, cunoscând răspunsul înainte de a termina de vorbit. –Din păcate, nu, bătrâne, răspunse cărăbuşul. Aş fi venit, dar mi–am planificat un turneu de conferințe care mă va ține ocupat doi ani.

— Iar aici e nevoie de un câine de pază, latră trist Tock. Milo îmbrățişa insecta, care fu auzită mormăind ursuz, cum îi era obiceiul, *BAH,* dar ai cărei ochi umeziți spuneau cu totul altceva. Apoi băiatul îşi aruncă brațele pe după grumazul lui Tock, ținându–l foarte strâns un moment.

— Vă mulțumesc pentru tot ce m–ați învățat, le spuse Milo tuturor, în timp ce o lacrimă i se rostogolea pe obraz.

— Şi noi îți mulțumim pentru ce ne–ai învățat, replică regele şi, la bătaia lui din palme, automobilul mititel fu tras la scară, lustruit ca nou.

Milo se urcă în el şi, cu o ultimă privire, porni în jos pe drum, în timp ce toată lumea îi făcea cu mâna în semn de „drum bun!".

— La revedere! strigă el. La revedere! Mă voi întoarce!

— La revedere! strigă Azaz. Nu uita cât de importante sunt cuvintele!

— Şi numerele! adăugă, imperios, Matemagicianul.

— Doar nu crezi că importanța numerelor este la fel de mare ca a cuvintelor? îl auzi Milo pe Azaz din depărtare.

— Cum să nu? replică Matemagicianul, ceva mai în surdină. Păi, dacă...

„Aoleu! gândi Milo. Sper că nu se iau iar la harță!" În următorul minut toți dispărură din vedere, căci şoseaua cobora şi cotea, mergând spre casa lui.

CAPITOLUL XX. LA REVEDERE ŞI SALUT

În timp ce plăcutul ținut alerga înapoi pe lângă maşină, iar vântul fluiera o melodie peste parbriz, lui Milo îi veni brusc ideea că lipsise de acasă câteva săptămâni.

„Nădăjduiesc că nimeni nu s–a îngrijorat prea tare", îşi spuse el, îndemnându–şi automobilul să gonească mai repede. „Niciodată n–am lipsit atâta."

Soarele de după–amiază târzie îşi schimbase culoarea, din galben–şofran într–un portocaliu cald şi leneş; s–ar fi zis că era la fel de obosit ca el. Şoseaua fugea în față, descriind o serie de curbe uşoare, care i se păreau familiare, iar în depărtare se ivi ghereta stingheră a vămii, un reper cât se poate de salutar. Peste câteva minute, ajuns la capătul călătoriei, depuse moneda şi trecu mai departe. Până să se dezmeticească de–a binelea, şedea iar în mijlocul camerei lui de acasă.

— E abia ora 18.00, observă el, căscând.

În următorul minut făcu o descoperire şi mai interesantă:

— Încă e ziua de astăzi! N–am lipsit decât un ceas! strigă Milo, uluit, fiindcă nici prin cap nu–i trecuse că atâtea lucruri se puteau întâmpla într–un interval atât de scurt.

Milo era prea obosit ca să vorbească, aproape prea ostenit pentru cină, aşa că, fără să cârtească, se duse la culcare cât de repede posibil. Se înveli bine cu păturile, examina încă o dată camera, care, cumva, i se părea diferită de cea pe care şi–o amintea, şi apoi se cufundă într–un somn profund, binevenit.

A doua zi, orele de şcoală trecură foarte repede, însă nu suficient de repede, capul lui Milo fiind doldora de planuri, iar ochii lui nezărind altceva decât ghereta vămii şi ceea ce se întindea dincolo de ea. Aşteptă nerăbdător sfârşitul orelor şi, când, în fine, sună ultimul clopoțel, picioarele i se luară la întrecere cu gândurile pe drumul către casă.

— Mai vreau o excursie! Mai vreau o excursie! Plec numaidecât! Toți se vor bucura să mă vadă şi...

Se opri abrupt în pragul camerei sale, fiindcă acolo unde aseară se afla ghereta vămii, astăzi nu mai era absolut nimic. Căută înnebunit în tot apartamentul, dar vama dispăruse la fel de misterios cum apăruse. în locul ei se afla alt plic de un albastru strălucitor, adresat simplu:

LUI MILO, CARE CUNOAŞTE DRUMUL îl deschise, febril, şi citi:

Dragă Milo,

Acum ți–ai încheiat călătoria făcută prin amabilitatea Vămii Fantomă. Ne place să credem că totul a fost satisfăcător şi că înțelegi de ce a

trebuit să venim s–o recuperăm. Mulți alți băieți şi foarte multe fetițe abia aşteaptă s–o folosească şi ei.

E adevărat, există încă nenumărate ținuturi pe care ai dori să Ie vizitezi (unele nici măcar trecute pe hartă) şi nenumărate lucruri de văzut (neimaginate de nimeni până acum), dar suntem absolut siguri că, dacă doreşti cu adevărat, vei găsi drumul spre ele de unul singur.

Cu dragoste, al tău

Iscălitura era ştearsă şi ilizibilă.

Milo păşi trist până la fereastră şi se ghemui într–un colț al fotoliului celui mare. Se simțea singur şi nefericit, iar gândul îi zbură departe: la cărăbuşul prostuț şi simpatic, la siguranța ocrotitoare a lui Tock, la imprevizibilul, neprevăzutul ZBANG, la micuțul Alee, căruia îi dorea să atingă până la urmă solul, la Rima şi Rațiunea, fără de care înțelepciunea se ofilea, la mulți, mulți alții, de care avea să–şi amintească veşnic.

Totuşi, chiar în timp ce se gândea la toate astea, nu putu să nu observe că bolta cerului era de un azuriu splendid şi că un nor avea forma de corabie cu pânzele întinse. Vârfurile copacilor dețineau muguri tineri şi palizi, iar mai jos coroanele erau de un verde adânc şi bogat. Afară erau atâtea de văzut, de auzit şi de pipăit, plimbări de făcut, dealuri de urcat, omizi de observat cum se târau prin grădină. Erau voci de auzit, discuții de ascultat cu uimire, precum şi mirosul special al fiecărei zi.

Chiar în încăperea în care se afla se găseau cărți ce te puteau purta oriunde, chestii de inventat, de făcut, de construit şi de stricat şi toate şaradele captivante ale lucrurilor necunoscute lui: muzică de interpretat, cântece de cântat, cuvinte de imaginat, pentru a deveni reale într–o bună zi.

Gândurile îi săgetau, vioaie, în toate părțile, fiindcă totul i se părea nou, totul merita încercat.

„Ei, da, mi–ar plăcea să plec într–o nouă călătorie", îşi spuse el, sărind în picioare, „numai că nu ştiu când voi avea vreme. Sunt atâtea lucruri de făcut aici!"